

Kárpátaljai Hírmondó

XVII. évfolyam 3. (65.) szám, 2021. Ősz

Bertó bácsi,
a munkácsi
kéményseprő

Reviczky Gyula

Az erdő hervadása

Se lombsátrád, se madarad;
Vándor ember lépte alatt
Zörögnek a levelek.
Varjú károg száraz ágon,
Hervadás ül a világon:
Jönni érzem a telet.

Hova lett, mondd, csábos árnyad?
Pillangóid hova szálltak?
Hol van díszed, illatod?
Elhervadtak a virágok,
És ahol most fázva járok,
Bús enyészet, csend van ott.

Oda van a nyár, az élet!
Minden így ér, mint te, véget.
Oly kopár lesz, oly hideg,
De azért befutja enyhén
Kopasz fáid még a repkény,
Mint az emlék a szívet.

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XVII. évfolyam, 3. (65.) szám
2021. Ősz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,

Városligeti fasor 44.

Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Benza György,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

Dr. Pomogáts Béla, dr. Botlik József,

dr. Dupka György, dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:

GÁBOR
P R I N T

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:

11711034-20834951

Megjelenik negyedévente

1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta

a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomról

Olvassuk együtt! Cs. Szabó László: Ne bánts a magyar nyelvet!	
Vers mindenkinek. Radnóti Miklós: Tajtékos ég, Mivégre	3
Szervezeti élet. A kárpátaljai kötődésűek balatonföldvári találkozásán	4
Folytatódik a vándorkiállítás	6
Könyvespolc. Új könyvek	7
Hitélet. Húszéves a Munkácsi Szent István Líceum	8
Radvánszky Ferenc iskolakezdő gondolatai	
Nagyszőlősen felavatták Nagyboldogasszony szobrát	9
Lélektől-lélekig. Beszélgetés Molnár Viktóriával, a Sámuel Alapítvány	
Gyermekmentés című kampányának védnökével	10
Beregszászon szerepelt a Cantus kamarakórus	11
Határok nélkül. A Magyar Állami Népi Együttes előadása Ungváron	
Emléktábla-avató Egerben	12
A Carmina Burana premierje Beregszászon	
Ezüsérmesek a nagyberegi művészi kerékpárosok	13
Évforduló. Emléktáblát kapott szülőfalujában Kecskés Béla	14
80 éves a „halk szavú” költő	15
Kárpátaljai sikertörténet. Dekorka, a stílusos, egyedi ajándéktárgyak boltja	16
Csaba-völgy a lankáson	17
Anno. Egy életút állomásai. „Tanulni, tanulni, tanulni!”	18
Időkapszula. Volt egyszer egy Beregszászi Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub	20
Fiatalokról fiataloknak. Kovács István: „... nekem a munkám a hobbim,	
ami nagy szerencse”	22
Nyárzáró kárpátaljai nyári egyetem	23
Kopogtató. Lengyel György, a sokoldalú tolmács	24
Az oktatás és nevelés szolgálatában egy életen át: Tóth Dóra	25
Közelkép. Csizmár Sarolta pedagógusból lett turisztikai szakember	26
Turizmus. Kárpátalja magyar szemmel	27
Arasznyi történelem. Botlik József: Nemzetünket szolgálták	28
Jelen időben. Weinrauch Katalin írásai	30
Hideg van. Szöllősy Tibor novellája	31
Múltidéző. Elvesztett Ungvár: A görögök temploma	32
Örökségünk. A Beregszászt félkörben védő szőlőhegyekről	34
Szerkesztőségünk postájából	35
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Gratulálunk! Elismerések	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Kovács Éva festőművész	40

Címlapfotók: Szemere Judit

Kovács Sándor Magyar Örökség díjas lett

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) dísztermében 2021. szeptember 25-én Budapesten ünnepélyes keretek között adták át a Magyar Örökség díjakat. Az elismeréssel hét kiemelkedő személyiség és intézmény tevékenységét tüntették ki, a díjban pedig szervezetünk elnökségi tagja, az eszenyi születésű Kovács Sándor neves turisztikai szakíró és helytörténeti kutató is részesült.

A díjátadón Kovács Sándor munkásságát Vári Fábián László Kossuth-díjas kárpátaljai magyar költő, kritikus, etnográfus, műfordító írásban méltatta. A Kárpátaljai Szövetséget dr. Igyártó Gyöngyi, a szervezet elnökségi tagja képviselte (a képen).

Kovács Sándor eddig 14 kisebb kiadványban és monográfiászerű szakmunkában foglalta össze

Kárpátalja természeti-földrajzi és történelmi-kulturális nevezetességeit. Ehhez az alapos munkához 13 részletes magyar-ukrán és ukrán-magyar névmutatóval ellátott térképet szerkesztett, megírt közel másfél száz szócikket és tanulmányt, valamint 37 fotókiállítás volt szinte a Kárpát-medencében. Szakértelmével 11 honismereti film elkészítésében vett részt, 2 dokumentumfilmet pedig maga rendezett és forgatott. Tevékenyen vett részt több turisztikai szakmai fórumon és konferencián, melyeken mindegyre Kárpátalja népszerűsítését és gazdasági segítségét szorgalmazta.

Ezúton is gratulálunk Kovács Sándornak a nívós elismeréshez, és további sikereket kívánunk!

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

Cs. Szabó László

Ne bánts d a magyar nyelvet!

A latin nyelvösztön a vizet és az anyanyelvet nőneműnek érezte. A folyóvíz és az anyanyelv csakugyan rokon, mind a kettő kiapadhatatlan, folyton változik a leg-erősebb kapcsolat az ember közt, anyánk mellett második anyánk. Aki élt idegenben, emlékszik, hogy a szülőföld három hon-vággyá finomul: az ember az édesanyja, a hazai folyó, meg az anyanyelv után vágyik. Ha a magyar nyelvben volna nem, mint a latinban, a hazai folyót s az anyanyelvet valószínűleg mi is nőneműnek éreznénk.

Fájdalom, a nyelv néha abban is hasonlít a folyóvizekhez, hogy tavakba búvik, föld alatt bujdosik. A karszti folyó a mészkőhegyekben, az alpi folyam tavak fenekén áramlik tovább, az anyanyelv néha az idő barlangjában bujdosik. Jóformán minden európai nyelvnek volt ilyen bujdosása, megtagadva, félig elapadva folydogált száz meg száz esztendeig. A francia nyelvet a latin, a németet a francia, a magyart a német kényuralmából kellett kiszabadítani.

De akár holt, akár eleven nyelv uralmából szabadítják meg, a feltámadó nyelvi önérték nem éri be akármilyen anyanyelvvel. Ahogy a Rajna hordalék nélkül, tisztultan lép ki a bodeni, a Rhone a genfi tóból, az anyanyelv újjáéledése is egybeesik egy nyelvtisztulással, a nemzeti irodalom újjászületése egy költői védőirattal az anyanyelvről. Újjászületése idején a nyelv hitűgy s a tizenhatodik századi német, francia, angol vagy a tizennyolcadik századi magyar nyelvvelvédelmi iratok Joachim du Bellaytól, s Philippe Sidneytől Báróczy Sándorig és Csokonai Vitézig a keresztény hitbéli védőiratok hevével vetekednek.

De ha a nyelv visszajutott régi becsületéhez, elmúlik a lelki furdalásunk, eltompul a nyelvi önértékünk. Nyelvösztönünk csak a halálveszélyre éber, a lassú romlás iránt közömbös. Holott a teljes feledés, a nyomtalan pusztulás néha jobb, mint a romlott fennmaradás. Ha egy nép feledve ősi nyelvét, átpártol egy idegen, de viruló nyelvhez, elsajátíthatja e nyelv szellemi fölényét és lelki előkelőségét is. A megromlott ősi nyelv ellenben metyelyez, szellemi restség, egykedvűség, szolgálalkúság, butulás ragad róla. Jobban hiszek annak a magyarnak, aki jó latin, jó német vagy jó francia nyelven magyar, mint aki zavaros, romlott magyarsággal gargarizál. Berzeviczy Gergely, a kakaslovníci földesúr latin könyvben védte a magyar jobbagyot, Görgey németül vezényelte a honvédeket, de az a latin s az a német világos, jó latin, illetve német volt, tüstént elhitheti, hogy Berzeviczy is, Görgey is jót akart. Fiatalkorában Eötvös József könnyebben írt németül, mint magyarul,

férfikori magyar prózája mégis kimagasló nyelvemlékünk. Hatalmas szelleme, világos gondolatai, emberséges célja a későn tanult anyanyelvet is megnevesítették.

De mi a nyelvromlás? Jó, ami régi, rossz, ami új? Hátha csak változás, amit a maradi romlásnak tart? Nem léphetsz kétszer egy folyóba, mondja az ókori bölcs. Nem léphetsz kétszer egy anyanyelvbe sem. Szavak tűnnek, szavak támadnak, az élő nyelv keveset törődik a szótárszerkesztőkkel. Az igazi nyelvvelvédelem nem is az új szavaktól irítozik, pontosabban: csak ritkán azoktól. Egy nyelv a *szervezetében* s nem a végtagsaiban romlik, ennyit minden nyelvőr tud, s ha szobatudósi szóiszonnyal vadjoljuk, annyi, mintha ráfognók az orvosra, hogy a dohány marta sárga ujjhegyek miatt aggódik a betegéért. A nyelvőr, akárcsak az orvos, a nyelv szívzörejei miatt aggódik. Mert a nyelv összes szerve egyszerre romlik. Romlik a szókinccse, szerkezete, hangsúlya, szép és érthetetlen szabálytalansága. „Egyes szavak csupán levelei, vékony ágai a nyelv törzsének” írja Arany János, „azok rombolása könnyebben pótolható: de a szókötési formák azon nemesb erek, csatornák, melyeken a fa élető nedve kereng: dűljük fel és a fa nem lesz többé!” A nyelv sok idegen szót befogad, néha egyenesen a nyelv erejére, eleveenségére vall, hogy az egyjelentésű *ősi* és *jövevény* szó egy árnyalattal mégis különbözik. Hegedűs Lóránt mondta, hogy a *zsandár* zordabb, mint a csendő, a *finánc* gúnyosabb, mint a pénzügyőr. Hozzátehetjük, hogy a *poéta* több, mint a *költő*, a *praktika* félelmesebb, sőt, magyarabb, mint a cselszövés, a *muzsika* bensőségesebb a zenénél és így tovább. A nép néha megbélyegez, néha kitünteti az idegen szóval, a párhuzamos szóhasználat jellemfestésre és lélekrajzra szolgál. A baj csak akkor kezdődik, mikor az idegen szó kilakoltatja a hazait.

De ismétlem, a *szókinccsében megtámadott nyelv rendszerint már nemesebb szerveiben is beteg*. A szavakon felül baj van az igekötővel, a tárgyi ragozással, a raggal, a névutóval, a névmutatóval, a határozott és határozatlan névelővel, az egyesszám-többszámossal, a szókötéssel, a szórenddel, az állító, tagadó és feltételes móddal. Még a kötőszócskával is.

Egyetlen példából megértenek. Múltkor németre fordítottam egy kevésbé ismert szállóigét, aztán néhány gyanútlan emberrel visszafordítottam magyarra. A legrosszabb s egyúttal legjellemzőbb fordítás így hangzott: „Az a nemzet, amely nem rendelkezik gyáriparral, olyan, mint az óriás, akinek hiányzik a félkarja.”

Nincs a mondatnak semmi baja, legfeljebb az, hogy az eredeti szállóige így hangzik: „Ipar nélkül a nemzet félkarú óriás.”

Ezt pedig Kossuth mondta.

Cs. Szabó László: *Magyar néző. Napló az európai válságról*. 123–126. old. Budapest, Nyugat Kiadó és Irodalmi R. T. kiadása [1939]

Radnóti Miklós

Tajtékos ég

Tajtékos égen ring a hold,
csodálkozom, hogy élek.
Szorgos halál kutatja ezt a kort,
s akikre rálel, mind olyan fehérek.

Körülnéz néha s felsikolt az év,
körülnéz, aztán elalél.
Micsoda ősz lapul mögöttem újra
s micsoda fájdalomtól tompa tél!

Vérzett az erdő és a forgó
időben vérzett minden óra.
Nagy és sötétlő számokat
írkált a szél a hóra.

Megértem azt is, ezt is,
súlyosnak érzem a levegőt,
neszekkel teljes, langys csönd ölel,
mint születésem előtt.

Megállok itt a fa tövében,
lombját zúgatja mérgesen.
Lenyúl egy ág. Nyakonragad?
Nem vagyok gyáva, gyöngye sem,

csak fáradt. Hallgatok. S az ág is
némán motoz hajamban és ijedten.
Feledni kellene, de én
soha még semmit sem feledtem.

A holdra tajték zúdul, az égen
sötétzöld sávot von a méreg.
Cigaretta sodrok magamnak,
lassan, gondosan. Élek.

1940. június 8.

Mivére

Felnőtt vagy –, szólok undorodva néha,
és nem segíthetsz rajta, lásd be végre.
Térj vissza –, szól egy hang ilyenkor,
csak ülj a földre és beszélj az égre.
Nem tudsz már? – kérdi s mintha rína.
A szék lábától, nézd csak! balra Kína
és jobbra lóherés, örök vadászmezők.
Ó, hol vagy régi, indiáni gög?
Nem érdekel már, honnan fú a szél? –
Az ember egyre vénül, verset ír, tanít...
„Csak ülj a földre és beszélj az égre.”
S nem ül le. S nem beszél.
Felnő és azt se tudja, hogy mivére.

1941. március 15.

A kárpátaljai kötődésűek balatonföldvári találkozásán

Szülőföld, hűség, megmaradás

A balatoni táj, a tó és környezete, az ottani települések szépsége az idők során sok kárpátaljait megérintett. Ám van közöttük egy helység, amelyik a kárpátaljai kötődésűek számára régóta kiemelt jelentőséggel bír. Ez pedig Balatonföldvár, ahol immár több évtizede minden esztendőben nyár végén összegyűlnek mindazon nemzettársaink, akik számára fontos Kárpátalja sorsa. Sokan eljönnek azok közül, akik, meglehet már sok évvel ezelőtt áttelepültek az anyaországba, ám a szülőfölddel való kapcsolattartás továbbra is fontos a számukra, s rendre megérkeznek azok is, akik a hányatott sorsú „töredék hazácskában” élnek, hogy beszámoljanak mindennapjaikról, és tájékoztassák a többieket azokról a törekvéseikről, amelyek a szülőföldön való megmaradást, boldogulást szolgálják.

A Kárpátaljai Szövetség által szervezett találkozónak hagyományosan a Riviéra Park Hotel ad otthont. Idén szeptember 3–5. között rendezték meg, s a szervezők ezúttal is színes programajánlattal készültek: könyvbemutatók, filmvetítések, az ezekhez kapcsolódó panelbeszélgetések,

rég jelent meg a *Kárpátalja magyar szemmel* útikönyv, amely a benne fellelhető sok új adatnak, figyelemkeltő leírásnak köszönhetően akár nemzeti olvasókönyvként is haszonnal forgatható mind a vidékünk megismerni szándékozók, mind a Kárpátalján élők számára. Kovács Sándor helytörténész, aki eddig 14 kötetben mutatta be megyénk történelmét, érdekesebb látnivalóit, a fórumon azt hangsúlyozta, hogy igen nagy szükség volt egy ilyen átfogó jellegű kiadványra. Grezsa István miniszteri biztos arra hívta fel a figyelmet, hogy a kötetben megjelenő írások objektíven ábrázol-

szült a könyv ukrán nyelvű fordítása, mivel a jelen helyzetben kiemelt jelentőséggel bír, hogy a többségi nemzet képviselői vidékünkre látogatva hiteles információkhoz jussanak. Több mint félezer fotó illeszkedik az oldalakba, kiegészítve a szöveges információkat, mutatott rá a könyv tördelőszerkesztője, nyomdai előkészítője, Turóczy Gábor.

népzenei előadás, táncház várták a résztvevőket. No és számos kötetlen eszmecsere.

ják azt a hosszú folyamatot, hogyan járult hozzá a múltban és járul hozzá a jelenben a kárpátaljai nemzetrész a vidék arculatának kialakításához. Tarpai József, a könyv szerkesztője bejelentette, hogy már elké-

A régi ismerősöknek lehetőségük nyílt az újbóli találkozásra, s arra is, hogy új barátságok jöjjenek létre.

A több mint kétszáz egybegyűltet Kovács Sándor, a szövetség elnökségi tagja köszöntötte, aki először Benza György elnök jókívánságait tolmácsolta, majd azt hangsúlyozta, hogy a személyes találkozókat, a közvetlen, meghitt beszélgetéseket semmi sem pótolhatja. Mindezt megéreztük a világjárvány idején.

A hosszú hétvége programja könyvbemutatóval vette kezdetét. Mint korábban már sokan értesültek róla, nem-

Este a Kárpátalja Néptánc-együttes előadásában gyönyörködhetett a közönség, akik a Sodró együttes közreműködésével a Kárpát-medence különböző tájegységeinek néptáncából és népzenejéből hoztak ízelítőt.

Figyelemre méltó, hogy az

utóbbi öt-hat évben számos tanulmánykötet foglalkozik a kárpátaljai magyar kisebbség helyzetével. Mindez nem véletlen, hisz a XXI. században ennek a nemzetrésznek jutott a legnehezebb sors osztályrészül. Elhúzódó gazdasági válság, asszimiláció, elvándorlás, állami szintre emelt kisebbségellenes politika – ezekkel a fontos kérdésekkel foglalkozik a *Periférián – Magyar kisebbség Kárpátalján* c. tanulmánykötet is, amelyet egy 2017-ben vidékünkön forgatott film alapján állítottak össze. A szombat délelőtt zajló pódiumbeszélgetés résztvevői – Hajduk Márta filmrendező, Seremet Sándor történész, a Kárpátaljai Szövetség főtítkára, Kovály Katalin tör-

sa terén. A beszélgetésbe a közönség is aktívan bekapcsolódott.

Az ezt követő *Tudománynpszerűsítés Kárpátalján* című előadás során Turányi Tatjana főszerkesztőtől megtudtuk, hogy a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) gondozásában megjelenő *Sciencia Denique* (SD) folyóiratnak milyen eredményeket sikerült elérnie fennállása tíz esztendeje alatt. Az idő-

szaki kiadvány főképpen a fiatal kutatóknak kíván publikálási lehetőséget biztosítani.

A délelőtti folyamán levetítették a dr. Soós Kálmánról készült portréfilmet,

amely bemutatja, milyen fontos közéleti és politikai szerepet töltött be a kárpátaljai magyar kisebbség életében a beregszászi Rákóczi-főiskola fiatalon elhunyt rektora. Ezután Fazekas Andrea beszélgetett Kopriva Nikolett fiatal kárpátaljai költővel az *Amire csak a fák emlékeznek*

címmel nemrég megjelent első verseskötete kapcsán. A Kopriva Nikolett-tel készült interjút a Kárpátaljai Szövetség honlapján (karpataljaiszovetseg.com) olvashatják.

Interaktív beszélgetés bontakozott ki *A kávé útja: az ültetvénytől a csészéig* előadás után, amelyet Horváth Attila barista tartott. Majd a találkozó részt-

ténész, valamint a panelbeszélgetés moderálását felvállaló Fazekas Andrea társadalomkutató – sorra vették az immár harminc éve független Ukrajna különböző korszakait azt elemezve, hogy az adott időszakban a társadalomépítés folyamatán milyen pozitív és negatív tendenciák jelentkeztek. Egyetértettek abban, hogy a kárpátaljai magyar kisebbség sorsát érintő kérdéseket állami szinten hasznos és gyümölcsöző párbeszédnek kell megoldani. Fontos, hogy az ukrán hatalom értéktéremtő közösségként tekintsen a kárpátaljai magyar nemzetreszre, olyanra, amely az ország egészét gazdagítja. Kétségtelen tény, hogy az itteni – a legfrissebb kutatások szerint 130 ezerre zsugorodott – magyarság ezekben az időkben a túléléseért küzd. Erre akkor lesz nagyobb esélye, ha az anyaország kiemelt figyelemmel fordul felénk továbbra is, s Ukrajnának pedig sikerül komoly lépéseket tenni területi egységének megőrzése, a gazdaság felvirágoztatása, a politikai stabilitás megszilárdítá-

vevőinek kérésére levetítették a *Kisebbségben Kárpátalján* című filmet. A nap további részében szabadprogram keretében élvezhették a résztvevők a Balaton-part kora őszi csodás hangulatát.

Az esti díszvacsora előtt dr. Igyártó Gyöngyi, Varga Sándor és Kovács Sándor elnökségi tagok köszöntötték a jelenlévőket, majd a Momentum Doctorandus nevében a kárpátaljai magyar doktoranduszok szervezetének elnöke és alelnöke, Fazekas Andrea és Bence Norbert köszönő oklevelet nyújtottak át a Kárpátaljai Szövetség részére, ezáltal is kifejezve hálájukat az V. Kárpátaljai Nyári Egyetem szervezése során megvalósult partneri együttműködésért. Az oklevelet a szövetség nevében dr. Seremet Sándor főtítkár vette át. Az este további jó hangulatért *A madarak házibuli* együttes gondoskodott.

A sok-sok emlékezetes pillanatban, élményekben gazdag 31. Kárpátaljai Találkozó a vasárnapi ökumenikus istentisztelettel ért véget, amelyet Pásztor Bazil Tibor nyugalmazott görögkatolikus esperes-parókus celebrált.

Tudósítónk

Folytatódik a vándorkiállítás

„Csak annak van jövője, akinek van múltja is”

Szombathelyen, az Agora Szombathelyi Kulturális Központban július hónap folyamán tekinthették meg az érdeklődők a *Szent István Keresztény Hagyatéka – A Magyar Szent Korona Vármegyei* című monumentális vándorkiállítást. A tárlat 2020-ban indult útjára. A Kárpátaljai Szövetség a festmények bemutatását 17 állomásosra tervezte, ám a járványhelyzet eddig mindössze 3 állomást tett lehetővé.

A szombathelyi kiállítást dr. Igyártó Gyöngyi, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja és Horváth Zoltán, az Agora Szombathelyi Kulturális Központ igazgatója nyitotta meg, Kocsis Fülöp, a görögkatolikus érsek-metropolita gon-

dolatait dr. Jaczkó István püspöki helynök tolmácsolta. A püspök beszédében kihangsúlyozta azt, ami a kiállításnak is fontos mondanivalója: múlt nélkül nincs jövő, ezért tisztelettel kell emlékeznünk a múltunkra. A vándorkiállítás a nemében egyedülálló hároméves projekt eredményeként valósult meg, amely a trianoni sorstragédiára való emlékezés jegyében született. A kiállítást Kovach Anton festőművész által alkotott képek adják,

aki festményein keresztül mutatja be a történelmi Magyarország vármegyeközpontjait.

A *Szent István Keresztény Hagyatéka – A Magyar Szent Korona Vármegyei* vándorkiállítás következő állomása Debrecen városa volt. A tárlatnak méltóbb helye és ideje nem is lehetett volna, ugyanis a Debreceni Virágkarnevál rendezvénysorozat részét képezte, és a Kölcsey Központ adott neki otthont.

Szent István örökségének útján

A megnyitó résztvevőit Bódor Edit, a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezetője köszöntötte, majd Dr. Puskás István, Debrecen kulturális alpolgármestere mondott beszédet, aki szerint jelképes jelentőséggel bír az, hogy épp az augusztus 20-ai ünnepségsorozat időszakában került a városba a vándorkiállítás. Grezsa István miniszteri biztos beszédében kiemelte, hogy hűségnek kell lennünk Szent István eszméihez, és méltóképpen kezeljük az örökséget, hiszen a Kárpát-medence, a mi közös otthonunk. A vándorkiállítás védnökének, Kocsis Fülöp görögkatolikus metropolitának szavait Kapin István, a debreceni székesegyház parókusa

tolmácsolta. A megnyitón beszédet mondott Feledy Balázs művészettörténész, kiemelve a festmények és a festő, Kovach Anton művészeti értékeit. Végül a képzőművész is elmondta gondolatait, és megköszönte mindenkinek a hozzájárult a kiállítás megvalósításához. Az ünnepélyes megnyitót a Debreceni Népi Együttes táncosainak az előadása színesítette.

A tárlatot a Kölcsey Központban szeptember 5-ig tekinthették meg az érdeklődők. A következő helyszínt hamarosan meghirdetjük. A vándorkiállítás terveink szerint 2021 decemberében a híres soproni népszavazás centenáriuma tiszteletére Sopronban zárja az évet.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége

Folytatja útját a Szent István Keresztény Hagyatéka – A Magyar Szent Korona Vármegyei vándorkiállítás

A Kárpátaljai Szövetség és Kovach Anton festőművész együttműködéséből született képsorozat Nyíregyházán kerül bemutatásra. A hivatalos megnyitóra 2021. november 5-én 11:30-kor kerül sor a Váci Mihály Kulturális Központban (4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.)

Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

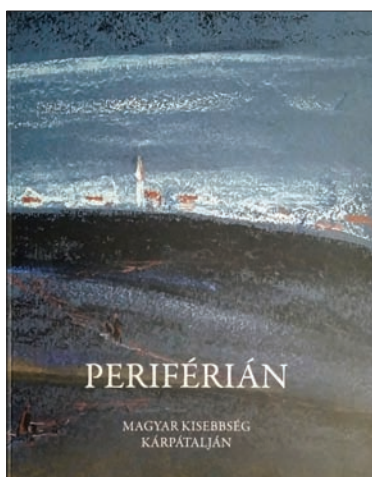
További részletekért kövessék a Kárpátaljai Szövetség weblapját (<https://karpataljaiszovetseg.com/>) és Facebook-oldalát.

Évértékelő és karácsonyi ünnepség

A Kárpátaljai Szövetség szeretettel meghívja a tagságot és kedves barátait a 2021. évi évértékelő rendezvényére és karácsonyi ünnepségére, amelyre 2021. december 17-én 15 órai kezdettel kerül sor.

További részletekért kövessék a Kárpátaljai Szövetség weblapját (<https://karpataljaiszovetseg.com/>) és Facebook-oldalát.

* A rendezvény megtartását az aktuális járványügyi intézkedések befolyásolhatják, ezért kérjük, folyamatosan tájékozódjanak a Kárpátaljai Szövetség internetes elérhetőségein.

Periférián – Magyar kisebbség Kárpátalján

„Periférián. Talán ez a legpontosabb megfogalmazása a kárpátaljai létnek. Története során szűkebb értelemben vett Pátriánk mindig is peremvidék volt, ami predesztinálta az ott élők sorsát függetlenül attól, hogy melyik királyság, ország vagy birodalom kötelékében volt. Peremvidék volt a Kárpátok alatt Bécsből, Budapestről, Prágából nézve, és peremvidék volt a Kárpátokon túl Moszkvából vagy ma Kijevből nézve. A Kárpátalján élő magyarság mára már az adott peremvidéken belül is perifériára szorult, ahol csak a lelkes és odaadó óvónők, tanítók, tanárok, lelkészek, cserkészvezetők, művészek és a maroknyi vállalkozó szellemű fiatal tartja még egyben a fogyatkozó közösséget.

A Kárpátaljai Szövetség megalakulásakor célul tűzte ki Kárpátalja mint régió és a kárpátaljai magyarság mint közösség támogatását, valós értékeinek terjesztését. Kötelezettségünk teljesítéséhez nem elég csak ismernünk a régiókat, meg is kell értenünk azt, látnunk és láttatnunk kell azokat a mindennapi gondokat, amelyekkel a helyiek nap mint nap szembesülnek. Így tudunk csak célzottan és hatásosan segíteni ott, ahol erre szükség és igény van. A *Periférián – Magyar kisebbség Kárpátalján* című könyv éppen ezt a célt szolgálja: segít megfogalmazni a kérdéseket, amelyekre helyesen kell válaszolnunk.” – írja Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke a könyv előszavában.

Kutatás a Föld körül

Kárpátaljai fiatal magyar kutatók a nagyvilágban

A Momentum Doctorandus kárpátaljai magyar doktorandusz szervezet 2020 tavaszán felkerült a Magyar Tudományos Akadémia határon túli kutatóműhelyei közé, ennek okán lehetőség nyílt arra, hogy a Domus konferencia- és kiadványtámogatási programjának segítségével egy 216 oldalas tanulmánykötetet jelentessenek meg. A *Kutatás a Föld körül. Kárpátaljai fiatal magyar kutatók a nagyvilágban* című kötetben olyan, a szakmájukban már fiatalon is kimagasló eredményeket felmutató kárpátaljai magyar kutatók írásait közlik, akik a közelmúltban vagy jelenleg legalább fél éves szakmai kutatómunkában vagy gyakorlaton vettek részt Ukrajna és Magyarország határain kívül nívós

kutatóhelyeken, szerte a világban. A szerzők között számos más szakirány képviselői mellett szerepelnek mérnökök és kémikusok, történészek és asztrofizikusok.

A kötet bárki számára érdekes lehet, aki egy kicsit is érdeklődik a tudomány iránt, hiszen tudományos igényű, de közérthető írásokat tartalmaz, sőt számos inspiráló történetet is megismerhet a kedves olvasó. A fiatal kutatók megannyi érdekes projektben vettek részt, ezért pozitív példaként szolgálhatnak a fiatalabb generáció számára is.

A kötet szabadon letölthető a Momentum Doctorandus honlapjáról (<http://momentumdoctorandus.com/projektjeink/kutatasok/>).

Kárpátalja mozgásban: társadalmi változások és interetnikus viszonyok az Euromajdan után

Ferenc Viktória – Kovály Katalin (szerk.)
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Budapest, 2020.

Az elmúlt három év során több olyan kutatási projekt valósult meg magyarországi és kárpátaljai kutatók együttműködésében, amely empirikus vizsgálatok alapján nyújt betekintést a kárpátaljai hétköznapokba. A Kárpátalja fókuszáló TANDEM 2016, TANDEM 2019, SUMMA 2017 és a 2018-ban megkezdődött kárpátaljai magyar szórványkutatás azon folyamatok mélyreható vizsgálatát tették lehetővé, melyek az Euromajdan után bontakoztak ki Kárpátalján, és amelyek gyökeresen átalakították a helyi lakosság mindennapjait. Tekintve a téma aktualitását és jelentőségét, a kötet szerzői fontosnak tartották, hogy a szóban forgó kutatások eredményeit ne csak a szűken vett szakma, hanem minél szélesebb közönség is megismerhesse szerte a Kárpát-medencében. Eppen ezért látták indokoltnak egy olyan kötet megjelentetését, melyben mind a négy kutatás eredményei egy helyen olvashatók. A kutatások módszertani leírása és főbb eredményeinek bemutatása

mellett a kötet terepleírásokat, színes ábrákat, diagramokat, fotókat, interjúrészleteket is gazdagon tartalmaz, melyek a terepkutatás izgal-

masabb momentumaiba, illetve a kárpátaljai hétköznapok egyes vonatkozásaiba, a helyi jellegzetességekbe nyújtanak bepillantást.

A kiadvány célja tehát – a kutatások eredményeinek közlésén túl – a kárpátaljai magyar lakosságot érintő problémák, társadalmi-politikai folyamatok, a kárpátaljai hétköznapok bemutatása azon olvasók számára, akik szeretnék jobban megismerni a Kárpát-medence ezen régióját vagy kárpátaljaiként szülőföldjüket.

A kötet szerzői:

Erőss Ágnes, Kovály Katalin, Tátrai Patrik (CSFK Földrajztudományi Intézet, Budapest); Ferenc Viktória, Rákóczi Krisztián (Nemzetpolitikai Kutatóintézet, Budapest); Molnár József (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász); Orosz Sándor (Ungvár)

Szakmai lektor: Csernicskó István (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász); Letölthető a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. honlapjáról (<https://bgazrt.hu/nemzetpolitikai-kutatoi-intezet/konyvek/>)

Türelem, bölcsesség, hit, remény

A Munkácsi Szent István Líceumot két évtizeddel ezelőtt azzal a céllal alapította a Szent Márton Karitás, hogy legyen egy olyan katolikus egyházi oktatási intézmény Kárpátalján, ahol az alapos tudás megszerzésének lehetősége mellett keresztény szellemiségben nevelkedhetnek a fiatalok. És a húsz évvel ezelőtt született iskola azóta betölti szerepét. Szeptember 24-én a Latorcparti városban az 1905-ben ezen a napon felszentelt katolikus templomban ezért adtak hálát.

A szentmise keretében kezdődő ünnepségen Majnek Antal, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye püspöke szimbolikusan nevezte, hogy egy napon emlékezzünk templomszentelésre és iskola-avatásra. Reményik Sándor is figyelmeztet versében: „Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát!” Csak akkor lehetünk győztesek, ha e kettő mellett kiállunk, mondta. A templomban „minden erők tömörülnek”, ahogy a költő fogalmaz, az iskolában pedig Isten teremő szavát kell kiemelni, őt kell felfedezni a világ megismerésében, mert Isten nélkül, az isteni szeretet nélkül káoszba hull a világ. A templom és az iskola, az isteni és az emberi közösség mindig együtt kell legyen, hangsúlyozta. „Az örök élet az Isten megismerése” – tanítja Szent János apostol az ő evangéliumában. Minden, amit az iskolában tanulunk, az Istenhez kell vezetnie minket. Boldog az a nép, amelynek az Úr az istene, idézte a zsoltárirót a püspök, aki kiemelte a vezetők istenfélésének fontosságát. Ahogy Szent Gellért tanította a vezetőket, majd később életét adta az egész magyar nép kereszténységéért. Ő volt az, aki arra biztatta az örökös nélkül maradt Szent István királyt, hogy ajánlja fel a koronát és ezzel az országot a Szűzanyának.

A szentmise végén a megyéspüspök a Szent Márton palástja-díj Pro Ecclesia emlékérmével tüntette ki Kristofori Olgát, aki a kezdetektől, 2001-től tölti be a líceum igazgatói tisztségét.

A líceum jubileumi ünnepsége a továbbiakban a tanintézmény dísztermében folytatódott, ahol a himnuszok elhangzását, a vendégek köszöntését követően elsőként Bujdosó János, a Miniszterelnökség

Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkárság Kárpátaljai Főosztályának főosztályvezetője tolmácsolta Potápi Árpád János levélben küldött üzenetét. Ebben az államtitkár kiemelte: Magyarország Kormányára azért vállalta át 2011-től az iskola fenntartásának terheit, támogatta az új fejlesztéseket és bővítéseket, mert számára egyértelmű volt, hogy a Munkácsi Szent István Líceum sikere egy olyan küldetés, amely a legfontosabbak közé sorolandó: a kárpátaljai magyarság hitben és tudásban való nevelését jelenti. „Ebben a világban a Munkácsi Szent István Líceum menedéket jelent, olyan helyet, ahol a türelmesség és az oktatás révén az intézményben tanuló diákok erős közösséggé formálódnak” – mondta. „A hit és a kultúra, a közösség és a szülőföld együttesen azok az értékek, amelyekkel az önök iskolája 20 éve gaz-

sított: „nem hagyjuk magára a kárpátaljai magyarságot, és küzdünk azért, hogy az ezer éve szülőföldjén élő közösség továbbra is megmaradhasson és boldogulhasson Kárpátalján”.

„Az iskola 20 éves fennállása egyszerre jelent reményt és büszkeséget Magyarországnak, Kárpátaljának és a munkácsi közösség számára” – fogalmazott köszöntőjében Albertné Simon Edina, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja, aki Bacsai József főkonzul jókívánságait is tolmácsolta. A diplomata abbéli örömeinek is hangot adott, hogy az itteni magyar gyerekek európai körülmények között, anyanyelvükön tanulhatnak, hisz csak így őrizhetik meg identitásukat, szereshetnek versenyképes tudást, így lesz jövőkéjük, így maradhatnak meg és boldogulhatnak szülőföldjükön. A konzul asszony azt is kiemelte: az iskolaépítésekkel, -felújításokkal „nem csupán a kárpátaljai magyar honfitársainknak, de ukrán barátaiknak is segíteni szeretnénk, téve mindezt a két ország közötti jó kapcsolatok szel-lemében”.

A továbbiakban Majnek Antal megyéspüspök és Kristofori Olga igazgató asszony emlékezett vissza az iskolaalapítás kezdeteire, nehézségeire, örömeire, az elért sikerekre, amelyekről aztán egy kisfilm is beszámolt. A líceum diákjai pedig versben, dalban tettek biztonyságot magyarságtudatról, Istenbe és jövőbe vetett hitükről. Popovics Béla tanár ezúttal is szív-

hez szóló szép üzenetet fogalmazott meg hitről, kitartásról, elhivatottságról, a családról, a közösség megtartó erejéről, a szeretet fontosságáról.

„Ha egyetlen szóval kellene összefoglalnom a számunkra rendkívül mozgalmas időszakot, akkor az a mindvégig lendületet adó alapélmény, a hála lenne” – fogalmazott zárszavában az igazgatónő. „Hála mindenért és mindenkiért. Az ajándékba kapott szent időért. A lehetőségekért és az akadályokért. Az örömekért és a bánatért. A múltért, a jelenért és a jövőért. A diákokért és munkatársakért... Hála a hitért és reményért, ami megtartott és megtart bennünket.”

És tartsa meg az intézményt még sok-sok húsz éven át!

Kovács Erzsébet

dagítja a kárpátaljai magyarság életét” – hangsúlyozta a politikus. Az államtitkár levelében az intézmény névadójának türelme intészt emelte ki: „Akit a keresztény türelem jellemez, az lesz majd hű tagja közösségének és szülőföldjének, az őrzi meg, sőt ápolja a keresztény hitet és kultúrát”. „Aki a világgal rohan, elveszíti önazonosságát, nyelvét, hitét és hagyományait” – figyelmeztetett. „A türelmem erő van, amelyet a kárpátaljai magyar nemzeti közösség az elmúlt évtizedekben megtanult és maga is megtapasztalt. A türelem ereje kell ma is, hogy nyelvünket, anyanyelvünket, hagyományainkat, közösségeinket, családjainkat és kultúránkat megvédjünk” – fogalmazott Potápi Árpád János. Aki a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság részéről arról bizto-

Iskolakezdő gondolatok

Az oktatás próféciája? Vagy a prófécia oktatása?

Az elmúlt fél évezredben az európai civilizációnk egymásra épülő fejlődési lépcsőfokai a Gutenberg-galaxis területén alakultak ki. Vagyis a tudás mértékével egyenesen arányos módon, az emberi önfelfedezés fokozódó eufóriájával, az írásban rögzített tudás általi teremtést tapasztalhattuk meg; ugyanis e tudás általi teremtésben az emberlényünket jelentő istenképűségünk mechanizmusát, a folyamatos teremtést (creatio continua), az információból formáció alkotását éltük át. Ez a tudás általi emberi teremtés fokozása a tökéletességgel szinonim emberibbé válás illúzióját keltette (a civilizáció fejlődésétől várták az emberiség valamennyi gondjának megoldását). S az európai civilizációnkat alkotó istenhit, a teremtő és a fenntartó Istenről emberi teremtésbe tevődött át (mert itt az ember irányíthat...; lásd: humanizmus, racionalizmus, kommunizmus, fasizmus stb.).

Mára az emberi alkotás isteni akarattól való eltávolodása a teremtett világunk végzetes elzúlnását eredményezte (mind természeti, mind társadalmi területen; e gondolat igazolására elég a napi híreket, illetve a társadalmi és természeti statisztikákat figyelemmel kísérni). E félrecsúszással egyenes arányban kérdőjeleződik meg a jelenlegi tudásformáció és tudásátadás célravezető mivolta: a kibontakozás és a jövőfelmutatás.

A jelenlegi oktatási rendszerünk, a Gutenberg-galaxisra alapult mivoltában, a szövegben rögzített tudással történő valamilyen interakcióra épül (vitatás, formálás, befogadás, alakítás, továbbadás stb.). Ezen sok évszázados oktatási gyakorlatot szenttelenül tiszteletlen módon hagyja magára a rohamos gyorsasággal kialakuló jelen információval kapcsolatos mentális és digitális viszonyunk, melyben egyre inkább elvész a szöveggel való kapcsolat (de még e kapcsolatmegélési képességünk is; mert másodpercek töredéke közvetít már nem szövegben formát öltő, hanem például a tudatot megkerülő képi és hangulati információt, melyet nem lehet a logika szűrőjén keresztül engedni, és nincs mód annak az adott személyiséghez és helyzethez való formálására, illetve más helyen rögzül, és más területeket érint, ezért az ember formálódik az információ képére, és nem teremt formát az információ által; tehát az ember nem a teremtés alanya, hanem a tárgya). Mivel a jelen oktatási forma egy meghaladott rendszerben alakult ki, nem tudja a prófétai (jövőfelmutatás) és a kibontakoztatási (értékkiteljesítés) feladatát betölteni. A jelen oktatási rendszer nem tud olyan alapvető és saját oktatási identitásához tartozó kérdésekre válaszolni, mint „milyen jövőre kell felkészíteni, és mit kell megadni a sikeres jövőhöz?”. A jövőnk formációja az oktatásunk önmagára találásának feltétele (emberileg). Vagyis az oktatást abba a magabiztos pozíciójába kell helyezni, ahonnan minden más társadalmi egység felé jövőképet tud közvetíteni, illetve már a jelenben ezt a jövőt tudja a maga keretein belül felmutatni és megszervezni, mindezzel esélyt adva a mának a holnapra való sikeres felkészülésre.

Radvánszky Ferenc

A Kárpát-medence népeinek patrónája

Nagyszőlősen felavatták Nagyboldogasszony szobrát

A Budapesten zajló 52. Eucharisztikus Világkongresszus rendezvény-sorozatához kapcsolódóan Nagyszőlősen a helyi plébániatemplom kertjében felavatták Nagyboldogasszony szobrát, Matl Péter Magyar Örökség díjas munkácsi szobrászművész alkotását. Az eseményre Kárpátalja különböző részeiből és Magyarországról több településéről, köztük Miskolcra érkeztek zarándokcsoportok.

Köszöntőjében Bán Jónás, a Nagyszőlősi Római Katolikus Egyházközség plébánosa azt hangsúlyozta, hogy Nagyboldogasszony anyánk közel egy évezrede a magyarság összetartozásának, megmaradásának, s egyben a családokat erősítő szolidaritás jelképe. Immáron helyére került a szobor, s most az a feladat, hogy Jézus Krisztusnak is helyet készítsünk a szívünkben, mondta a ferences rendi szerzetes.

Ez az alkotás nem a csüggedést, hanem a reményt közvetíti mindnyájunk számára, mivel irányt mutat a megváltó Jézus Krisztus felé – fogalmazott Bilák János, az egyházközség kurátora.

Kovács István, az Emberi Erőforrások Minisztériuma helyettes államtitkára arra emlékeztetett, hogy Szűz Mária nem csupán a magyarság, de a Kárpát-medencében élő valamennyi nemzet és nép számára továbbra is a keresztény szellemiség szilárd védőbástyája. A magyarok számára pedig az ország védőszentje, aki tovább erősíti nemzetársaink hitét, éljenek azok az anyaország határain belül vagy azon kívül.

Nagyboldogasszony minden tetében láthatjuk azt a törekvést, amely végső soron az igazi szeretethez, mások elfogadásához vezet el bennünket, mondta Lucsok Miklós római katolikus segédpüspök. Nekünk, mai keresztényeknek tehát az a feladatunk, hogy Szűz Mária példáját követve egész életünket ajánljuk fel a Mindenhatónak.

A magyarság még a kereszténység felvétele előtt tisztelte a Napba Öltözött Asszonyt, amely valószínűleg Szűz Mária előképe lehetett – vélekedett Szilágyi Mátyás, Magyarországról beregszászi főkonzulja. Számunkra e pillanatban az a leglényegesebb, hogy őseink Mária-kultusza az idők kezdetére nyúlik vissza.

Olyan biztos pont ez, amelyhez mindig bizalommal fordulhat valamennyi magyar. Nagyboldogasszony szobrának értő módon és hittel teli megformálása mostantól a nagyszőlősiek és a városba látogatók számára esélyt teremt arra, hogy mélyen megéljék hitüket, magyarságukat.

Jelképértéktől, hogy Nagyboldogasszony szobrát itt, az egykori Ugocsa vármegye központjában Kisboldogasszony napján avatjuk fel – emlékeztetett Bakos István, a szoborállítást fő kezdeményezője, a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriumi tagja, aki végezetül Teleki

Pál, Magyarország hajdani miniszterelnökének ma is aktuális szavait idézte: „Merjünk magyarnak lenni!”

Egész Európában a Mária-kultusz szerteágazó és sokgyökerű. Erre bizonyíték az öreg kontinensen található számos zarándokhely – mutatott rá Vári Fábián László Kossuth-díjas költőnk. Szűz Mária az igaz hittel és alázattal érkezőknek ma is szükség szerint osztogatja kegyelmét, és teszi ezt már több évszázada. Jézus Krisztus szülőanyja egyben arra emlékeztet valamennyiünket, hogy minden anyától született gyermek felnőtté válva nem alattvalója, hanem testvére a másoknak.

A szobor leleplezését és megáldását követően Matl Péter ismertette a mű elkészítésével kapcsolatos elképzeléseit: a talapzat maga a kemény gránitból megformált földgolyó, a glóbusz. A 12 levél a 12 apostolt jelképezi, a tulipánforma pedig, jól tudjuk, egy ősi magyar motívum. Széttárt karjával a középpontban áll Szűz Mária, fölötté a gyermek Jézus.

A szoboravató és -megáldó ünnepséget Pitti Katalin, a Magyar Állami Operaház örökös tagjának éneke, Hegedűs Valér zongoraművész virtuóz játéka és Gy. Szabó András irodalomtörténész szavalata tette még meghittebbé.

Bintu József

A gyermek Isten ajándéka. Vannak, akiknek nem adatik meg ez az áldás, de a többségnek igen. Elszomorító, hogy akadnak olyan anyák is, akik a nem megfelelő anyagi körülményeik miatt vagy talán nemtörődömségből elhagyják gyermekeiket. Kárpátalján több mint háromezer elhagyott gyermek él a kórházak csecsemőosztályain, gyermekotthonokban, az utcán, olyan sorsba kényszerítve, amelyet nem érdemelnek. A 2001-ben bejegyzett Sámuel Alapítvány azzal a céllal jött létre, hogy reményt adjon az árva, illetve elhagyott gyermekeknek arra, hogy szerető családokban, normális körülmények között, biztonságban nőhessenek fel *(az alapítványról lapunk előző számában olvashatnak bővebben – a szerk.)*. A fennállása óta eltelt két évtizedben kilenc családtípusú gyermekotthont alapított Kárpátalja egész területén, és közel száz gyermeknek segített meleg családi fészekre találni.

Idén nyáron a Sámuel Alapítvány a kárpátaljai magyar sajtó képviselőivel együttműködve *Gyermeke mentés* címmel egyhónapos kampányt indított, amelynek célja a rendelkezésre álló valamennyi médiaplatformon bemutatni az alapítvány munkáját, arra ösztönözve a nézőket, olvasókat, hallgatókat, hogy minél többen kapcsolódjanak be a gyermeke mentés szolgálatába. A kampány védnöke Molnár Viktória, aki maga is örökbefogadott gyermek.

„Én egy percig sem tudnám elképzelni, hogy ne szeressem a gyermekünket”

Akik nem élték át, fogalmuk sincs arról, milyen érzés árvaházban nevelkedni, s arra a pillanatra várni, hogy egyszer csak megjelenik egy házaspár, és azt mondják: **Őt hazavinnénk...** Molnár Viktória, aki mára boldog házasságban él férjével, Pállal és kislányukkal, Mirjammal, megélte ezt az érzést, s az a pillanat mindmáig megmaradt az emlékezetében, de sajnos a rossz emlékektől sem tud szabadulni...

– Hároméves voltam, amikor munkácsi lakásunkból a szentmiklósi gyermekotthonba kerültem. Szomorú történet ez, hiszen a szomszédoknak kellett beavatkozniuk, ők hívták a gyámhatóságot, hogy engem és a két testvéremet vegyenek el édesanyámtól, mert egyáltalán nem törődik velünk, enni is alig kapunk. Egyszer, egy nap arra ért haza, hogy mi már nem voltunk otthon, de nem is törte magát, hogy felkeressen bennünket. Egyetlen emlékem van a vér szerinti anyámról, aki egyszer eljött a barátnőjével az otthonba, hogy meglátogasson bennünket, de nem tartott sokáig, nem is hozott nekünk semmit, hamar úgy döntött, hogy elmegy. Én akkor ötéves voltam, de erre tisztán emlékszem, és mind a mai napig fájó emlék ez nekem, mert tudtam, hogy végleg lemondott rólunk. Aztán szült még két gyermeket, de róluk már nem tudunk semmit.

– **Hány éves korában találkozott az örökbefogadó szüleivel?**

– Kilencéves voltam, amikor a beregvidéki Kígyóson élő Szarka Irén és férje, István eljöttek a gyermekotthonba. Amikor először megpillantottam őket, egy szép nőt és egy kedves férfit láttam, és mosolyogva köszöntem nekik. Rövid időn belül ismét meglátogattak, egy csokor virágot és egy plüss macit kaptam tőlük, ami a mai napig megvan. Én már akkor éreztem, hogy ők lesznek az én szüleim. Irénkét azonnal tudtam anyának, vagyis mamiának szólítani, hiszen akkor még nem tudtam magyarul, és ezt egy nap legalább százszor kimondtam, annyira jólesett. Anyunak nem lehetett gyermeke, így én lettem az első és egyetlen, örökbe fogadott lánya.

Óriási változás volt ez az én életemben,

hiszen egy magyar családhoz kerültem, addig még nem is hallottam magyar szót, hiszen a vér szerinti apám azerbajdzsáni, szülőanyám orosz, az árvaházban viszont ukránul beszélünk. Szóval egy idegen környezetbe kerültem, de hamar beilleszkedtem, három hónap alatt nagyjából megtanultam magyarul, a tizedik születésnapomat már Kígyóson, az új családommal ünnepelhettem, ami csodálatos érzés volt. Fantasztikus évek voltak azok, a szüleim óriási türelemmel voltak irántam, sokat foglalkoztak velem, rengeteget kirándultunk, ami nekem teljesen új dolog volt, vasárnaponként református templomban imádkoztunk. Akkor kezdtem felfogni, mennyi mindenről maradtam le az első tíz évemben. Az plusz öröm volt, hogy azonnal lett tizenegy unokatestvérem, hiszen anyunak négy testvére van. A sok élelmiszer és gyümölcs is meglepett, ami másoknak teljesen természetes volt. De hála anyukámnak, hamar megtanultam főzni, ami szintén óriási dolog volt az életemben.

– **Tehát nem ment nehezen a beilleszkedés.**

– Nem. Ahhoz képest, hogy egy jó ideig nem tudtunk beszélgetni az unokatestvérekkel, azonnal befogadtak, elmutogattuk, amit mondani akartunk, hamar egymásra találtunk, és az én legnagyobb örömömről lett egy nagy és szerető családom. Minden egyes nap áldásos volt, mert minden nap óriási szeretetet kaptam a család apraja-nagyjától. A helyi magyar iskolában viszont már akadtak gondok: a nyelv, pontosabban a nyelvtudás hiánya miatt volt nehéz a beilleszkedés. De első magyar tanító nénimnek, Andrea néninek nagyon sokat köszönhetek, mert óriási türelemmel tanított, akár órák után is, a helyes magyar beszédre. Majd anyukámék beíratottak a beregszászi kéttannyelvű iskolába, ott ukránul tanultam, majd két év után a beregszászi 1. sz. ukrán iskolában érettségiztem. Aztán jött a következő trauma: apu úgy döntött, elhagy minket, ismét egy szomorú időszak elé néztünk. Hármán maradtunk, anyukám, nagymama és én, de később mama meghalt, így sajnos megghiúsult a továbbtanulásom, mert anyu egyedül nem bírta volna anyagilag a tanítást, ezért a Bereg Kábelben kezdtem el dolgozni, és a férjemmel is ott ismerkedtem meg.

– **Ez már egy vidámabb téma...**

– Igen, mindenképpen. Hamar kinézett magának, és elmondta, ➤

komolyak a szándékai, de én 19 évesen még nem éreztem magam elég érettnek a házassághoz, ezért egy ideig csak barátok voltunk. Ám ő kitartó volt, egy év elteltével már valóban az udvarlómnak mondhattam, hat hónap múlva megkérte a kezem, és én igent mondtam, fél év elteltével meg is tartottuk az esküvőt. Mindig nagy álmom volt, hogy az oltárhoz édesapám kíséren, sajnos ez nem valósulhatott meg, mert időközben nevelőapám is meghalt, így gondoltam egy merészet, és Sipos Gézát, a Sámuel Alapítvány igazgatóját kértem meg, hogy tegye ezt meg értem. Örömmel vezetett az oltárhoz. Én voltam a legboldogabb menyasszony. A férjem kaszonyi, de én mondtam neki, hogy semmiképpen nem szeretném anyukámat egyedül hagyni, ezért jó lenne, ha Kígyóson laknánk. Beleegyezett, így ott lakunk, immár négyen. Kislányunk, Mirjam, a mi szemünk fénye, tavasszal töltötte be második életévét.

– Milyen érzés édesanyának lenni?

– Amikor megtudtam, hogy várandós vagyok, hálás voltam Istennek, hogy én is megtapasztalhatom ezt az érzést. Amikor pedig világra hoztam a kislányunkat, nem értettem, vajon az én vér szerinti anyám miért dobott el, miért nem kellettünk neki? Én egy percig sem tudnám elképzelni, hogy ne szeressem, ne foglalkozzak a gyermekünkkel. Minden

vágyam, hogy megadhassam neki azt, amit én nem kaptam meg: a törődést, az odafigyelést, a gondoskodást, a feltétel nélküli szeretetet. Sokat kirándulunk, látogatjuk anyósomékat, a másikat mamikáékat is. De azt is

fontosnak tartom, hogy Mirjam anyukámmal is sokat legyen. Igaz, már az első percekben látta, mert ott volt a szülésnél, s amikor még kicsi volt, öröm volt nézni,

milyen szeretettel teszi tisztába, hiszen neki ezek a pillanatok nem adattak meg. Nagyon szeretem anyukámat, és azt hiszem, közöttünk olyan kötelék van, ami egy gyermek és egy anya között kell hogy legyen.

– Ön lett a Sámuel Alapítvány kampányának nagykövete, reklámarca. Ez hogyan érinti önt?

– A felkérésre természetesen azonnal igent mondtam, hiszen ez hatalmas megtiszteltetés volt számomra. Úgy gondoltam, ha én ezzel, ennyivel tudok hozzájárulni a kampányhoz, megteszem, hiszen nagyon sokat köszönhetek az alapítványnak. Amióta házasságunk Pállal, a beregszászi református templomba járunk, ugyanis sok minden köt oda miniket. Az örökbefogadásomat Sipos Géza mellett Taracközi Ferenc tiszteletesnek is köszönhetem, ő is sokat segített a szüleimnek, hogy ez megvalósuljon. Még a gyereketthonba is elkísérte őket, ezért régi ismeretség a miénk, amiért szintén hálás vagyok Istennek. A kapcsolat később sem szakadt meg, ott voltak az esküvőnkön, a kislányunk keresztelőjén. Tehát sem a Sámuel Alapítvány, sem pedig a tiszteletes nem felejtett el engem, rendszeresen felhívnak telefonon, érdeklődnek, hogy vagyunk. Ez nagyon jó érzés. Mi is sokat gondolkodunk azon, hogy idővel nevelőszülőkké válunk, magunkhoz vennénk olyan elhagyott gyermekeket, mint amilyen én is voltam. Remélem, hogy az Úr ad nekünk ehhez erőt, kitartást és bölcsességet.

Hegedűs Csilla

A Cantus ismét Beregszászon szerepelt

Egységes keresztény életérzés

Az ungvári Cantus kamarakórus 1985-ben azzal a céllal alakult, hogy az erre fogékony közönséggel megismertesse és népszerűsítse az egyházi zene legkiválóbb alkotásait. A magas kultúra hordozójaként az elmúlt évek során az együttes többször szerepelt Beregszászon. Szeptember 19-én a formáció tagjai a megszokott helyszínén, a római katolikus templomban léptek fel, ahol Rogyion Scsedrin szovjet-orosz zeneszerző 1988-ban komponált *A lepecsételt angyal* című zeneművét adták elő.

Aki énekel, az kétszeresen imádkozik – Molnár János esperes-plébános ezekkel a szavakkal köszöntötte a padokban helyet foglaló híveket és az oltár előtt felsorakozó kórustagokat, akiknek kiváló énektudása és nagyszerű előadásmódja mindenkor kivételes élményt jelent a hallgatók számára. Így az előadás, a műélvezet mellett komoly feltöltődéssel jár együtt.

A zene azon művészeti ágak egyike, amelynek befogadásához nincs szükség nyelvismeretre, fogalmazott ünnepi beszédében Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi főkonzulja. A most hallható zenemű is azt az érzésünket erősíti, hogy a keresztény szellemiség – legyen szó annak nyugati vagy keleti ágáról – egyaránt egységes.

A moderátor szerepét felvállaló Fornosi D. Júlia, a beregszászi színház színésznője elmondta, hogy a Cantus akadémiai kamarakórus megalakulása óta Európa számos országában vendégszerepelt. Színes repertoárjukban vallási énekek, reneszánsz zenék, ukrán népdalok és műdalok, karácsonyi énekek, dzsesszfeldolgozások és magyar kórusművek egyaránt megtalálhatók. A mai előadásukban *A lepecsételt angyal* című kilenc tétel kórusművet hallgathatja meg a közönség, Szakács Emil karmester vezényletével.

A nem mindennapi zenei élményt a hallgatóság hosszan tartó tapssal jutalmazta.

Tudósítónk

Mielőtt...

„Ma, mielőtt kimondasz egy bántó szót, gondolj azokra, akik nem tudnak beszélni. Mielőtt panaszkodsz az étel íze miatt, gondolj azokra, akiknek nincs mit enni. Mielőtt panaszkodsz a férjedre vagy a feleségedre, gondolj azokra, akik Istenhez fohászkodnak, hogy legyen társuk. Ma, mielőtt panaszkodsz az életre, gondolj azokra, akik túl hamar mentek el a másvilágra. Mielőtt siránkoznál amiatt, hogy túl nagy távolságon kell vezetted, gondolj azokra, akik ugyanezt a távolságot gyalog kell megtegyék. És amikor fáradt vagy és panaszkodsz a munkádra, gondolj azokra a munkanélküliekre, akik szívesen végeznék a Te munkádat. És amikor gyöttrő gondolatok rossz kedvűvé tesznek, mosolyogj egyet, és gondolj arra, hogy élsz, és csodálatos, ami körülvesz.”

(Böjte Csaba)

A Magyar Állami Népi Együttes előadása Ungváron

Szeptember 5-én Ungváron ünnepélyesen felavatták a Kárpátaljai Megyei Zenei-Drámai Színház színpadát, amelyet a magyar kormányprogram keretében újírtottak meg. Az átadás alkalmával a Magyar Állami Népi Együttes a Kárpátaljai Kultúrkaraván program részeként bemutatta a *Megidézett Kárpátalja, Hágókon innen és túl* című díszelőadását a zsűfólásig megtelt teremben.

Orbán Balázs, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára az ünnepségen hangsúlyozta, hogy az ungvári díszelőadáson „a megújult színpadon egyszerre találkozhat a modern színpadtechnika és a hosszú évszázadok során felhalmozott kulturális örökség”. A Magyar Állami Népi Együttes előadása olyan, „mintha egy élő lenyomata lenne kicsiben annak a gazdag univerzumnak, amely létrejött az eltelt több mint egy évezred során a Kárpát-medencében” – mondta. Magyarország kormánya nemcsak „a szellemi és kulturális szálak megerősítésén dolgozik, hanem az élet más területein is a kapcsolatok erősítésére törekszik Ukrajnával” – szögezte le Orbán Balázs. Úgy fogalmazott: az ott élőknek közös a múltjuk, a jelenük, és közös lesz a jövőjük is.

A Kárpátaljai Megyei Tanács (közgyűlés) elnöke, Olekszij Petrov köszöntö-

jében kifejtette, hogy 35 éve nem történt komolyabb felújítás a megye legnagyobb,

nyolcszáz férőhelyes színházában, a forgószínpad pedig húsz éve nem működött.

A magyar kormány 450 ezer euró támogatása révén a színészek immár korszerű körülmények között léphetnek fel, amiért Olekszij Petrov külön köszönetet

mondott az Ukrajnából kitiltott Grezsa Istvánnak, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztosnak.

A hetvenedik születésnapját ünneplő Magyar Állami Népi Együttesnek a Keleti-

Kárpátokban és annak előterében, Kárpátalján élő népek – magyarok, ukránok, ruszinok, románok, zsidók és romák – gazdag tradicionális kultúráját bemutató előadása hatalmas közönségikert aratott Ungváron.

Forrás: MTI

Emléktábla-avató Egerben

Július 24-én bensőséges ünnepség keretében avatták fel Egerben a Dsida Jenő Baráti Kör székházának falán a névadó költő emléktábláját, amelyet a nyíregyházi székhelyű, Szentpétery Zsigmond-díjas Beregszásziért Alapítvány ajándékozott egri barátainak a civil szervezet megalakulásának 24. évfordulója és létrehozója, dr. Lisztóczky László irodalomtörténész 80. születésnapja alkalmából. Az emléktábla bronz domborműve Pálffy Árpád csikszeredai szobrász alkotása.

A napra pontosan 24 évvel ezelőtt megalakult Baráti Kör kibővített vezetőségi ülésével egybekötött emléktábla-avatón két helyi diák, Lisztóczki Péter és

Levente búvólte el hegedűjátékával a szép számban összegyűlt közönséget, majd Ungvári P. Tamás és Bottyán Zoltán (az utóbbi Dsida szülővárosából, Szatmárnémetiből települt át Pásztóra) adott elő a költő verseiből. Avatóbeszédet

Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriumának elnöke és dr. Lisztóczky László, a Dsida Jenő Baráti Kör elnöke mondott. Az ajándékoztatók elhelyezték a Beregszásziért Alapítvány koszorúját, majd Demkó Balázs atya megáldotta az emléktáblát.

Az ünnepségen az egri televízió riportot és felvételt készített.

(D. Á.)

A képeken: dr. Lisztóczky László irodalomtörténész, a Dsida Jenő Baráti Kör elnöke; a Lisztóczki-fiúk hegedűnek.

A Carmina Burana premierje Beregszászon

Az élet lüktetése

Augusztus 22-én a Beregszászi Aréna a Magyar Állami Operaház művészeinek köszönhetően ismét a magas kultúra helyszínévé vált. Bemutatták Carl Orff német zeneszerző legnépszerűbb művét, a *Carmina Buranát*. A lelátót megtöltő mintegy háromezer nézőnek – köztük igen sok szláv anyanyelvű honfitársunknak – páratlan élményben volt része. Mindez nem véletlen: a világhírű oratórium olyan lüktető dallamokkal teli, olyan sodró lendületű, mint maga az élet.

Nemcsak a Beregszászi kistérség lakói, de egész Kárpátalja zeneszerető közönsége nagyon várta már ezt a felbecsülhetetlen értékű kulturális ajándékot – hangsúlyozta a megnyitón Babják Zoltán. A polgármester annak a reményének adott hangot, hogy a közös kulturális európai értékek bemutatása, együttes befogadása még közelebb hozza a magyar és az ukrán népet.

Külön öröm, hogy a koronavírus visszaszorítására hozott intézkedések miatti bezártság feloldására ilyen nagyszerű előadás keretében kerül sor – hangsúlyozta Szilágyi Máttyás, Magyarország beregszászi főkonzulja. Mindezt egyfajta újjászülésként, újjáéledésként élhetjük meg.

Okovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház igazgatója arra emlékeztetett, hogy a Beregszászi Aréna az elmúlt évek során több teltházas előadásnak adott otthont, így nem véletlen, hogy az operaház vezetése örökre fogadta a helyszínt, vállalva, hogy a társulat minden évben

egyszer, a nyár és az ős határán ellátogat hozzánk. 2018-ban került sor Erkel Ferenc *Bánk bán* c. operájának bemutatójára, 2019-ben a *Hunyadi László* előadásának örvendhetett a kárpátaljai közönség,

jövőre pedig Kodály Zoltán *Háry János* c. művét szeretnék elhozni a Vérke-parti városba. Az est folyamán elhangzó zenemű kapcsán az igazgató rámutatott: az a közös európai keresztény zenei örökségből nőtt ki magát, hisz a világi dalok

szövege abból a XIII. századi kódexből származik, amely vándordíjakok és szerzetesek, latin, alnémet és ófrancia nyelvű énekeit tartalmazza. Kétségteljesen Carl Orff zsenialitása kellett hozzá, hogy a mű mára a világ zeneirodalmának egyik legnépszerűbb darabjává válhatott.

A nagyszerű előadás végén a közönség vastappsal jutalmazta az operaház művészeit, az énekkarnak, a zenészeknek, a szóelőadóknak (Kolonits Klára, Szappanos Tibor, Haja Zsolt) kiemelkedő

produkcióját. Külön köszönet a karmesternek, Kesselyák Gergelynek, aki az előadás előtt a Himnusz közös elneklését vezényelte. Az előadással együtt ez is életre szóló élmény marad.

Eszenyi Gábor

Ezüstérmesek a nagybereg-i művészi kerékpárosok

A hungarikumok sorába tartozó beregi szőttes mellett Nagyberég művészi kerékpárosairól is híres. A Géczi Tihamér és Géczi Natália vezette szakosztály versenyzői évtizedek óta a kontinens elitjéhez tartoznak, Ukrajnában pedig kiemelkedően a legjobbak. Bizonyították ezt a Svájcban megrendezett junior Európa-bajnokságon is, amelyen tíz ország (többek között Magyarország, Csehország, Ausztria, Belgium, Franciaország és a házigaзда Svájc) vett részt. Ukrajnát a kárpátaljai nagybereg-i egyesület három versenyzővel képviselte.

A kontinensviadal zárónapján ezüstérmes lett a Zán-Fábián Panna Klára és Heé Szebasztián alkotta vegyes páros, amely már a 2019-es franciaországi junior Eb-n is második helyet szerzett. A beregvidéki egyesület két oszlopos tagja erős gyakorlatot mutatott be az ítések előtt, akik 70,10 ponttal jutalmazták a látottakat. Az aranyérmet a világelithez tartozó német páros szerezte meg.

Egyéniben Heé Szebasztián az összesített lista ötödik, Zán-Fábián Panna Klára a nyolcadik, míg Kopor Krisztina a tizedik helyen végzett.

Tudósítónk

Emléktáblát kapott szülőfalujában Kecskés Béla

A tiszta szó költőjére emlékeztek

Beregsom könyvtárának falán Sütő Kálmán mellett immáron a település másik neves szülőttének, Kecskés Béla pedagógusnak, költőnek is emléktábla őrzi nevét, jelezve, hogy az utókor megbecsüli munkásságukat, tovább őrzi és örökíti a hagyatékot.

Az emléktáblát – amelynek bronz domborműve ugyanannak a Lengyel Tibor nyíregyházi szobrászművésznek az alkotása, aki a Sütő Kálmánét is készítette – a Beregszásziért Alapítvány ajándékozta a településnek.

A családi ünnepség vendégeit Popovics Nikolett könyvtáros üdvözölte, majd ismertette Kecskés Béla életútját, aki augusztus 7-én lett volna 80 éves, de sajnos már közel negyedszázada elköltözött az élők sorából.

Beregsom híven őrzi neves fiainak emlékét. 2006-ban a Magyar Értelmiségi Kárpátaljai Közössége (MEKK) és az Együtt baráti köre, valamint Deme Ibolya akkori könyvtáros kezdeményezésére létrehozták a Somi Irodalmárok Emlékmúzeumát, amelyben a Sütő Kálmán, Kecskés Béla, Balogh Balázs, Somi Nagy Zoltán munkásságához fűződő dokumentumokat, tárgyi emlékeket őrzik. A könyvtáros arról is

történelem számtalanszor bebizonyította, hogy ahol kapcsolat van Istennel, ott fejlődés is van. Fontosak az emlékek, kellemenek az emléktáblák, de fontosabb, hogy az ő örökségüket tovább vigyük. Ne csak legyünk ezen a világon Isten kegyelméből, de tennünk is kell magunkért, a másikért, a nemzetért, a megmaradásért, hangsúlyozta a tiszteletes.

– Hála Istennek, vagyunk, akik ápoljuk Kecskés Béla emlékét, gondozzuk szellemi hagyatékát – kezdte beszédét Dupka György, a MEKK elnöke. – 2006-ban a papi iskola falán állítottunk emléket a verbeli pedagógusnak. Kecskés Béla a múlt század hatvanas éveiben a kezdő irodalmárok tanítómestere volt – emlékezett vissza

tila-díjas író, költő. Ő ma is az értékrend megőrzésére biztat. Versei bizonyítják, hogy akart és tudott hinni abban, hogy hulljon bármilyen mélyre az értéket közvetítő szó, az képes kicsírázni és lombot hozni. Kecskés Béla a tiszta szó költője volt, az ő szava nem üres fecsegés, fogalmazott Nagy Zoltán Mihály. Aki hitet tett amellett, hogy a költő szava ma is bátorít, ma is erőt ad a kárpátaljai magyarságnak, amikor anyanyelvünk korlátozására, nemzeti létünk elsorvasztására irányuló galád törekvések zajlanak. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a mi feladatunk emlékezni és emlékeztetni azokra a kiválóságokra, akik gazdagították a magyar kultúrát.

Hasonló gondolatokat fogalmazott meg levelében Dalmay Árpád, a Beregszásziért Alapítvány kuratóriumának elnöke is: „Fogadják szeretettel alapítványunk ajándékát, őrizzék a falu híres szülőtteinek emlékét, ne hagyják feledésbe merülni a magyar múltat, mert csak így lesz magyar jövőjük is. Különösen fontos, hogy a

fiatalabb nemzedékek megismerjék azokat az értékeket, amelyeket e község nagyjai, de más lakosai is megteremtettek, folytassák a hagyományt, tartsák meg magyar azonosságtudatukat, legyenek büszkéek a múltra, építsék a jelent és a jövőt.”

Kecskés Béla „élete végéig azon dolgozott, hogy az itteni értékeket ápolja, gyarapítsa, a magyar nyelv szépségeit megismertesse, és annak szeretetét átadja másoknak.

Hisszük, hogy munkája sokakra van hatással, és a kárpátaljai írók, költők, pedagógusok és a kulturális élet szereplőinek erőfeszítésével Kárpátalja továbbra is otthona marad nyelvünknek és nemzetünknek” – írták a somiaknak küldött levelükben Kecskés Béla özvegye és gyermekei.

A megemlékezés végén Nagy Zoltán Mihály és Dupka György leplezte az emléktáblát, a résztvevők pedig elhelyezték a tisztelet koszorúit.

Kovács Erzsébet

tájékoztatott, hogy évente szavalóversenyt szerveznek, ahol a jelentkezők Kecskés Béla és Sütő Kálmán verseit adják elő. Ezúttal pedig Demeter Csenge és Nagy Karolina mondott el egy-egy Kecskés-verset.

– A kárpátaljai magyar kultúra egyik formálójára emlékezünk ma, aki nemcsak költőként, de pedagógusként is arra törekedett, hogy átörökítse a magyar irodalmat, a magyar történelmet, a magyar kultúrát – fogalmazott köszöntőjében Hajgató Tamás, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja. A diplomata annak a reményének adott hangot, hogy a jövőben is lesznek a falunak olyan szülőttei, akik megőrzik és továbbörökítik kultúránkat, anyanyelvünket, hogy a következő ezer esztendőben is hangozzék itt a magyar szó.

Jakab Attila református lelkész arra hívta fel a figyelmet, hogy nem keseregni, nem panaszkodni kell, hisz a jövő nem a veszteségek számbavételében van, hanem imádkozni kell, szoros kapcsolatban lenni Istennel, hisz az ő kezében van a sorsunk.

Dupka György, aki felidézte a személyes találkozások, baráti beszélgetések emlékét is, beszélt az első szamizdat folyóirat, az Együtt indításáról, amelynek bölcsőjét Kecskés Béla is ringatta. Szólt arról is, miért írt keveset a költő, miért hallgatott hosszú éveken át: mert a szívből jövő magyar szót nem fogadta szívesen az akkori hatalom, ő pedig nem akart a pártot dicsőítő udvari költővé válni. Más fegyvere nem volt, csak a csönd, ám a csönd is lehet éles fegyver, az ellenállás kifejezője. Ő ezzel határozta el magát az akkori parancsuralmi rendszertől. Csak az enyhülést hozó gorbacsovi „glasznoszty” idején szólalt meg újra. Versei a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) oldalán fent vannak a világhálón, s azokat bizony ma is sokan olvassák, ami azt bizonyítja, hogy a költő nem halt meg. Az emlékezet tüzeit pedig a somiak is táplálják – zárta beszédét Dupka György.

– Kecskés Béla a mi sorsunkat a mi nyelvünkön beszélt ki – fogalmazott a pályatárs, Nagy Zoltán Mihály József At-

KECSKÉS BÉLA 1941. augusztus 7-én született Somban, földműves családban. Falubelije, Sütő Kálmán költő biztatására már iskolás korában megpróbálkozott a versírással. Ceruzával, kockás füzetlapokra írt első költeményeit az akkor már ismert parasztköltő vitte el a Vörös Zászló (a Beregi Hírlap elődje) szerkesztőségébe azzal, hogy tehetségesnek tartja a fiatal Kecskés Bélát, és nagy jövőt jósol neki. Sütő Kálmán nem tévedett: Kecskés Béla rövid idő alatt valóban

ismert költővé vált, versei az 1950-es évek közepétől folyamatosan jelentek meg a járási lap irodalmi oldalain, majd a *Kárpátok* című almanachban is (Ungvár, 1958).

Közben elvégezte a Kaszonyi Középiskolát. Érettségi után egy ideig Badalóban volt könyvtáros, majd 1961-től a szülőfalujával szomszédos Papi község általános iskolájá-

nak történelemtanára lett. 1967-ben szerzett történelmi diplomát az Ungvári Állami Egyetem levelező tagozatán. Ő alapította a Papi Általános Iskolában jelenleg is működő tájismereti és néprajzi múzeumot.

Első kötete *Izzó paraszak* címmel 1963-ban jelent meg az ungvári Kárpáti Kiadó gondozásában. Társ szerzője az 1972-ben napvilágot látott *A várakozás legszebb reggelén* című verseskötetnek, majd az 1980-as évek közepétől szinte valamennyi Ungváron megjelent antológiának.

Költői pályája nem volt töretlen. Volt egy több éven át tartó időszak, amikor egyáltalán nem publikált, kizárólag az íróasztala fiókjának írt, sajnos elég keveset. A társadalomban egyre inkább eluralkodó közömbösség hatására úgy vélte, nincs szükség a verseire. Szerencsére költőtársai és Drávai Gizella tanárnő hatására ismét tollat fogott.

1992-ben *Pattog a rozsda* címmel a Galéria Kiadó adta ki verseit. Ugyanennél a kiadónál jelent meg 1994-ben a *Bogárból* című kötet, amelyben a Gergő unokájának ajánlott gyermekversei szerepelnek.

A töretlenbe

Havazott éjjel, s reggelre bokát
őlelő hó vont a tájra leplet.
Meleg bundába bújtatva arcom,
mentem az úton, mert mennem kellett.

Elöttem nyomok: megannyi tenyér.
Beléjük léptem – könnyebb így, jobb így.
Miért süppedve a rosszban járni?
Ahogy tud, sorsán az ember jobbít.

Így mentem... Közöny hűvöse bérelt
kényelmes otthont bent a lelkembe.
S egyszerre, miként fába a villám,
csapott belém egy gondolat-penge:

az Élet útján is ekképp mégy majd,
óvatoskodva, törtető mások
taposott nyomán? – Tudsz-e ott járni,
merre még csapást senki se vágott?

...Perzselő szegény égette arcom,
lelkemben egyre nyilalt a penge.
Nem bírtam vádló szemrehányását,
s kikanyarodtam – a töretlenbe!

Költészet

*Azoknak, akik soha
nem olvasnak verseket*

Ha verset írok
a jegenyék szállni vágnak
nyitva a föld szíve
telehull maggal zengéssel
egy szót keresek
mit kimondani még érdemes
az emberi reményt vitaminozom
a szél az igazság országtúján
indul el az időbe
tündöklőben él a bátor
törvényre szépül
a mindent-odaadás
mindent ért ki unja az értetlenséget
tisztán szólnak a félelemtől dadogók
a sátnok elbizonytalanodnak
a jövő megvilágosul
legragaszkodóbb arcomon
tulipánpiros lázadás a nyár
magasodik a letérdeltetett lélek
tudom miről kell szólnom
életem kitarul felétek
ha verset írok.

Elégia

Átút az őszi rozsda a szőlőkön,
mint sebesültek
kötésén a vér.
Tüskés bokrok közt keseregve ödöng
– mert nincsen, nincsen
senkije – a szél.
Csontvázvilág: a lomb-hús lerohadva,
varjú-gyümölcsöt
teremnek a fák.
Hegymagas magány zord remete-vadja
lennék én itt, ha
te rám nem találsz.
Mert ki érti ezt: tündöklők az álmok,
hiába csata
és elvérző fény –
sose imádtam még így a világot,
mint most, e hulló
évad idején.

80 éves a „halk szavú” költő

Ferenczi Tihamér költő a Tisza-parti Badaló községben született 1941. november 24-én. Általános- és középiskolai tanulmányait szülőfalujában végezte, 1966-ban érettségizett. Ma is ott él, közeli rokonaival egy fedél alatt. Szembetegsége miatt rokkantállományban van.

1965 óta publikál a jelentősebb kárpátaljai időszaki kiadványokban: *Kárpáti Igaz Szó*, *Vörös Zászló* (a *Beregi Hírlap* elődje), *Hatodik Sip*, *Együtt*, illetve magyarországi folyóiratokban. Több költeménye megjelent ukrán fordításban is. Eddig hét verseskötete jelent meg: *Szívem volt már minden* (1979), *Férfidő* (1990), *Vízjel* (2000), *A csenden túl* (2004), *Tölgyből gerincet* (2011), *A magány templomában* (2014), *Üzenet* (2021). Önálló kötetei mellett számos antológia és almanach társszerzője: *A várakozás legszebb reggelén* (1972), *Szivárványszínen* (1977), *Lendület* (1982), *Sugaras utakon* (1985), *Vergődő szél* (1990), *Töredék hazács-*

ka (1994), *Verecke* (2003), *Kárpáti Kalendárium*.

Egyéniségére a természetes szerénység, költészetére a halk szavúság és a nemes egyszerűség jellemző. Egyformán érzékeny a szűkebb és a tágabb létközegei jelenléte iránt. Mondanivalóját legtöbbször sokkolóan rövid, egy-egy gondolatmenetet lakonikus tömörséggel megfogalmazó versekben fejezi ki. Költészete kétségtelenül irodalmunk sajátosnak nevezhető és megbecsülendő értékei közé tartozik.

Ars poetica helyett

Vérezzék bár a számát sás-szavak,
hűebb a lényeg,
bonyolultabb,
mint amit mondhatok.
Romlott vers-kalcit-oldat
önmagában a szó, kép, hasonlat.
De
ha csupán
töredéknyi dallam
tisztán csendülő cseppje
buggyan ki a számon,
azzal is kiegészül,
emberibb lesz az űr.

A csenden túl

Bolyongok
az éjszakák
holdmosta
szurdokjaiban.

Mégse tudom,
meg nem tudhatom:
a csenden túl
mi van?

Kérdések

Hol a világ
rendje?
Törvénye miért
ferde?
Hol görbült el
gyémánt-tengelye?

Égni

Suhognak lelkemben
szalvia-lángok.
Kegyet már senkitől
nem várok.

Föl nem adhatom,
amíg élek.
Sorsom ez a tűz:
égve égek.

Békesség

Virágok
mihaszna zajától
magányomba
visszahullva
megváltás
örülni szorongva
a csend szavának
újra s újra.

Galagonya

Olajjal
szebbet
a flamandok sem
festhettek
volna:

Isten ege alatt
alkony virít,
égy-egy
galagonya.

Dekorka, a stílusos, egyedi ajándéktárgyak boltja

Bár modern világban élünk, gyakorlatilag mindent meg lehet vásárolni, megannyi üzlet, butik kínálatok tömkelegével kecsegtet, mégis ismét reneszánszukat élők a kézzel készített dolgok, legyen az festett tányér vagy festett pohár, hímzett sapka, póló vagy konyhai kötény. Mindez megtalálható a beregszászi kis kézműves műhelyben, a Dekorkában, amely a dekoratív kézimunkákról kapta a nevét. Közel nyolc évvel ezelőtt két tehetséges ifjú hölgy, Sárközi Kitti és Erdős Anita úgy döntöttek, közös üzletet nyitnak, amely mind a mai napig nagyszerűen működik, sőt, a kínálat bővül, úgy a kézművesek, mint a vásárlók legnagyobb örömére.

– Mindketten festészetet tanultunk, de más kézműveskedés sem áll tőlünk távol, ezért kamatoztatni szerettük volna a tehetségünket, úgy döntöttünk tehát, hogy kézműves műhelyt hozunk létre. Lassan nyolc évvel ezelőtt történt ez, mondanom sem

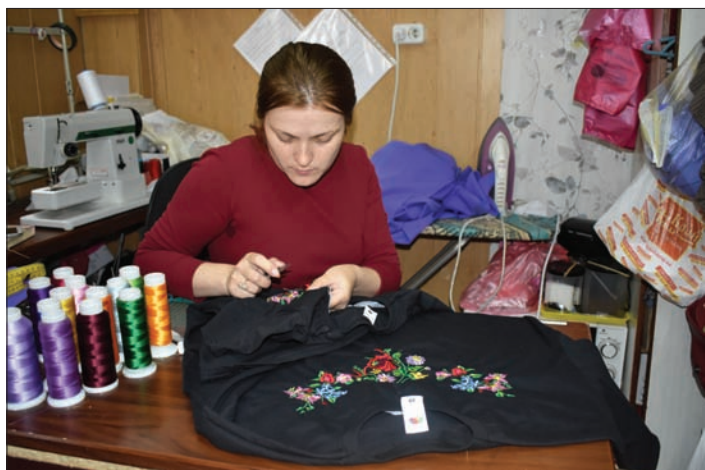
megrendelésekre ballagási tarisznákat varrunk, egyháznak egyedi pólókat készítünk. A sort sokáig lehetne folytatni, egyszerűen mindenbe belevágunk, nem mondunk vissza egy megrendelést sem – vette át a szót Anita.

– Miből áll a lakodalmas kellékek sora?

– A legfontosabb a vőfélyszalag, amelyre az ifjú pár neve és a lakodalom dátuma van ráhímezve. Később jöttek a gyűrűpárnák, a Sok boldogságot! feliratú kendő, a pénzgyűjtő doboz, az ifjú párnak a festett pezsgőspohár, az esküvői meghívók és ültető kártyák. Egy ideje vidékünkön is nagy divat lett a leány- és legénybúcsúk meg-

lultabb minta már több időt vesz igénybe. A lényeg mindig az, hogy a megrendelő elégedett legyen, mert akkor mi is azok vagyunk – mondta Kitti.

– Ha szétnéznék a boltban, többnyire hölgyeknek való holmikat láthatunk. Férfiak be sem térnek hozzátok?

rendezése, ezekre az alkalmakra is készítünk festett poharakat, egyedi pólókat, szalagokat, néha vicces feliratokkal.

– Mire van a legnagyobb igény?

– Gyakorlatilag mindenre. Számos ajándéktárgy készül a kis műhelyünkben, de nyáron és ősszel leginkább a fentebb említett esküvői kellékek

– Valóban nem jönnek be, viszont nekik való dolgokat is készítünk, amiket a páraik rendelnek meg tőlünk. A nők általában halászpólót, sörös korsót, vagy egyedi feliratú pólókat rendelnek a barátoknak, férjeknek.

Kitti és Anita szerencsések, mert azt csinálják, amit szeretnek. Sosem fogynak ki az ötletekből, a kreativitásból. Kitti örömmel mutatta a legújabb szerzeményüket, a kozmetikusoknak, manikűrösöknek készült stílusos noteszeket, a legújabb mintákkal díszített pólókat, a festett pezsgősüveget. A munka mellett azon is gondolkodnak, hogyan, miképpen fejleszthetnék még a vállalkozásukat. Ez pedig meghozza a gyümölcsét, hiszen kis üzletükből került már ajándéktárgy Amerikába, Magyarországra, Angliába, Franciaországba és számos más európai országba.

kell, hogy az az időszak nem volt könnyű az országban, de mi mégis belevágunk, és mind a mai napig nem bántuk meg, hiszen azóta is nagy igény van az egyedi dolgokra, amiket a két kezünkkel készítünk – kezdte a beszélgetést Kitti, aki maradt a festészetnél. Anita viszont áttért a varrásra, pólókra, sapkára, kötényekre és más dolgokra hímez. Kitti szintén pólókra, üvegtárgyakra fest, és természetesen csodálatos olajfestmények is születnek a keze alatt.

– Kezdetben csupán egy hímzőgépünk, pár üveg anyagfestékünk volt, úgy vágtunk bele a vállalkozásunkba. Azóta jobb, utcára néző helyiséget bérlünk, a technikai eszköztárunk is bővült, ezért sokkal több mindent tudunk vállalni. Egy ideje immár lakodalmaskellékeket is készítünk, iskolai

kelendők. Mintától függ, mit mennyi idő alatt készítettünk el. Egy pólót például bő fél óra alatt is meg lehet festeni, de egy bonyo-

Csaba-völgy a lankáson

A nagymuzsalyi hegyek ölén, festői szépségű környezetben épül a Csaba-völgy turisztikai és rendezvényközpont.

– A hely szépsége a Jóisten ajándéka. Mi csak hozzátettük a magunkét, azt, amire képesek vagyunk. Az egész Péter Csaba tulajdonos álma, amely a családi összefogás eredményeként lassan valóra válik. Az építkezés évek óta folyik, mivel nagy terület beépítéséről van szó, egyértelmű, hogy ez sok időt vesz igénybe. De az utóbbi két esztendőben intenzíven nekiláttunk a munkálatoknak – magyarázta Tóth Győző, a völgy projektmenedzsere.

Már most európai színvonalú környezet várja a látogatókat. A tó, a csodálatos szőlőültetvények a szökőkutakkal díszített park esküvői fotózások helyszíne. A fiatal párok fényképészükkel szívesen keresik fel a Csaba-völgyet, hogy ott örökössék meg életük legszebb pillanatait. Ottjártunkkor három ifjú pár is fotózott a helyszínen. És a délutáni órákban egyre többen érkeztek a WineTaverna nevet viselő étterembe, hogy megkóstolják az ott készült ételeket.

– Az étlapot nézegetve, nem mindennapi menü várja az ide látogatókat. – Igen, ez így van, exkluzív konyha várja a vendégeket. Ilyen hely nincs még egy a környéken. Az inyencek megízlelhetik a fűrghúsból készült erőlevest, a francia hallevest, a Taverna bográcsot. A főételek közül ajánlani tudjuk a bélszínseletet Rossini módra, rizottót lazaccal, tengeri sügért hosperben, s ezek mellé természetesen illenek az egészséges saláták, az ízletes

tésztafélék, a finom borok, az előételek. Gyerekmenü is van az étlapon.

– Milyen rendezvények lebonyolítására képes a WineTaverna?

– Egyszerre közel száz főt tud fogadni, ellátni. Svédasztalos kisebb rendezvényeket lehet tartani, gondolkodok itt születésnapokra, házassági évfordulókra. Fontos megemlíteni, hogy időjárásfüggők vagyunk, csupán az étterem egy része fedett. A nyitvatartással hasonlóképpen állunk, délután egykor nyitunk, egyelőre este tízig, de az őszi beálltával valószínűleg ez is változni fog, hiszen hamarabb sötétedik, így a zárás is hamarabb lesz. De télen is fogadunk majd

hamarabb lesz. De télen is fogadunk majd

vendégeket, a nagy pavilont téliesítjük, így a hideg hónapokban is ki lehet majd ide jönni egy ebédre, vacsorára, egy kis borozásra.

Miközben bejártuk a csodás parkot, a menedzser elmondta, hogy jó útemben zajlik a lovarda építése, ahol lovasterápiára is lesz lehetőség. Rövidesen hozzálátnak az étterem és a szálloda építéséhez, hogy az ide látogatók még komfortosabban

érezzék magukat, és ne is siessenek a távozással.

– A borospince, melyet húsz hektárnyi szőlőültetvény vesz körül, már évek óta működik. Milyen szőlőket termesztetek ezeken a szép domboldalakon?

– Manufaktúrális szőlőtermesztéssel foglalkozunk. Bár a szőlőművelés gépesítése is zajlik, de sok esetben az ügyes kezeket semmilyen gép nem tudja pótolni. Minőségi bor készül majd ezekből az ízletes szőlőfajtákból. Kiváló borvidék ez, vetekszik az egrivel vagy a tokajival. Sőt, vannak szőlőfajták, amelyek itt jobban érzik magukat. Ide sorolható a Cabernet, a Merlot, a Traminer, a Leányka. De ebben az irányban is fejlődni szeretnénk, további szőlőfajták telepítését tervezzük. Szeretnénk meghonosítani a Jászmin, a Solaris, a Shiraz, a Kékfrankos fajtákat is, majd a gravitációs szőlőfeldolgozást alkalmazni. A gravity flow technológia lényege, hogy a szőlőt maximálisan kíméljük, az a saját súlyánál fogva, szivattyúzás nélkül megy végig a feldolgozási folyamaton.

– Egészen a hegy tetején kisebb épületeket láttam. Milyen házikók azok?

– Szívesen látjuk a turistákat, így azért, hogy az itt-tartózkodásuk még érdekesebb legyen, turistaútvonalat szeretnénk kialakítani a szőlőtáblák között, s azok a kis házikók a pihenőhelyek. Emellett lovastúrákat is tervezünk. Természetesen nagy szeretettel várjuk a helyi lakosokat is. Sőt, mivel mi elköteleztük, magyar érzelmű vállalkozók vagyunk, úgy véljük, ez a helyszín jó alapot ad arra is, hogy itt találkozzunk, kicserélhessük a gondolatainkat, csapatépítő rendezvényeket szervezzünk. Már korábban is volt rá példa, de az idén ismét megszervezzük a magyar médiaszüretet. Azt szeretnénk, ha a turisták mellett a kárpátaljai magyarság itt egy olyan helyre találna, ahol kikapcsolódhat és tartalommal teli napokat tölthet el.

A rovat anyagait
Hegedűs Csilla készítette

Egy életút állomásai

„Tanulni, tanulni, tanulni!”

(Folytatás. Elejét lásd lapunk korábbi számaiban.)

Egy második világháborús magyar katonanóta szerint „szép élet a katonélet, csak nehéz a viselet”. Előre bocsátom, hogy nekem nem volt az, amit majd olvasóink is fognak tapasztalni. A nehézségek főleg háborús körülmények között adódnak, de amikor mi bevonultunk, akkor már béke volt, habár a Kelet és a Nyugat között javában dúlt a hidegháború.

Gyerekkorunkban, ha rosszak voltunk, a felnőttek azzal ijesztgettek, hogy a katonaságnál majd ráncba szednek minket. Félünk is tőle, de hamar kiderült, hogy aki fegyelmezett, és betartja a szabályokat, annak nem lesz bántódása, és bírn fogja mindazt, ami ott ránk hárul. Nekem sem volt semmi bajom, pedig egyszer elég komolyan belementem egy felelőtlen dologba (később majd szó lesz róla), habár azt is, úgy mond, „a köz érdekében” tettem.

Ami viszont nem büntetés volt, mégis érzékenyen érintett, az a honvágy meg a rossz és kevés koszt. Az elsón úgy próbáltam segíteni, hogy habár a katonaság előtt soha egy levelet sem írtam, ott sűrű levelezésbe kezdtem az otthoniakkal, főleg a családommal, de írtam a rokonoknak, barátoknak és néhány volt munkatársamnak is. Ők mind válaszoltak, így sűrűn kaptam leveleket. Emlékszem, egyszer 12 levelem érkezett a napi postával.

Ez még az első időkből volt, az iskolán.

Legtovább, sőt végig, a nővéremmel leveleztem, és abból sokat tanultam, főleg helyesírást meg stílust. Olvasva a hibákkal terhelt leveleimet (csak 7 osztályt jártam magyar iskolában), azt javasolta, hogy pirossal kijavítja és visszaküldi nekem, magyarázatokat fűzve hozzá. Bizonyára ennek köszönhető, hogy három év alatt megtanultam, ha nem is hibátlanul, de elég jól írni. A nővérem ekkor már egyetemista volt, és eljegyezte magát az irodalommal.

A levelezési láz egy idő után alábbhagyott, de az írásba úgy belejöttem, hogy elkezdtem naplót írni. Közben kimenő helyett a könyvtárba jártam, és sokat olvastam. Otthonról is kértem magyar könyveket.

De sorban veszem a dolgokat. 1957. november 16-án Szolyván, rossz kifejezéssel élve, bevagoníroztak minket, és elindítottak a Kárpátokon át kelet felé, nem tudni hova. A marhavagonnak becézett teherkocsi tényleg csak marhának (tehén-

nek) való volt. A földön aludtunk, minden hozzávaló nélkül. Se párna, se takaró. Két viharlámpa volt a vagonban, egy kis vaskályha a tüzelővel, egy vedér ivóvízzel és egy kis láda marmeládé (lekvár) hozzá meg vagy 15 fekete kenyér.

A vagonba való felszállás Szolyván túlekedéssel, lökdösődéssel járt, amint adogattuk fel útipoggyászainkat egymásnak, és azok végül egymásra lettek dobálva. Mikor feljutottunk, mindenki kereste a magát (katonaláda, ócska bőrönd, valamilyen szegényes batyu), és káromkodva, szitkozódva dobálta szét a rakást. Ebből majdnem verekedés lett, de a vonaton voltak ránk felügyelő katonák, azok odajöttek és rendet csináltak, kiosztva néhány pofont

is. Végül mindenki megtalálta a magát, és elcsitulnak a „marhák”. Ki-ki leheveredett, elővette otthonról hozott ennivalóját és evett. Közben (a nagy zsivajban) kiderült, hogy rajtunk, hármunkon kívül, akik egy helyről jöttünk, más magyarok is vannak. Mindjárt összeismerkedtünk, és örültünk egymásnak, főleg ők nekünk (beregszászi és környékbeli fiúk voltak), alig tudtak oroszul, és azt sem nagyon értették, amit a katonák mondtak nekünk.

Vonatunk már vagy két órája ment, amikor egy kisebb állomáson megállt. Jött egy katoná, hogy ideje lenne begyűjtani a kályhába, mert biztosan fázunk már, ami igaz is volt. Találomra felszólított egy fiút a tüzrakásra, de amit az próbált tenni, abból nem lett tűz. Zúgolódás támadt a vagonban, erre én odamentem a kályhához, és átvettem a tüzrakást. Értettem hozzá, mert egy évvel azelőtt még kazánfűtő voltam, de arról hallgattam. Mint fűtő 24 órás műszakokban dolgoztam, így két műszakkal letudtam a heti 48 óra kötelező

munkaidőt. Esti iskolába jártam, ahová szerdán és szombaton nem kellett menni, és én arra a két napra kértem a beosztásomat. Érettségire készültem, és nekem nagyon jól jött ez a munkahely, ezért elvállaltam, és a szabadnapjaimon tanultam az érettségire. Volt mit bepótolnom.

A vagonban éjjel-nappal tüzelni kellett, és én, aki szokva voltam az éjszakai munkához, a vagonban is fűtöttem. Igaz, akadt egy fiú, aki nappal besegített, így valamennyit tudtam pihenni.

A vonaton nem volt tisztálkodási lehetőség, így a végére olyan feketék lettünk, különösen én, a fűtő, hogy alig ismertünk egymásra. Természetesen WC sem volt, ezért ott végeztük a dolgunkat, ahol tudtuk.

Utunk során más furcsa dolgok is adódtak. Ha nappal megállt valahol a vonat, elhúztuk az ajtót, és néztük, hol vagyunk. Ilyenkor odajöttek a helybeliek, vasutasok, ők minket néztek, főleg az öltözetünket. Ha láttak valakin egy jobb kabátot, cipőt, elkezdtek kérlelni, hogy cserélje el az ő ócska gúnyájára, hiszen neki csak addig kell, amíg a vonaton vagyunk. Ne feledjük, 1957-et írtunk, ahol áthaladt a vonatunk, illetve megállt, sok szegényes külsejű embert láttunk.

Egy krampácsoló pályamunkásnak megtetszett az én majdnem újnak látszó korcsolyapém. Abban jöttem el otthonról, mert édesanyám féltett, hogy olyan helyre visznek, ahol nagy hideg lesz, és az ócska félcipőmben megfagy a lábam. A krampácsoló nemcsak nézegette, de meg is tapogatta a cipőmet. Azt kérte, hogy cseréljem el vele. Ő adná a már eléggé elnyűtt katonacsizmáját, én pedig adjam neki a cipőmet. Társaim, ezt hallva, elkezdtek dicsérni a lábbelimet,

és arra biztattak, hogy ne adjam oda csak úgy, adjon hozzá még valamit az ember. Innentől kezdve alkudozás folyt, az egyik társam vitte a szót. Megállapodtak, hogy ha nincs pénze, kérjen kölcsön, és vegyen egy fél liter pálinkát nekem. Ez meg is történt, de én az üveget csak felbontottam és belekóstoltam, aztán továbbadtam a többieknek. Ez még a Kárpátokban volt, aztán valahol Ternopol előtt történt még egy csere. Hozzá kell tenni, hogy a csizmát jól megmostam, bekentem cipőkrémmel és kifényesítettem. Az árucseré tárgya az én csizmám és egy szegény embernek az ócska posztócipője volt, meg hozzá egy csetvertuska (két és fél deci vodka). A kapott ráadást szintén nem tettem el, csak megkóstoltam és továbbadtam a többieknek. Közben megérkezettünk utunk végállomására, egy Jarmolinci nevű ukrán településre. Valójában egy falu volt és az állomás, meg a közelében lévő tisztalakások meg boltok jelentették a várost. Egyszer jártam a faluban, ahol

■ a házaknak a fele még szalmával volt fedve, és az út nem volt semmivel se burkolva, így nagyon sáros volt. Az iskoláról most röviden csak annyit, hogy ott szoktam meg a rendszeres tanulást, mert én ahhoz nem voltam szokva. Az alsó osztályokban, sőt még ötödikben és részben hatodikban is, ha odafigyeltem az órán a magyarázatra, akkor a következő órán az biztos, hogy jelesre feleltem.

A repülőgép-szerelő iskolában nem mindenki tudott és akart tanulni. Aki nem akart, azt áthelyezték valahová egy őrszázadba, jó messzire a Szovjetunióban. Volt osztálytársunk, aki az Északi-sarkkörön túlról írt nekünk, a másik meg Közép-Ázsiába került. Az egyik télen majd megfagyott a távoli északon, a másik nyáron majd megsült délen a sivatagban. Ilyesmiről értesülve mindenki elkezdett rendesen tanulni, nehogy őket is elküldjék valahová.

Az iskolában nem volt rossz dolgom. Jól tanultam, sportoltam, olvastam, írtam. Kimenőre csak az elején mentem el három-négy társammal. Akkor még éhesen álltunk fel a reggelitől, és ha vasárnap kimentünk az állomás környékére körülnézni, vettünk egy vekni nyenyeret, és csak úgy darabokat törve belőle, az utcán megettük. Lassan azért megszoktuk a kevés és egyhangú kosztot. A leves mindig borsos volt, vagy néha scsi (káposztaleves), másodikra pedig kása vagy krumpli leöntve valamilyen szafttal, és benne egy darabka hús, előírás szerint két és fél deka. Gyümölcsöt, friss zöltséget, tejet, tojást nem is láttunk. Egyedül káposzta volt bőséggel, főleg savanyú, amit úgy készítettek, mint a teheneknek a silót. Nagy, kibetonozott gödörbe szecskavágó géppel aprították fel a káposztafejeket, a gép maga rögtön a gödörbe szórta, aztán láncotkapas traktorral lenyomatták, majd lefedték szalmával és földdel. Ezt én egy civiltől hallottam, aki ott dolgozott. Mindegy volt, hogy készült a savanyú káposzta, de jó vitaminforrásnak bizonyult. Akkor még nem tudtuk, hogy a savanyú káposztában sok a C-vitamin, de én például csak egyszer voltam komolyabban meghűlve. A súlyomból leadott 7 kilót az első év végére visszazedtem.

Amint már említettem, sem az iskolában nem voltam egyszer sem megbüntetve, sem ott, ahol a hátralévő két évet töltöttem. Az iskolában enyhébb büntetésnek számított, ha valakit soron kívül küldtek őrsgébe, ami 24 órát jelentett, de miután egy őrhelyre ketten voltak beosztva, két-óránként váltották egymást. Ez úgy volt, hogy a felvezető odakísérte váltásra az egyik katonát, a másikat pedig visszakísér-

te az őrsgébe. őrsgébe lenni, különösen télen, nagyon nemkívánatos dolog volt. Kevesen voltak közöttünk, akiknek volt órájuk, így nekem sem volt, amíg nem voltam otthon szabadságon, és nem hoztam el magammal az órát, amit addig a nővérem használt. Fiaital korban az ember különben is lassúbbnak érzi az idő múlását, mint amilyen az valójában. Rendes körülmények között havonta egyszer mentünk őrsgébe, és voltak közöttünk olyanok, főleg falusi fiúk, akik féltek. Azt beszélték, hogy az egyik őrhely közelében a háború alatt a németek zsidókat lőttek le családotul, és ott egy közös sírban temették el őket. A babonások úgy vélték, hogy ott, azon a helyen éjszaka gyereksírást hallanak. Én is oda voltam beosztva váltótársnak, és én is hallottam valami ilyesmit, de már hajnalodott, így odamentem megnézni, mi az. Kiderült, hogy egy éjjeli bagoly a megfogott egereket ott lakmározta.

Volt még egy másik ilyen zűrösnek tartott hely, méghozzá a vasútállomás egyik külső vágánya. Oda érkezett több vagon tűzifa, arra kellett vigyázni, mert a falusiak jöttek és kunyeráltak, hogy engedjük meg, hogy legalább a forgácsot, a hulladékot ösz-

az eredetileg fehér vászonnadrágja pedig foltozott és piszkos. Kíváncsiságból beszélgetést kezdeményeztem a bocskoros fiúval. Elmondta, hogy otthon van hat testvére, és a jó ruháját, cipőjét az öccseire hagyta. Nem volt sem katonaládája, sem legalább egy ócska bőröndje, hanem egy rossz krumpliszákban tartotta azt a keveset, amit magával hozott. Egyébként pásztorfiú volt, egy juhásznak a bojtárja, és amint mesélte, tavasszal kihajtották a nyáját a hegyi legelőkre, és csak ősszel hajtották be. Eközben alig volt otthon, alig érintkezett emberekkel. Az akkor hétosztályos általános iskolát elvégezte, szerinte jól is tanult, és szokott olvasni, főleg mesekönyvet.

Már az iskolában voltunk, ahol volt reggeli torna, utána mosakodás derékig hideg vízben, és fogmosás is. A mellettem mosakodó fiú, látva, hogy én a fogaimat mosom, mosószappanjával meg az ujjával ő is elkezdte dörzsölni a fogait. Elmagyaráztam neki, miért kell fogat mosni, és mi kell hozzá. Megígérte, hogyha megkapja az első zsoldját, ő is vesz magának fogkefét és fogkrémet. Ígéretét betartotta más vonatkozásokban is, így egyike lett olyan barátfélémnek.

A laktanya rendjét hamar megszoktam,

és betartottam. Egyszer azért belementem a tilosba. A szilveszter estét mi, magyarok együtt is meg akartuk ünnepelni. Ehhez bor is kellett, de az italozást tiltották, és nem csak a laktanyában. Ezt a járőrök is ellenőrizték, ha kimenőn voltunk. Veszélyes vállalkozás volt, de én és egyik társam, Jóska, kiosontunk a laktanyából, és vettünk 8 hétdecis üveg bort. 2 üveget a nadrágzsebünkbe tettünk, kettőt pedig a köpeny zsebébe. Visszafelé nem együtt mentünk, hanem külön-külön. Jóska szerencsésen

szeszedjék. Nekünk viszont nemcsak tilos volt az ilyesmi, de még szóba állni se volt szabad senkivel a felvezetőn kívül. Jöttek fiatal nők is, akik felkínálták magukat, de én csak azt mondtam nekik, amit a parancs előírt, hogy ha éjszaka valaki közelít, akkor azt kiáltom, hogy „Állj, ki vagy!” Ha nem állt meg, akkor azt kellett kiáltani, hogy „Állj, vagy lövök!” Nekem mindössze egyszer volt egy elég félelmetes esetem, de az már az iskola után történt Uzinban, a légibázison. Erről majd a későbbiekben írok.

Már az első napon megismerkedtem társaim közül néhányval. Kiderült, hogy mindannyian kárpátaljaiak vagyunk, és vagy a fele a társaságnak hegyvidéki falvakból való. Ezek nagyobb részt, ha szabad így fogalmazni, alacsonyabb kultúrszinten álltak, és nem is nagyon berzenkedtek az utazási körülmények miatt. Volt közöttük olyan, akinek a lábellenje bocskor volt,

beért a laktanyába, én pedig utána 5 perccel indultam, és lebuhtam. Azt hittem, rögtön visznek a fogdába, de nem ez történt. Felsorakoztatták a szakaszunkat, engem kiállítottak a sor elé, és a parancsnokunk jól letolt. A nálam lévő bort saját kezűleg kellett kiöntenem a felmosóvederbe. Jóska, amikor beért a laktanyába, elrejtette a nála lévő 4 üveget, és azok tartalmát éjfél után, amikor a tisztek elmentek, dugiban, csendben megittuk. Ballépésemet igyekeztem jóvá tenni úgy, hogy amíg az iskolában voltunk, egyszer-kétszer még dicséretet is kaptam. A parancsnokom, Anucsinn főhadnagy a történetek ellenére is kedvelt, és én igyekeztem rászolgálni a bizalmára.

Gortvay Gábor

A képeken: így néztünk ki ünneplő ruhában; mi, magyarok, tizenhatan.

(Folytatjuk.)

Volt egyszer egy Beregszászi Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub

Az 1980–1990-es évek fordulója nemzetrészünk számára a nagy remények és a jelenleginél jóval szabadabb légkör időszaka volt, amikor nagyot kortyoltunk a szabadság mámorító borából, s úgy éreztük, beköszönt a polgári és nemzeti jogok korszaka. Sőt, már a gorbacsovi demokratizálódást közvetlenül megelőzően is – kikaput találva a szovjet kommunista rezsim akkor még ledönthetetlennek tűnő falán – megszülettek az első lépések a magyar érdekvédelmi szervezetek létrehozása felé, s 1984 tavaszán a Verke-parti városban létrejött az 1945 utáni első olyan kárpátaljai civil szervezet, mely nemcsak irodalommal, hanem politikai és közéleti kérdésekkel is foglalkozott: a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub.

A szervezet a Könyvbarátok Országos Társasága (KOT) Beregszászi Járási Szervezetén belül alakult meg. Leendő elnöke, Dalmay Árpád abban az időben a Vörös Zászló című hajdani beregszászi járási újság szerkesztőségében dolgozott, ahol a munkahelyi könyvbarátszervezetet vezette. Megismerkedve a KOT alapszabályával, rábukkant egy olyan kitélre, mely szerint külföldi irodalommal foglalkozó körök, klubok is alakulhatnak a Szovjetunióban. Majd Veress Valériával, a járási szervezet akkori titkárával megbeszélte, hogy kihasználva ezt a lehetőséget, létrehozzák a magyar irodalommal (mint „külföldivel”) foglalkozó klubot. S miért éppen Illyés Gyuláról nevezték el? Azért, mert az egy évvel korábban elhunyt író műveiben és cikkeiben kiállt az elszakított országrészek magyarsága mellett, így nem csoda, hogy a klub mottója is egy Illyés Gyula-idézet lett: „Szálazzuk ki a hajszálereket is, amelyekkel közösségünkbe vagyunk növe; vizsgáljuk meg, hogyan működnenek azok a lehető legjobb eredménnyel, mindnyájunk javára.” A szervezet pedig működése során tartotta is magát ehhez az elvhez.

A klub eleinte a szerkesztőség egyik szobájában ülésezett, de olykor a járási művelődési házban, a városi vagy a járási könyvtárban, illetve a járási könyvbarátszervezet irodájában tartotta meg rendezvényeit, s nemcsak kulturális, hanem bizonyos mértékben érdekvédelmi szervezatként is működött. Szorgalmazta az 1972 óta vajdó Petőfi-emléktábla ügyének megoldását, a magyar múlt emlékei megőrkítésének szükségességét, sőt zártkörű összejövetelein elsőként esett szó egy magyar autonóm terület, továbbá egy magyar főiskola és egy hivatásos magyar színház létrejöttének a fontosságáról.

Voltak meghívott előadók. Első vendégük 1984. március 24-én Juvan Szesztalov manysi költő volt, emellett a klub tagjai találkoztak Zinaida Palvanova moszkvai orosz költőnővel, 1987. október 18-án pedig a Beregszászból a felvidéki Királyhelmece elszármazott Demjén Ferenc költő jelent meg körükben, akinek *Hegyek alján* című első kötete szülővárosában jelent meg még

1935-ben. Elsősorban viszont kárpátaljai irodalmárok tartottak előadásokat. Emellett a klub könyvkiállítást, könyvjegybemutatót is szervezett. Az első szabad március 15-i ünnepséget pedig 1989-ben tartották, négy nappal a KMKSZ Beregszászi Járási Szervezetének megalakulása előtt, a járási művelődési házban. A rendezvény előtt a klubtagok megkoszorúzták az 1987. november 28-án felavatott domborműves Petőfi-emléktáblát, majd az ünnepségen a zsúfolásig megtelt nézőtér előtt a Beregszászi 4-es Számú Kossuth Lajos Középiskola (ma Beregszászi Kossuth Lajos Líceum) diákjai adtak elő részleteket *A költő visszatér* című musicalből, s itt és ekkor lépett először színpadra Serbán Attila, a ma már országszerte, sőt az egész magyar nyelvterületen ismert énekes, színész.

A fent említett Petőfi-emlékjelet, valamint a Tompa Mihály-emléktáblát, pontosabban a régi nevét visszakapott Tompa Mihály utca első házának a falán elhelyezett, a költőt ábrázoló domborműves terrakotta utcanévtáblát a klub kezdeményezésére helyezték el, mindkettőt Ortutay Zsuzsa készítette, s ezek voltak a Kárpátalján 1945 után felavatott első magyar emléktáblák. Emlékeztetéseket voltak még a klubtagok látogatásai és előadásai a Beregi Ünnepi Heteken Vásárosnaményban, valamint a nagykaposi, a királyhelmeci, illetve a rozsnói kirándulásaik. A Bodrogközben a Csemadok rendezvényein, Rozsnyón pedig a Czabán Samu-emléknapon vettek részt.

A szervezet országos hírre tett szert, a moszkvai *Lityerturnaja Gazeta* (Irodalmi Újság) egész oldalas cikkben méltatta a tevékenységét, s követésre méltó példaként írt róla. Rövidesen pedig a magyar sajtó is felfigyelt a klub tevékenységére, a Magyar Ifjúság című hetilap 1988. június 24-i számában Ablonczy László számolt be róla. Erre a cikkre figyelt fel Boráros János, a Kőbányai Sörgyár hajdani Illyés Gyula Szocialista Brigádjának akkori vezetője, aki meghívta Budapestre a klub küldöttségét a hagyományos Illyés Gyula-rendezvényükre. A klub bemutatkozása olyan jól sikerült, hogy felajánlották: gyűjtenek könyveket a számukra. Megköszönve az ajánlatot, Dalmay Árpád, a klub elnöke tájékoztatta Boráros Jánost arról, hogy dr. Vekkerdi Józsefnek, az Országos Széchényi Könyvtár egykori főosztályvezetőjének a jóvoltából már kaptak könyveket a nemzeti könyvtártól, de felvetette: mi lenne, ha felállítanának Beregszászban egy Illyés Gyula-mellszobrot. Ennek eredményeként már ott, a sörgyár klubjában megszületett a megállapodás, hogy megkezdik a gyűjtést a műalkotás elkészítésére. Két-három „kommunista szombaton” („önkéntes” szombati munkanapon) össze is gyűlt a pénz, s Borbás Tibor Munkácsy-díjas budapesti szobrász elkészítette alkotását. Ezután jött a neheze: hogyan kap engedélyt a klub a mellszobor beregszászi felállítására? Hiszen Kárpátalján a háború vége óta magyar személynek nem állítottak köztéri szobrot. Bármilyen furcsa, képletesen fogalmazva, Illés Béla kassai születésű, de ifjúkorát Beregszászban töltött kommunista író „sietett” a segítségükre, mégpedig oly módon, hogy az illetékes pártszervek összetévesztették vele Illyés

■ Gyulát. Némi huzavona után meglett az engedély, már csak a helyszín volt kérdéses. A pártbizottság azt javasolta, hogy helyezték el a mellszobrot a klub helyiségében. Emlékeztetniük kellett az „elvtársakat”, hogy a klubnak nincs saját helyisége, így végül engedély született a köztéri felállítására. Az utolsó feltétel pedig az volt, hogy az avatás előtt a résztvevők koszorúzzák meg Lenin beregszászi szobrát. Ezt, persze, nem lehetett nem elfogadni, de végül 1989. október 14-én dr. Szűrös Máttyás (aki kilenc nappal később Budapesten kihirdette a Magyar Köztársaságot, és annak ideiglenes államfője lett) népes és rangos magyarországi küldöttség és mintegy háromezres közönség jelenlétében felavatta Illyés Gyula mellszobrát. 1945 óta Beregszászban ekkor énekelték először közterületen a Himnusz, s előkerültek a korábban rejtgetett vagy újabban beszerzett nemzeti lobogók. Emlékezetes ünnepség volt! A költő tiszteletére az egykori Poliklinika utca nevét Illyés Gyula sétányra változtatták. Boráros János és dr. Szűrös Máttyás pedig a II. világháború utáni első kárpátaljai magyar szobor létrehozásában játszott szerepéért a klub javaslatára Beregszász díszpolgára lett.

Érdekességként említhetjük, hogy amikor 1992. december 1-jén Kolozsvárott Máttyás király szobrára román nyelvű, magyarellenes, történelemhamisító feliratot helyezett a funari önkény, a klub válaszul – ismét csak kőbányai barátai segítségével – az Illyés-szobor talapzatára ezt az Illyés Gyula-i idézetet helyezte el bronzba öntve: „Legnagyobb bátorság a remény!”

A tagságot elsősorban írók, költők, újságírók, képzőművészek alkották. A lelkesedés természetesen nagy volt, hiszen a klub volt az első olyan kárpátaljai magyar civil szervezet, amelyik közéleti

kérdésekkel is foglalkozott. Nemcsak az első emléktáblák és az első szobor állításával teremtettek precedenst Kárpátalján, hanem már magával a klub létrehozásával is: példájuk nyomán jött létre a Técsői Hollósy Simon Kör, a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Irodalmi és Művelődési Kör, a Nagyszőlősi Bartók Béla Művelődési Kör és több más kárpátaljai magyar művelődési-érdekvédelmi egyesület. Innen aztán egyenes út vezetett a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség 1989. februári megalakulásához, mely szervezet járási szervezeteinek a létrejöttéhez megfelelő bázisoknak bizonyultak e körök. Az Illyés Gyula-klub a KMKSZ Beregszászi Járási Szervezetének 1989. március 19-i létrehozásáig működött, mivel abba beolvadt, de annak kulturális tevékenységét jó ideig

a korábbi klubtagok irányították, s ők kezdeményezték 1989–1990-ben a beregszászi Petőfi-szobor felállítását is.

S miként hasonlíthatják össze az akkori politikai helyzetet a mostanival? Nosztalgiával gondolnak arra, hogy a múlt század '80-as éveinek végén és a '90-es években a trianoni diktátum által elszakított területek közül a kárpátaljai magyarság politikai helyzete volt a legjobb. A klub volt vezetői még jól emlékeznek arra, hogy az éppen hogy önállóvá vált Ukrajna elég lojális volt a kárpátaljai magyarsághoz, nyugodtan működtek a magyar iskolák és intézmények, eredeti falu- és utcaneveket tettek újra hivatalosakká, rehabilitálták a görögkatolikus egyházat, szabadon használhattuk nemzeti jelképeinket. Mind Szlovákiában, mind Romániában, mind az egykori Jugoszláviában sokkal rosszabb politikai körülmények között éltek a magyarok. Nem tudták elképzelni, hogy nálunk a magyarok lakta települések közigazgatási épületein az ukrán mellett kitehetjük

a magyar zászlót, szabadon énekelhetjük a himnuszunkat, a tanácsüléseken anyanyelvünkön szólalhatunk meg, mindenütt vannak magyar feliratok, településnév-táblák, van magyar főiskolánk, hivatásos színházunk stb.

De milyen a helyzetünk most? A klub egykori vezetői szomorúan látják, hogy az európai normákkal és az ukrán Alkotmánnyal összeegyeztethetetlen nyelvtörvény és oktatási törvény által jogaiban korlátozva, magyarellenes uszítások, koncepciós perek, vegzálások, indokolatlan házkutatások, mondvacsinált magyar „szeparatizmus”, magyarellenes fenyegető tüntetések, felvonulások közepette telnek a kárpátaljai magyarság napjai.

A '80-as évek végén a klub is együttműködött a létrejött ukrán szervezetekkel, velük együtt emelték fel szavukat a szovjetrendszer nemzeteket elnyomó politikája ellen, az ukránok és magyarok jogainak biztosításáért. Most pedig Ukrajna ugyanazt teszi a magyarokkal, amit a Szovjetunió tett az ukránokkal, ráadásul még drasztikusabb módon. A Szovjetunióban voltak ukrán és magyar tannyelvű középiskolák, nem szűkítették le az ukrán vagy magyar nyelv használatát az elemi vagy általános iskolákra. Szabad volt bárhol ukránul és magyarul beszélni. Tudott dolog, hogy az ukrán nép sokat szenvedett az oroszosítás miatt, az is érthető, hogy egy fiatal ország keresi a helyét, és teljes önállósodást akar (akárcsak mi a reformkorban), de ma már nem lehet az oroszok (és például a franciák) XIX. századi beolvasztó politikáját alkalmazni, mert az előbb-utóbb visszaüt. Jó lenne, ha ezt megértenék az ukrán „felső” körök, a nyelvet törve beszélő honatyák, amennyiben valóban Európába akarnak beilleszkedni.

Lajos Mihály

A képeken:

1989 májusában az Illyés-klub Dalmay Árpád vezette küldöttsége (Schober Ottó, Ortutay Zsuzsa, Füzesi Magda, Vári Fábrián László) a Csemadok megalakulásának 40. évfordulóján Rozsnyón három vendéglátó, Juhász Ilona, Szászi Zoltán, illetve Kuhta Ilona társaságában;

Az Illyés-mellszobor avatásán (beszédet mond dr. Szűrös Máttyás, a Magyar Köztársaság majdani ideiglenes államfője);

Demjén Ferenc Beregszászból elszármazott költő és Dalmay Árpád, az Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub elnöke.

Kovács István: „... nekem a munkám a hobbim, ami nagy szerencse”

Örvendetes, hogy manapság, a technika világában is vannak fiatalok, akiknek fontos a hagyományaink megismerése, ápolása. Ide tartozik a néptánc is, ami színfoltja a nagyapáinkról, nagymamáinkról ránk maradt hagyományoknak, hiszen egy-egy csárdás bárhol, bármikor jó hangulatot tud varázsolni. Am ahhoz, hogy a gyerekek mindezt elsajátítsák, megfelelő tanárookra is szükség van. A néptáncoktatás egyik kiemelkedő beregvidéki személyisége a mezővári Kovács István, a Mezővári Művészeti Iskola koreográfusa, néptánc tanár, aki munkájáról lelkesen beszél, mindent megtesz azért, hogy a néptáncot magas szinten oktassa a felnővekvő nemzedéknek, hogy aztán néhány év elteltével ők is megtehessek ugyanezt.

– Mikor jött az életében a néptánc?

– Az általános iskolában volt egy néptánc tanárunk, aki elsőként ösztönzött arra,

hogy ők inkább feldolgozásokat tanítottak. Egyik kedvencem volt a Noxtól a *Forogj világ* című dal, amire táncoltunk, abban volt egy csizmacsapás rész, ami nagyon tetszett, és tulajdonképpen ott nőtt a szívemhez a néptánc, később ez a szép szakma.

– Olyannyira, hogy ezen az úton tanult tovább...

– Így van. Az Ungvári Művészeti és Közművelődési Kölektársaságba nyertem felvételt, ahol négy évig alapképzésen voltam. Mindenekelőtt volt egy egyhetes felkészülési időszakunk, amikor kizárólag néptáncot tanultunk Sütő Mihály tanár úrtól, és az igazi magyar néptáncal akkor ismerkedtem meg. Aztán még négy éven át a mester szintig képeztem, képeztettem magam. Két évvel ezelőtt vehettem át az erről szóló diplomát. Mindig volt bennem egy olyan érzés, hogy megmutassam, valamiben én is tehetséges vagyok, és úgy érzem, hogy a néptáncban találtam meg ezt.

– Frissdiplomásként hová sodorta az élet?

– A borzsovai klubban dolgoztam egy évig klubvezetőként, ott tanítottam a gyerekeket táncra, énekre, színdarabokra, vagyis szinte mindenre, aminek köze van a kultúrához. Aztán egy év elteltével Mezőváriban folytattam a pályát szintén klubvezetőként, s akkoriban ismerkedtem meg a feleségemmel is. Immár együtt, jobb pénzkeresés céljából Németországban pincérként vállaltunk munkát. Két évi külföldi távollét után visszakerültem Mezőváriba, és azóta is ott dolgozom.

– „Vevők” a mai gyerekek a néptáncra?

– Ez változó. A mezővári mellett még négy faluban tanítok néptáncot, és elmondhatom, hogy az öt településből háromban nagyon lelkesek a gyerekek, a fiatalok, nagyon szeretik a néptáncot, nem kell őket noszogatni, mint a másik két faluban. A néptáncot csak úgy tudjuk megszerettetni velük, ha elsőként megszeretik magát a tanárt, és a tanár velük együtt táncol. Én úgy vagyok vele, hogy ha kell, a kicsikhez is, a nagyokhoz is beállok, és együtt táncolunk. És még az is fontos, hogy ne szigorúan oktassunk, inkább barátilag. Hogy ne tartsanak a tanártól, és ne parancsszóra, hanem maguktól, jó kedvvel tanulják a lépéseket. A fellépések is motiválják őket, amikor végre-valahára felvehetik a csodálatos viseleteket, és pél-

dául egy falunapon, vagy egy fesztiválon bemutatathatják, mit tanultak. Ez hatalmas pluszt és motivációt ad nekik is és nekem is.

– Az elmondottak alapján úgy hiszem, a néptáncban ugyanolyan szükség van türelemre, mint egy fizika- vagy földrajzórán.

– Véleményem szerint itt még nagyobb türelemre van szükség, mert van olyan gyerek, aki tehetséges, de lusta, és van olyan, aki annyira nem tehetséges, viszont hatalmas akaraterő van benne. Nekem sok tehetséges diákom van, viszont nem igazán érdekli őket a néptánc, és velük a nehezebb. De akikben akaraterő van, egy pillanat alatt megcsinálják, amit kérek tőlük. Én igyekszem türelmesnek lenni, mert másként ezt oktatni nem lehet.

– Az imént említette, hogy házasság. Mikor és hol ismerkedett meg a feleségével?

– Amikor Ungvárra jártam egy vonaton utaztunk, de személyesen nem ismertük egymást. A Facebookon ismerkedtünk meg úgy igazából hat évvel ezelőtt. Interneten hívtam randevúra, amikor végre találkoztunk, egy évig udvaroltam neki, május éjszakáján kértem meg a kezét. Augusztus 20-án lesz öt éve, hogy boldog házasságban élünk. Egy csodálatos kisfiunk született, Bence, aki most volt kétéves.

– Igaz, hogy még kicsi, de alakulgat már egyfajta apa-fiú kapcsolatot?

– Napközben a feleségem van Bencével, én csak este, amikor hazamegyek munkából. Amikor hazaérek, hangosan kiabál, hogy apa, apa, de máskor is, amikor nem vagyok otthon. És megmondom

hogy próbáljam meg a néptáncot. Nemet mondtam, mert, mint ahogy a többi kis srác is, cikinek tartottam a táncolást, de később, Beregszászban már nekem is megtetszett ez a műfaj. Kilencedik után a Beregszászi 4-es Számú Kossuth Lajos Középiskolában tanultam tovább, megismerkedtem az Atasz táncegyüttessel, és elkezdtem járni a táncsoportba. Előbb modern táncokat tanultunk, aztán néptáncot, bár az is igaz,

Őszintén, már táncolgatunk. Népi játékokat próbálok belecsempészni a kis életébe, mert nagyon szeretném, ha ő is néptáncos lenne. Ez a mi kis közös programunk.

– Említette, hogy öt településen dolgozik. Be tudja úgy osztani az idejét, hogy mindenre jusson elég idő?

– Mindennek megvan az ára, így a sok munkának is. Van, hogy este kilenckor érek haza, és olyankor a család már ágyban van. Tehát nehéz, de ez az élet, muszáj dolgozni, valamit valamiért alapon fel kell áldozni a jövőnk érdekében. Néha nagyon megterhelő ez, mert megállás nélkül táncolok, tanítok, és sokszor még munka előtt az itthoni teendőket is el kell végezni, ami szintén nagyon fontos.

– Fáradtan is lehet ugyanolyan lendülettel tanítani, mint kipihenten?

– Nagy szó a kitartás és az akaraterő. Egész nap úgy érzem, hogy minden

rendben, bírom a tempót, amíg a gyerekekkel vagyok, nem érzem magam fáradtnak, ugyanis feltölt az, amit látok, amikor megcsinálják azt, amit kérek tőlük. Ez további energiát ad, ezért csak akkor érzek iszonyatosan nagy fáradtságot, amikor autót ülök, és indulok haza.

– Vannak barátok, akikkel összejárnak, közös programokat szerveznek?

– Persze, hogy vannak. Barátokkal sokkal könnyebb az élet. Nagy baráti körünk van. Ők is mindannyian családostok, úgyhogy ha bármit is szervezünk, legyen az egy kirándulás vagy kerti sütögetés valamelyikünkénél, a gyerekek is ott vannak, nélkülük nem is lenne igazi a pihenés. Az ilyesmire természetesen inkább nyáron

kerül sor, hiszen az idő is ideális, és nekem is kevesebb munkám van. Ezek az összejöveteltek mindig feltöltötenek.

– Az imént említette, hogy sokszor munka előtt az otthoni teendőket is elvégzi. Gondolom, van mit csinálni, lévén, hogy falun élnek.

– Mindig sok a teendő. Hogy mindenre érkeznek, korán kelek, és sokszor munka után folytatom, amit reggel elkezdtem, sőtétedésig dolgozom a kertben és a ház körül. Emellett segítek, amiben tudok a szüleimnek és az apósoméknak is.

– Van hobbi-

ja? Mi az, ami igazán kikapcsolja?

– Szerintem kevesen mondhatják el magukról, de nekem a munkám a hobbim, ami nagy szerencse. Folyamatosan képezem magam, esténként leülök a számítógép elé, és újabb táncokat, koreográfiákat keresek, videókat nézegetek, zenét válogatok. Jelenleg tizenkilenc fajta népi táncot tanítok, de mivel az öt faluban csoportokra bontva nagyon sok gyerekkel foglalkozom, mindig új táncok kellenek, hogy a gyerekek ne unjanak bele és ne menjenek el. Mindenki, így mi is nagyon várjuk már, hogy vége legyen a járválynak, és együtt bemutathassuk fesztiválokon, falunapokon, mit tanultunk, emellett táncházakat is szeretnék szervezni a beregvidéki településeken, hogy még

jobban meghozzam a kedvét a gyerekeknek a néptáncokhoz, hiszen a magyar néptánc nemzeti kultúránk része. Ha mi nem adjuk át, lehet, hogy később nem lesz, aki átadja ezt a kincset, ezért kötelességünk ezt őrizni, tanulni és továbbadni. És az fontos még, hogy hála Istennek vannak olyan emberek, civil szervezetek, akik támogatják a mi tevékenységünket, hozzásegítenek ahhoz, hogy átadjuk a tudásunkat.

Hegedűs Csilla

Nyárzáró kárpátaljai nyári egyetem

Színes és eseménydús rendezvényen vehettek részt azok, akik ellátogattak az V. Kárpátaljai Nyári Egyetemre 2021. augusztus 25–28. között. A Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége története során négy alkalommal, 2003-ban, 2007-ben, 2008-ban és 2019-ben szervezett nyári egyetemet Kárpátalján. Két évvel ezelőtt a Momentum Doctorandusszal, a kárpátaljai magyar doktoranduszok szervezetével közösen tizenegy év után sikerült újraindítani a rendezvényt. A tavalyi évben a világjárvány keresztülhúzta az V. Kárpátaljai Nyári Egyetem terveit, idén azonban már semmi sem állhatta a szervezők útjába. A rendezvény 2021. augusztus 25–28. között zajlott Tiszapéterfalván, ismét a Momentum Doctorandus társszervezésében, ezúttal a Nemzetpolitikai Államtitkárság támogatásával és a Kárpátaljai Szövetséggel partnerségben.

A még mindig kiszámíthatatlan járványhelyzethez igazodva, hibrid formában valósult meg az V. Kárpátaljai Nyári Egyetem: a helyszínen csökkentett létszámmal voltak jelen a résztvevők, egyes előadásokba pedig online csatlakozhattak be az érdeklődők.

A nyári egyetem első napján ifjúsáspolitikai kerekasztal-beszélgetés, áltudománnyal, tudománnyal és plágiummal kapcsolatos beszélgetés, este pedig borkóstoló és táncház várta a fiatalokat. A második napon az egészség is fontos szerepet kapott, amit társasjáték-délelőtt, a Kárpátaljai Hazajáró Egylet bemutatója, evezés, játékest és éjszakai kalandtúra követett. A nyári egyetem harmadik napján a kárpátaljai magyar média képviselőinek kerekasztal-beszélgetés, az Agora Információs Központ pályázati lehetőségeinek bemutatása, fizikai kísérletek bemutatója, filmvetítéssel egybekötött közönségtalálkozó, Krav Maga önvédelmi bemutató, médiaképzés várta a résztvevőket. A napot az Ullie zenekar koncertje és táncest koronázta. A rendezvény az Orient Press Hírügynökség médiaképzésével zárult.

A program a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a Magyar Ifjúsági Konferencia és a Rákóczi Szövetség támogatásával, az Uj Nemzedék Központ Nonprofit Közhataln Kft. együttműködésével valósult meg.

Az V. Kárpátaljai Nyári Egyetemről készült videók és fényképek összefoglalók a rendezvény Facebook-oldalán találhatóak meg.

F. A.

Lengyel György, a sokoldalú tolmács

„A családom ad erőt a mindennapokhoz”

Nemcsak kiváló nyelvtudást, de kulturális ismereteket, napi szintű tájékozottságot és jó kommunikációs készséget kíván meg a tolmács szakma. Ez egy olyan hivatás, amely folyamatos önképzést, egy életen át tartó tanulást igényel. Egy jó tolmácsnak azt az érzetet kell teremtenie, mintha a két ember ugyanazon a nyelven beszélne.

A kisbégányi születésű Lengyel György igazán tapasztalt a szakmájában. Rendszeresen tolmácsol különböző rendezvényeken, emellett fordítóként hivatalos vagy magánjellegű írások fordítását is vállalja. Vele beszélgettünk tervekről, kihívásokról.

– Kérem, meséljen magáról!

– Kisbégányban születtem. Tanulmányaimat Nagy-bégányban kezdtem, majd Jánosiban érettségiztem le. Szerettem volna az Ungvári Állami Egyetem mérnöki karára felvételt nyerni, azonban ez nem sikerült. Így sorkatonai szolgálatra mentem. Hazatérve vállalkozói szakirányban képeztem magam tovább a beregszászi Rákóczi-főiskolán, ahol a Nyíregyházi Főiskola kihelyezett képzésén mélyítettem tudásomat. Majd mesterfokozatot szereztem a Miskolci Egyetem vállalkozásfejlesztési szakán. Tanulmányaim mellett több helyen is munkát vállaltam, valamint mindig fejlesztettem a nyelvtudásomat is. Sikerült munkahelyet kapnom az ukrán államkincstárban, ahol nyolc évet töltöttem. Ott az állami költségvetéssel, az adóbefizetésekkel foglalkoztam, ami nagyon érdekes volt számomra.

– Ha jól tudom, tanárként is kipróbálta magát.

– Az államkincstári munka azt jelentette, hogy az állami köztisztviselőknek tilos volt saját vállalkozással vagy bármilyen egyéb dologgal foglalkozni. Tanári munkát lehetett mellette vállalni, így két évet a beregszászi főiskola Számvitel és Auditálás Tanszékének mun-

katársaként töltöttem, valamint nyolc év után a tavalyi évtől újra oktatók a főiskolán. Azt kell hogy mondjam, szűk tíz év alatt sokat változott az oktatás, a diákok magatartása, felelősségtudata. Nem volt egyszerű számunkra a távoktatás sem, de úgy hiszem, kellően megoldottuk az élénk kerülő feladatokat.

– Emellett tolmácsként is dolgozik.

– 2012-ben jött egy lehetőség, miszerint Magyarország Beregszászi Konzulátusának tolmácsaként dolgozhattam.

Előtte nem tevékenykedtem ebben a munkakörben, de megfelelő szinten beszéltem a magyart és az ukránt, így jelentkeztem. Rengeteg tapasztalattal gazdagodtam az évek során. Több eseményen tolmácsoltam már, kipróbálhattam magam különböző helyzetekben.

– Mire kell figyeljen egy tolmács?

– Egy jó tolmácsnak szinte mindenre oda kell figyelnie, és szinte mindenhez értenie is kell egy picit, legyen szó jogról, kultúráról, vagy ha egy orvosi konferencián tolmácsolunk, akkor az egészségügyről. Bő szókinccsel kell rendelkezünk, és tudnunk kell rögtönözni. Magabiztosnak kell lennünk, hogy éles helyzetekben se blokkoljunk le. Kissé könnyebb, ha egy-két mondatonként kell tolmácsolni az elhangzott szöveget. A neheze akkor jön, amikor az előadó egy hosszabb

nek tolmácsolni, a mai napig elvállalom. Nagyon szerettem ott dolgozni, azonban úgy éreztem, hogy ott már szakmailag nem tudok tovább fejlődni, és valami mással is foglalkoznom kell. Így elkezdtem hivatalos és magánjellegű szövegeket is fordítani, azonban a megrendelőkkel való találkozás elég nehézkes volt, ezért irodahelyiséget kerestem. A sógorom több mint öt éve készít egyedi felírral ellátott ajándéktárgyakat, ő pedig bolthelyiséget keresett, így jött az ötlet, hogy ötvözzük a kettőt. Rá is találtunk a megfelelő helyre Beregszászon, ahol jelenleg a Donum4U ajándékbolt és egyben a fordítóirodám is található. Úgy gondolom, hogy szebben berendezni egy fordítóirodát nem is lehetne, minthogy körülvevő magunkat ajándéktárgyakkal. Hivatalos iratoktól kezdve anyakönyvi kivonatokat, diplomákat át a könyvek fordításáig szinte bármivel megkereshetnek az ügyfelek.

– Mit jelent önnek a munkája?

– Nagyon szeretem. Feltölt energiával. Kihívást jelent minden nap, minden fordítanivaló. Folyamatos tanulást igénylő munka ez, mindig képezem magam, szeretek minden apró részletnek utánajárni. Ukrán-magyar fordítóként dolgozom, és a különböző nevek átírása mindig kihívást jelent. Úgy gondolom, bármilyen szakmáról is legyen szó, csakis szívvel-lelekkel érdemes végezni.

– Meséljen a családjáról!

– Feleségemmel két gyermek, egy fiú és egy lány boldog szülei vagyunk. Az élet úgy hozta, hogy mindig egymás mellett dolgoztunk, sok időt töltünk együtt, és mi ezt nagyon szeretjük. Talán így könnyebb megélni a problémás élethelyzeteket. Ők adnak erőt a mindennapokhoz.

– Milyen tervei vannak?

– Továbbra is szeretném működtetni a vállalkozásaimat, vállalkozásainkat. Szeretnénk fejlődni, fejleszteni, bővíteni a kínálatot. A fordítások tekintetében is bátran kereshetnek a megrendelők, emellett a tanári munkámat is szeretném teljes odaadással végezni.

– Mi pedig további sikereket kívánunk!

(y-a)

Az oktatás és nevelés szolgálatában egy életen át

Annyi szeretetet kapott a tanítványaitól, hogy ezért megérte áldozatokat hozni – vallja Tóth Dóra. A nagyberegai tanítónő közel 500 gyereket tanított meg az írás, olvasás és számolás tudományára. Hatékony módszertannal oktatta a kicsiket. Abécéskönyvet is írt, most pedig egy alsósoknak szánt szöveggyűjteményen dolgozik.

Annyi szeretet és empátia, amennyi belé szorult, kevés emberben buzog. Sosem emeli fel a hangját, halk szóval, kedvesen dorgál. Tanítói hivatását küldetésnek érezte és érzi a mai napig. Életének egyik értelme a gyerekek oktatása, fejlesztése, nevelése.

– Szülésznő akartam lenni, aztán védőnő, végül a Munkácsi Tanítóképzőbe felvételiztem, ahol alsós tanítói diplomát kaptam. 54 év pedagógiai munka van a hátam mögött. Soha nem is szerettem volna felsősökkel foglalkozni, mert a csöppségek az igazik, ők a kis angyalok nekem – mondja a 77 éves pedagógus. – Mindig azon törtem a fejem, hogyan lehetne minél könnyebben megtanítani őket olvasni. Különböző tanfolyamokon vettem részt Magyarországon. A pedagógiai mellett gyermekpszichológiai és logopédiai képzésekre is jártam. Rengeteg tudást gyűjtöttem, ami elősegítette az alsósok fejlesztését. Az itteni és az ottani módszertanok ötvözetéből hoztam létre a két könyvem.

Dóra néni nyugdíjba vonulása után tankönyvszerkesztésbe fogott. 1999-ben jelent meg az Abécéskönyve, majd 2001-ben az Olvasókönyve, melyeket a kárpátaljai magyar iskolák elsősei számára állított össze, s immáron 20 éve használgatják. Azóta is tevékenyen tölti mindennapjait, folyton azon töri a fejét, hogy mivel segíthetné a kicsiket. Nevetve mondja, hogy ott lapul az éjjeliszekrényében a papír és a toll, így amikor eszébe jut valami, akár éjszaka is, azonnal leírja.

– *Most min dolgozik?*

– Az 1–4. osztályosok számára szeretnék összeállítani

egy szöveggyűjteményt. Folyamatban van a munka, de ehhez még kérni kell Istentől az erőt és az időt. Az Abécéskönyvem is közel öt évig dolgoztam, nem könnyű feladat.

– *Miben változtak a gyerekek az elmúlt évtizedek alatt?*

– A szegényes szókincs mindig problémát jelentett. Ez most is így van, hiába rendelkeznek már okostelefonokkal. Pont a kutyuk miatt nehéz most írni

meseolvasás sem izgalmas, csak a sík képernyő kell nekik, roppant vizuálisak lettek. Azt látom, hogy a gyermekek nagyon szeretethiányosak. Az ajtómról fel van függesztve pár fotó arról, milyen módon lehet elköszönni. Az a gyerek, aki nálam járt, választhat, hogyan búcsúzzunk el: homlokpuszi, pacs, kis tánci-tánci, ölelés. Szinte mindenki az ölelést választja. Annyira vágyanak a bújásra, szeretetre... Erre

tanítani őket, mert megszokták, hogy egy gombnyomásra megjelenik a betű. Könyörögni kell nekik, hogy szépen kanyarítsák az *a* betűnek a szárát, mivel azt lassan kellene, ők pedig sietnek. A beszédkésztségük viszont fejlettebb, mivel sok mindennel találkoznak az interneten. Olvasni nem szeretnek. Annyival lehet őket ösztönözni, hogy ha megtanulnak olvasni, akkor tudni fogják, mit ír nekik a kis barátjuk, és válaszolni is tudnak neki. Kivéve, ha rájönnek, hogy hangüzenetet is lehet küldeni. Sajnos egyre kevesebb dolog köti le a figyelmüket. Már a

a szülőknek jobban oda kellene figyelniük.

– *Mi a titka?*

– A játékoság és a szeretet. A gyerekek lételeme a játék. Az elsősöket, sőt még a másodikosokat sem érdekli semmi a mókán kívül. Úgy kell velük foglalkozni, hogy ne vegyék észre, ez mennyire komoly munka. Az én módszerem az, hogy a betűket egyesével kivágom, és a gyermek egyedül, betűről betűre tanulja meg a szavakat összerakni. A magánhangzók és a mássalhangzók eltérő színűek. Annyira egyszerűen és tudatosan rögzül bennük,

hogy észre sem veszik, mikor tanulták meg azt a betűt, csak azt veszik észre, hogy már felismerik. Nemrég a szorzótáblát is megcsináltam dominójátéknak. Két gyermek is játszhat vele. Nagyon szeretik.

– *Könnyen megtalálja a gyerekekkel a közös hangot. A sajátjairól mit lehet tudni?*

– Én egyeként nőttem fel, de sosem voltam elkényeztetve. A férjemmel, Árpáddal két gyermekünk van. A nagyobbik magyar szakos, a másik zenetanárnő. Öt unokával büszkélkedhetek: egy lány és négy fiúcska. Az egyiküktől már deduokát is kaptam. Viszont úgy érzem, az összes kisdiákom pótmamája vagyok. Jó érzéssel tölt el, hogy mindenki kedvesen köszönt, sosem mennek el mellettem szó nélkül. Több korábbi tanítványom is meg-megáll, hogy megkérdezze, hogy vagyok.

Tóth Dóra munkásságát Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma is elismerte és több kitüntetésben részesítette. Birtokosa a Kiváló tanító és a Tanítói módszerész címnek. Mint kiváló pedagógus, tavalyelőtt elnyerte a Nagybereg díszpolgára címet is.

– *Nem csak a nebulókat, a szüleiket is próbálja nevelni.*

– Pár évvel ezelőtt Szülőszuli előadássorozatot szerveztem. Az volt a célom, hogy őszintén, komoly témákat feldolgozva fejlődjünk együtt a gyerekevelésben. A fórum után a református gyülekezetünk *Iránytű* nevezetű hírlevelében jelentettem meg cikkeket hasonló témákban. A szenvedélyem a nevelés. Az a célom, hogy a gyermek értékelje és szeresse magát. Ez alatt azt értem, hogy értékelje azt, hogy embernek született, és soha, semmilyen körülmények között nem viselkedhet állatok módjára. Ez nagyon fontos. Aki megtanulja saját magát szeretni, az másokat is szeretni fog. S ha szereti az embereket, akkor a közösségbe is hamarabb beilleszkedik, és hasznos tagja lesz a társadalomnak. Én annyi szeretetet kaptam a tanítványaimtól, hogy ezért megérte áldozatokat hozni.

Simon Rita

Csizmár Sarolta pedagógusból lett turisztikai szakember

„A turizmus olyan, mint a vírus: megfertőződtem vele...”

Földünkön évente közel egymilliárd turista vesz részt külföldi utazáson. Napjainkra Kárpátalja is egyre közkezdvebb turisztikai célponttá vált. A külföldi turisták mellett az Ukrajna belsejéből érkezők is szívesen látogatják vidékünket, a falusi vendégfogadók vagy idegenvezetők pedig örömmel mutatják be ezt a sokszínű, kulturálisan gazdag tájat.

A nagymuzsalyi születésű Csizmár Sarolta a turizmus fellendítésének igazi nagykövete lett Kárpátalján. Pályáját pedagógusként kezdte, majd idegenvezetéssel, falusi vendéglátással kezdett el foglalkozni. Vallja: igyekszik mindig úgy bemutatni szülőföldjét, hogy minél többet tudjanak meg e hányattatott sorsú, de ugyanakkor csodálatos vidékről és lakóiról. Beszélgetőtársam így vall a kezdetekről:

– Nagymuzsalyban születtem, az első két osztályt a helyi magyar tannyelvű iskolában kezdtem, majd a szüleim átírtattak az ukrán tannyelvű iskolába. Ezt követően a Beregszászi 1-es Számú Középiskolában érettségiztem. Magyar családban nevelkedtem, így sok nehézséget kellett leküzdenem az ukrán iskolában való tanuláskor, hiszen a szüleim nem igazán tudtak segíteni. A középiskola befejezése után felvételt nyertem az Ungvári Állami Egyetem fizika szakára. A turizmussal mint szakmával, itt találkoztam először. Emlékszem, elem került egy hirdetés, miszerint a Sziputnyik Utazási Iroda diákokat toboroz tolmács-idegenvezető tanfolyamra. Én is jelentkeztem, el is végeztem a tanfolyamot, és az egyetemi tanulmányaim mellett szabadidőmben magyarországi csoportokat kísértem a Szovjetunió különböző városaiba. A fő úticél általában Moszkva, Kijev, Leningrád vagy a Krím félsziget volt. Ez abban az időben nagyon vonzó, perspektivikus tevékenység volt, ráadásul mindig is szerettem emberekkel foglalkozni. Sokat tanulhattam ebből a munkából.

– Emellett pedagógusként is tevékenykedett. Milyen tapasztalatokkal gazdagodott?

– Az egyetem elvégzése után fizika-matematika tanárként dolgoztam Beregszászon, Haláboron, Tiszacsomán. Kezdetben a Beregszászi 7-es Számú Általános Iskolában tanítottam, ahová többségben roma gyerekek jártak. Meg kell mondanom, voltak ott nagyon kellemetlen, de igen pozitív tapasztalataim is.

Ezt követően falusi környezetben oktatni igen más volt, ott megtapasztalhattam, hogy mennyire számítanak a gyökerek, a családi hagyományok, a kulturális környezet.

1993-ban megnyílt a Kárpátaljai Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Fiókiintézete, ahol szaktanácsadóként dolgozhattam. Az intézményen keresztül kerültem kapcsolatba a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetséggel, ahol később a módszertani irodát vezettem. Rendszeresen kihívás, feladat várt rám a szövetségben, nagyon szerettem azt a munkát. A pedagógusi pálya után magánvállalkozásba kezdtem a turizmus szektorban. A korábban szerzett tapasztalatok segítettek sikerre vinni az elképzeléseimet.

– A falusi turizmus világába is belekóstolt.

– A Pedagógus-továbbképző Intézet akkoriban több továbbképzést is szervezett a kárpátaljai oktatók számára, amelyeken magyarországi előadók is tanítottak. Az én feladatom ezeknek a továbbképzéseknek a koordinálása volt, a külföldi tanárok fog-

stb. – látogattuk meg. Ebből született az ötlet, hogy miért ne vághatnánk bele a falusi turizmusba is. Tájékozódtam a témában, mindent elolvastam, amit találtam. Elsőként Nagybakán szállásoltam el a vendégeket, majd Mezőváriiban találtam olyan családokat, akik helyet tudtak biztosítani a turisták számára. Akkoriban a vendégfogadók főképp tanárok voltak. Kezdetben egy-két csoport érkezett, majd, ahogy elterjedt a hír, hogy Kárpátaljára lehet látogatni, egyre többen jöttek. És már nemcsak csoportok kerestek fel, hanem egyre több vendégfogadó is. Tanácsaimra hallgatva elkezdtek fejleszteni, szelítgetni a vendégházakat, hogy a turisták igényeinek megfeleljenek. Magamat is fejlesztenem kellett a témában, több tanfolyamot is elvégeztem, turizmus szakértői diplomát szereztem a Pécsi Tudományegyetemen, ellátogattam Magyarországra, Erdélybe, hogy személyesen is megtapasztalhassem, ott hogyan működik a falusi

vendéglátás. Idegenvezetőink sem voltak még akkor, erre a feladatra pedagógusokat kértem fel, akik közül sokan ma már professzionális szinten művelik a szakmát. – Majd fesztiválokat is szervezett.

– Turistacsalogató programként kezdték a fesztiválok. Csetfalván töltőkáposzta-fesztivált, Nagymuzsalyban gulyásfőző fesztivált és vásárt szerveztem, éveken keresztül aktív segítője voltam a Mezőecsei Lekváfőző Fesztiválnak és Böllerversenynek. Nagy örömemre több elismerést is magaménak tudhatok – 2011-ben Kárpátaljai Oszkár díjat kaptam, majd az „Év embere” kitüntetést nyertem el, valamint Ukrajna kiváló turisztikai dolgozója lettem.

– Megalapította a Verecke Tour Turisztikai Információs és Szolgáltató Irodát.

– Az iroda létrehozása a falusi vendéglátásból nőtte ki magát. Voltak, akik a szállást nem falusi vendégházba kérték, hanem szállodába, mi pedig megszerveztük a szállást, étkezést, idegenvezetést, kulturális programokat. Az évek során nőtték a követelmények a szolgáltatásainkat illetően, így iroda szinten is fejlődnie kellett. Ma már kétnyelvű szerződéseket kötünk ügyfeleinkkel, igény szerint összeállítjuk a napi programjait, fogadjuk őket a határnál megérkezésükkor, minden kérdésnek igyekszünk eleget tenni. ■

dása, elszállásolása, kulturális programok szervezése. Ennek keretében szerveztem kirándulásokat az oktatóknak, amelyek során megyénk nevezetességeit – a Vereckehágót, a munkácsi, ungvári, huszti várakat

Tevékenységünk az anyaországi és a Kárpát-medencében élő magyarság igényeire fókuszál, a magyar–magyar kapcsolat erősítését segíti. Programjaink főleg a magyar történelmi múltat idéző emlékhelyek meglátogatását, a magyar hagyományok felelevenítését célozzák, csillagtúrákat, körutakat tartalmaznak. Természetesen belföldi turizmussal is foglalkozunk, egész Ukrajna területéről érkeznek hozzánk vendégek, akik falusi vendéglátás keretében megismerkedhetnek a magyar falvakkal, hagyományainkkal, a magyar gasztronómiával. A belföldi turisták kuriózumként kezelik a kárpátaljai magyar falusi vendéglátást, hiszen nem kell külföldre utazniuk, hogy megismerhessék a magyar kultúrát.

– A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) egyik alapítójaként hogyan értékelt az elmúlt évet?

– 2008 és 2013 között nagyfokú fennedülést tapasztalhattunk a kárpátaljai turizmus tekintetében, azonban nem volt egy olyan szervezet, amely összefogta volna az ebben az ágazatban szereplőket. Így született a KMTT létrehozásának ötlete. Fő feladatunknak tekintjük szakmailag segíteni a kárpátaljai magyar turisztikai vállalkozókat, népszerűsíteni Kárpátalját mint turisztikai régiót. Jőmagam az Ukrajinán belüli kapcsolatokért felelős alelnök tisztséget töltöm be, melynek keretében a belföldi kapcsolatok építésével foglalkozom. Két program-sorozatnak – a Magyar Konyha Hete, Jó gyakorlat a falusi turizmusban – vagyok a felelőse, amelyek, büszkén mondhatom, nagy sikernek örvendenek. A 2020-as évet tekintve azonban több nehézségünk akadt, a karanténintézkedések miatt gyakorlatilag minden programot le kellett mondanunk. Igyekeztünk több alternatív megoldással szolgálni munkatársaink, vendéglátóink számára. A turizmus nagyon érzékeny gazdasági ágazat, a legkisebb változásra rögtön reagál. Így jelenleg kíváruink, a lehetőségekhez mérten szervezzük a betervezett programokat. Reménykedünk, hogy mielőbb rendeződik a helyzet, és folytathatjuk munkánkat.

– Mit jelent önnek a munkája?

– A munka számomra olyan, mint a mindennapi kenyér. Szakmám gyakorlását hivatásként élem meg, mindig újabb és újabb célokat tűzök ki magam elé. Szeretem a kihívásokat, ez a szakma pedig tele van kihívásokkal, két egyforma feladat nincs, sokszor rögtönözni kell. Ez az én világom.

– Milyen tervei vannak?

– Magánemberként minél több időt szeretnék tölteni a családommal, sokat foglalkozni az unokákkal, odafigyelni rájuk, együtt játszani, tanulni velük. A turizmust illetően: ez a szakma olyan, mint a vírus, megfertőződtem vele, és mindig újabb és újabb projektekbe vágok bele. Jelenleg egy kárpátaljai receptes füzet megjelenítésén dolgozom *Édes Kárpátalja* címmel.

Kurmay Anita

Kárpátalja magyar szemmel

A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács 2019-ben határozta el egy Kárpátaljáról szóló útikönyv kidolgozását. Egy olyan igényesen összeállított, aktualizált, részletes, magyar nyelvű útikalauz összeállítását tűzte ki célul, amely hiánypótló jelleggel is bír, hiszen Kárpátaljáról nagyon kevés hasonló kiadvány látott eddig napvilágot. Széleskörű összefogással, egy nem mindennapi vállalkozás eredményeként jött létre a *Kárpátalja magyar szemmel* című útikönyv.

A könyv a magyar történelmi emlékeket, értékeket kiemelve hat régió kerestül kalauzol végig Kárpátalján: Ungvidék, Munkács és környéke, Beregvidek, Ugocsa, Felső-Tisza-vidék, Verhovina. Az egyes fejezetekben belül részletesen ismerteti az adott régió központjának számító nagyobb város vagy városok nevezetességeit, illetve jelölt útvonalakon keresztül vezet el a kisebb települések látványosságaihoz, érdekességeihez. A városok és falvak magyar neve mellett szerepel az ukrán megnevezésük, a leírásokban pedig azokon a településeken, ahol nincsenek magyar utcanévtáblák, zárójelben ukránul is feltüntetik a községek nevét.

A vidék történelmét, természeti értékeit, épített örökségét, hagyományait bemutató írások olyan neves kárpátaljai szakemberek tollából kerültek ki, mint dr. Berghauer Sándor, Csizmár Sarolta, dr. Kész Barnabás, dr. Kész Margit, Kovács Elemér, Molnár László, Nagy Sándor. A különböző régiók bemutatását pedig Kasziné Ottokár, Marosi Anita, Mester András, Molnár László, Nedbál Klára, Popovics Béla, dr. Tarpai József, Varjú Zoltán készítették. A leírásokat több mint 600 fotó, továbbá keretes információk és életrajzok színesítik. Az igényes kivitelezés Turóczy Gábor keze munkáját dicséri. A közel 500 oldalas útikönyv a sok-sok friss adatnak, leírásnak köszönhetően honismereti olvasókönyvként is használatos forgatható.

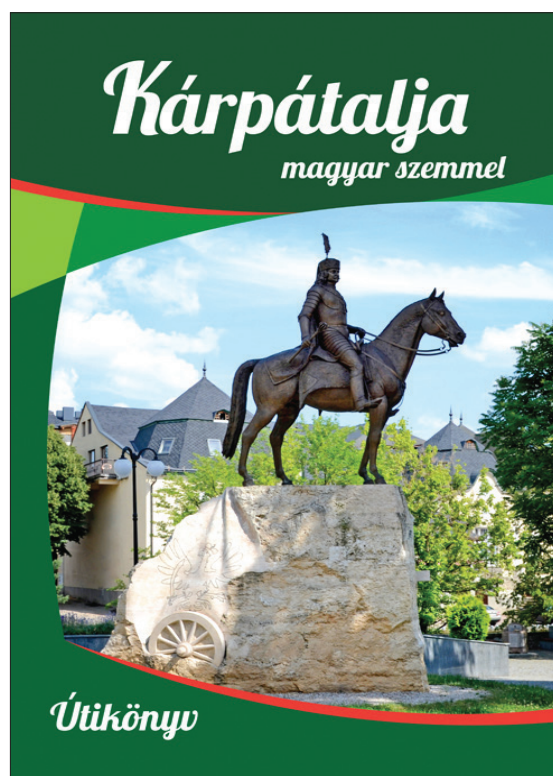
A könnyebb tájékozódást várostérképek és régiótérképek segítik (készítjük dr. Molnár D. István). Minden fejezet végén megtalálhatók az adott régió legismertebb szállás- és vendéglátó helyeinek elérhetőségei. Ezek között a magyarlakta területeken virágzó falusi turizmus szer-

vezői is minden esetben helyet kaptak.

A könyv emellett a természetjáró turisták kedvéért részletesen ismertett gyalogtúra-lehetőségeket is tartalmaz (Horváth Zoltán leírásai). A fentiekben túl egy magyar–ukrán kiadvány, illetve a kétnyelvű helynévmutató segít a könnyebb eligazodásban.

Az útikönyv lektorai – Prof. Dr. Hanusz Árpád egyetemi tanár és Kovács Sándor kárpátaljai születésű jeles honismereti író – szakmai javaslatokkal, ajánlásaikkal segítették a könyv létrejöttét.

„A *Kárpátalja magyar szemmel* című útikönyvet szeretettel ajánlom minden hozzánk érkezőnek, vidékünket megismerni szándékozó turistának, illetve a szülőfö-

dünk értékei iránt érdeklődő kárpátaljainak egyaránt. Lapozzák érdeklődéssel, használják meglepedéssel, fedezzük fel együtt Kárpátalját!” – írja ajánlójában dr. Tarpai József, a könyv szerkesztője.

A kötet dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztos támogatásával készült. Elektronikus formában a Kárpátaljai Magyar Turisztika Tanács honlapján (<http://kmtt.org/>) bárki számára hozzáférhető.

e-j

Botlik József

Nemzetünket szolgálták

(Folytatás. Elejét lásd lapunk korábbi számaiban.)

Kaminszky József, dr. szülini

Ruszinul: Каминский, Йосиф; cseh: Kaminský, Josef, vármegyei árvaszéki elnök, Ungvár, a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság székhelye.

Rákóc községben (Zemplén vm.) született 1878. november 17-én, görögkatolikus családban. A középiskolát Ungváron, a jogakadémiát Kassán végezte, majd a kolozsvári egyetemen avatták a jogtudományok doktorává. Később megszerezte az állami levéltárnoki és könyvtartási, továbbá az országgyűlési gyorsírói képesítést is. Ezután 1898-tól 1900-ig országgyűlési gyorsíró, eközben már újságírással is foglalkozott, és több magyar lap munkatársa. A közéletbe Kassán kapcsolódott be, ahol hosszabb ideig állami levéltárnokként és a jogakadémiai könyvtári tisztként működött. Az első világháború kitörése után 1915 januárjában Kaminszky, mint tartalékos tiszt, önként bevonult az ungvári 66. császári és királyi gyalogezredbe. A galíciai hadszíntérre került, ahol május 11-én Krakkó közelében orosz hadifogságba esett.

Évek múlva, csak 1918 szeptemberében szabadult, és októberben tért haza, de Budapestre. A Belügyminisztériumban először fogalmazó, majd titkár és a közigazgatás szervezője. A Károlyi-kormány által 1918–1919 fordulóján felállított Ruszka-Krajnai Minisztériumban az 1918. december 29-én kinevezett Szabó Oreszt (1867–1944) miniszter titkára lett. Ezután 1919. március 25-étől Munkács székhellyel a tanácsköztársaság Ruszka-Krajna autonóm területének (Ruszin Népbiztosság) politikai megbízottja a joghatóság április 29-ei fennállásáig.

Kaminszky József a tanácsköztársaság kárpátaljai bukását követően, szeptember végén visszatért Budapestre, majd 1920-ban hazaköltözött a már elszakított és csehszlovák fennhatóság alá került Kárpátaljára. Itt megszervezte a Ruszinszkoí Földműves Szövetséget, majd a Magyar-Ruszin Pártot, amely együttműködött a magyar Országos Keresztényszocialista Párttal. A Magyar Nemzeti Tanács elnöki tisztségét 1921-től töltötte be. Évenként beadvánnyal fordult a Népszövetséghez Kárpátalja nemzeti kisebbségeinek sérelmei ügyében. Később, 1938-tól a Központi Orosz Nemzeti Tanács elnöke. Nagy érdemei voltak abban, hogy az 1939. március

15–17-i három napig tartó hadművelet után a hegyvidéki Kárpátalja két évtizedig tartó idegen, csehszlovák uralom után lényegében zökkenők nélkül illeszkedett vissza a magyar hazába.

Horthy Miklós, Magyarország kormányzója ezt követően, 1939. június 30-án Kenderesen kelt elhatározásával dr. Kaminszky Józsefet, a „kárpátaljai Orosz Központi Nemzeti Tanács (sic!) elnökét” a Felsőház tagjává élethossziglan kinevezte, amelyet a Felsőház 1939. július 4-én tartott 8. ülésén jelentettek be. Az Igazoló biztosság 1939. november 23-án kelt javaslata alapján a Felsőház 13. ülésén, december 12-én vették fel a tagok névjegyzékébe. Előbb a Közigazgatási, majd 1943. április 13-ától a Kérvényi bizottság tagja 1944 novemberéig. A Felsőházban egyetlen alkalommal szólalt fel. Az 1939. december 14-én tartott 15. tanácskozáson a kárpátaljai kishaszonbérletek alakításáról, a kisbirtokok és házhelyek szerzésének előmozdításáról, s más földbirtok-politikai intézkedésekről fejtette ki a véleményét.

Kaminszky Józsefet közben, 1939. július első napján Keresztes-Fischer Ferenc (1881–1948) belügyminiszter a 6200/1939. M. E. számú rendelet alapján kinevezte a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság Ungvár székhelyű Ungi Közigazgatási Kirendeltsége Árvaszéki elnökévé. A fenti tisztségein kívül Ungvár város Törvényhatósági Bizottságának is tagja. Emellett több szervezetben tevékenykedett: kárpátaljai Gyöngyösi Irodalmi Társaság, ungvári Magyarorosz Kultúregyesület, ungvári Leventeegyesület. Ezenkívül a Magyar Országos Véderő Egyesület, a MOVE ungvári szervezetének vezetőségi, illetve a Hangya Szövetkezet igazgatósági tagja. 1938. november és 1942. március (?) között főszerkesztője az Ungváron hetente két alkalommal megjelenő ruszin nyelvű *Karpatoruszszkij Cholosz* (Карпаторусский Голосъ, Kárpátorosz/Ruszin/Hang) című független politikai lapnak. Az ekkor már 1900-tól megjelent cikkeiben elsősorban a rutén (magyarorosz, ruszin) nép irodalmi, közgazdasági és szociális múltjával és jelenével foglalkozott. Kaminszky József feltehetően az 1944. november 8-a utáni időszakban halt meg Ungváron.

Fő művei: *Каминский, Йосифъ Дръ: Законопроектъ объ автономии Подкарпатской Руси*. Ужгород, 1931. Книгопечатня Юлія Фелдешия, стр. 33. (33 old.) [Kaminszkij, József dr.: Törvényjavaslat Podkarpatszka Rusz autonómiájá-

ról. Ungvár, 1931. Földesi Gyula Könyvnyomdája], Uő.: Центральная Русская Народная Рада. Ін. Земледільський календарь на годъ 1935. Составилъ Михаилъ Демко. Ужгород, 1934. стр. 38–44. (38–44. old.) [Központi Orosz (Ruszin) Nemzeti Tanács. In. Földműves naptár az 1934. évre. Összeállította Demkó, Mihail. Ungvár], *A magyar-orosz nép (ruszin) önkormányzata (autonómiaja?)* In. A visszatért Felvidék adattára, 1939. 313–318. old. Újraedezése: Magyar Politikai és Közigazgatási Compass. (1918–1939). Szerk. Madarász Elemér. Kiadja: Magyar Politikai és Közigazgatási Compass Kiadóvállalat (1919–1939). Budapest, 1940. 313–318. old.

A felsőházi tag feleségét, dr. Kaminszkyne született Finciczky Idát és üzletársát, Balázs Soma volt könyvkereskedőt, ungvári lakosokat az ügyesség az 1939. évi IV., az ún. zsidótörvény kijátszásával vádolta meg, majd az ungvári törvényszék első fokon mindkettőjüket 400–400 pengő pénzbüntetésre ítélte. A bíróság a dr. Kaminszky Józsefné nevére szóló könyv- és papírkereskedésre jogosító iparigazolvány elkobzását is elrendelte. A fellebbviteli tárgyaláson a Debreceni Királyi Ítéltábla 1942. február elején mindkét vádlottat jogerősen felmentette azzal, hogy nem követtek el bűncselekményt. (Egyébként Kaminszkyne még 1941-ben megszüntette Ungváron, a Szent István utcában működő üzletét, illetve a helyiségben egy másik keresztény kereskedő nyitott új könyv- és papírkereskedést.)

Kozma Miklós, vitéz leveldi

Magyar királyi titkos tanácsos, volt miniszter, a kárpátaljai terület kormányzói biztosa, Ungvár, a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság székhelye.

A Partiumban, Nagyváradon született 1884. szeptember 5-én, eredeti vezetékneve Lázár. A Kozma családnevet akkor kapta, amikor Kozma Ferenc (1857–1937, írói nevén: Bárd Miklós) honvéd tábornok és költő a fiaként örökre fogadta. Katonai tanulmányait a Ludovika Akadémián végezte, ahol 1904-ben huszárhadnaggyá avatták. Mint katonatiszt, a real érrettségi mellett 1911-ben letette a középiskolai maturát is, és a budapesti tudományegyetem jogi karán tanult tovább. Az 1914-ben kitört első világháborúban 44 hónapig a keleti (orosz) és az olasz hadszíntéren küzdött: a 10. huszárezred egyik századparancsnoka, majd a XVI. hadtestparancsnokság vegyes lovas portyázó-osztályát vezette, végül ezred-segédtsztként szolgált. Hősies helytállásáért négy alkalommal tüntették ki: Signum Laudis, Vaskoronarend, illetve a katonai Érdemkereszt III., a német Vaskereszt II. osztálya.

Kozma Miklós a katonai össze-

omlás idején, 1918 novemberében a Hadügyminisztériumba került, de ellenforradalmi tevékenysége miatt 1919 januárjában rövid időre letartóztatták. Szabadulása után a Dunántúlon rejtőzött, majd Ivánc községből (Vas vm.) különféle szállítási feladatokat teljesített. Később Szegedre ment, ahol júniusban belépett a szerveződő Nemzeti Hadseregbe, és a Fővezérség védelmi- és propagandaosztályát vezette. Horthy Miklós fővezért követte Siófokra, majd Budapestre. Miután Horthy Miklóst 1920. március első napján megválasztották Magyarország kormányzójává, augusztusig az államfő Katonai Irodájának katonapolitikai előadója. Kozma Miklós ekkor megbízást kapott a Magyar Távirati Iroda (MTI) részvénytársasággá való átalakítására, és még ebben az évben szolgálaton kívüli őrnaggyá nevezték ki. A hírgyűnöséget 1921 májusáig katonai minőségben vezette.

Miután a kormány elfogadta Kozma Miklósnak a hírszolgálat kiépítésére vonatkozó javaslatait, nyugalmazott katonatiszti állományba helyezték. Ekkor végleg átvette az MTI vezetését, amelyet a mindenkori kormányoktól független, félhivatalos, pártkülönbség nélküli szervezetté alakított át. Az MTI-t néhány év alatt több száz főt, köztük számos a világ legfontosabb fővárosaiban működő külföldi tudósítót foglalkoztató, európai színvonalú, elismert tájékoztató központtá fejlesztette. Eközben több új vállalatot alapított, illetve vont az MTI érdekkörébe, így a Magyar Hírdető Iroda Részvénytársaságot. A hang és a film nagy népszerűsítő hatását felismerve 1925 decemberében létrehozta a Magyar Film Iroda, illetve a Magyar Telefon Hírmondó és Rádió Rt.-t, amelyeknek szintén az elnöke lett. Újjászervezte és az MTI-hez kapcsolta a napi sajtót törvényhatósági, rendőri és igazságszolgáltatási híryanaggal ellátó Magyar Országos Tudósítót. A vállalkozások pénzügyeinek intézésére megvásárolta a Magyar Nemzeti Gazdasági Bankot.

Az MTI újjászervezésében szerzett érdemeiért Horthy miniszteri tanácsos címet adományozott számára, majd szolgálaton kívüli őrnaggyá, később alezredessé léptette elő. Kozma Miklóst a Magyar Országgyűlés Felsőháza örökös tagjává Horthy Miklós kormányzó 1934 áprilisában nevezte ki, és ez évben megkapta a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal. Amikor 1935 elején Gömbös Gyula (1885–1936) miniszterelnök újjászervezte kormányát, március 4-én Kozma Miklós belügyminiszter lett, aki ekkor lemondott az MTI-nél és annak testvérvállalatainál viselt elnöki tisztségeiről, valamint összes igazgatósági tagságáról. Gömbös halála után, Darányi Kálmán (1886–1939) kormányában is Kozma irányította 1937. február

3-áig a belügyi tárcát, és eközben, 1936. május 14. és augusztus 7. között ideiglenes honvédelmi miniszter volt.

Horthy Miklós kormányzó támogatását maga mögött tudva, Kozma jelentős szerepet játszott Gömbös Gyula önkényeskedő törekvéseinek a megghiúsításában. Belügyminiszterségének első évfordulóján Horthy titkos tanácsossá nevezte ki, és kitüntette a Magyar Érdemrend nagykeresztjével. Közben az 1935. március 31. és április 7. között tartott országgyűlési választásokon Kozmát a Nemzeti Egység Pártja célkitűzéseivel Szombathelyen egyhangúlag képviselővé választották, e megbízatását 1937-ig viselte, amikor lemondott. Az előbbi év márciusában a Magyar Távirati Iroda Rt. és az érdekkörébe tartozó vállalatok ismét elnökké választották. A Belügyminisztériumból való távozása után Horthy „a legteljesebb elismeréssel méltatta érdemeit”, és Kozmát 1937-ben újra kinevezte a Felsőház örökös tagjává. Ezenkívül a következő bizottságok munkájában vett részt 1941. december 7-éig: Közigazgatási, Közjogi, Külügyi, illetve Véderő. Ugyanakkor az előbbi időpontig (1939. június 28-ától) a 36 tagú honvédelmi országos bizottságba választott tag, s a Felsőház részéről a bizottság helyettes elnöke.

Az 1939 júniusától működő új személyi összetételű Felsőházban Kozma egyetlen alkalommal szólalt fel: az 1941. július 18-án tartott 49. ülésen a közoktatásügyi igazgatás egyszerűsítését szorgalmazta. Kozma Miklós továbbra is kiemelten foglalkozott a trianoni békediktátumban elszakított magyarság nehéz helyzetével, 1938 őszén különösen Kárpátalja sorsával, és eközben ő szervezte meg a megszálló csehszlovák katonaság és hatóságok elleni felforgató mozgalmat, s a fegyveres betörést végrehajtó Rongyos Gárdát. „Amidőn Kárpátalja 1939 tavaszán visszatért, Magyarország kormányzója Kozma Miklóst a 'történelmi időkben teljesített rendkívüli szolgálatait' indoklással újból legfelsőbb elismerésében részesítette.”

Később, 1940. szeptember 12-én Horthy Kárpátalja kormányzói biztosává nevezte ki, amit a Felsőház 29. ülésén, október 5-én jelentettek be. Kozma a hivatalát haláláig viselte, eközben arra törekedett, hogy részleges nyelvi és kulturális önkormányzatot hozzon létre a Kárpátaljai Kormányzó Biztosság többségben rutének (ruszinok) által lakott hegyvidéki területeken. Kozma ragaszkodott a rutén nyelv oktatásához a kárpátaljai magyar iskolákban. A kárpátaljai területre kiterjedő illetéssel 1941. január végén közellátási kormánybiztossá nevezték ki. Amikor néhány hét múlva, 1941. április 6-án gróf Teleki Pál (1879–1941) miniszterelnök hirtelen meghalt, Kozma kormányfői ki-nevezésének a lehetősége is felmerült, de elhárította a feladatot.

A korszak magyar közéletének (az) egyik legtevékenyebb személyisége volt. Az Országos Idegenforgalmi, illetve az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács tagja, a Magyar Hírlapírók Nyugdíjintézetének elnöke. Az irodalom iránt érdeklődő politikusként a Magyar Rádió műsorainak javítására, színvonalának emelésére és munkatársai számának gyarapítására is törekedett. Ennek eredményeként került 1934-ben Németh László (1901–1975) író, esszéista, majd Cs. Szabó László (Csikcekefalvi, 1905–1984) író, esszéíró a rádió irodalmi osztályának élére 1935–1944 között. Rajtuk kívül számos jeles író, költő és tudós is rendszeresen foglalkoztattak a műsorok előadóiként, szereplőiként. Kozma neve irodalmi, közírói működése révén is közismertté vált a korszakban. Magyarország kormányzója 1941. október 25-én Nemzetvédelmi Keresztrellel tüntette ki.

Kozma Miklós súlyos betegségben 1941. december 7-én, Budapesten hunyt el 57 éves korában. A Kerepesi temetőben búcsúztatták, ahol Horthy Miklós kormányzót Bárdossy László (1890–1946) miniszterelnök képviselte. Keresztes-Fischer Ferenc (1881–1948) belügyminiszter a magyar kormány, majd Ilniczky Sándor (1885–1947) főtanácsadó a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság nevében méltatta érdemeit. Kozma Miklós földi maradványait ezt követően Baracska (Fejér vm.) községbe szállították, ahol a református temetőben helyezték örök nyugalomra. A gyászszertartást Ravasz László (1882–1975), a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke végezte.

A Magyar Országgyűlés Képviselőházában az 1941. december 11-én tartott 233., a Felsőházában december 16-án lezajlott 53. ülésen emlékeztek meg vitéz leveldi Kozma Miklósról és érdemeiről. A néhai kormányzói biztosról elnevezett „Kozma Miklós emléksíverseny”-t 1943 februárjában a kárpátaljai Huszt koronavárosban rendezték meg.

Fő művei: *Egy csapattiszt naplója*. 1914–1918. Budapest, 1931. Németül: Meckensen Ungarische Husaren.; *Ami kimaradt egy csapattiszt naplójából*. 1914–1918. Bp., 1932.; *Az összeomlás*. 1918–1919. Bp., 1934.; *Gondolatok a háborúról*. Bp., 1938.; *Beszédek, előadások*. 1918–1938. I–III. köt. Bp., 1938.; *Beszédek, cikkek, előadások*. 1935–1940. Bp., 1940.; *Közéleti mozaik. Szabadelőadás*. Bp., 1941.; *Beszédek, cikkek, előadások, nyilatkozatok*. 1940–1941. Bp., 1942.; Kozma Miklós Kárpátalja kormányzói biztosának – hivatala átvétele alkalmából – 1940. évi szeptember hó 15-én a kormányzói biztos palota üvegcsarnokában elmondott beszéde. Ungvár, 1940.

(Folytatjuk.)

Évforduló... a sokadik...

Lassan, sétálva lépdél a nő az itt-ott repedezett járdán. A nap olyan melegen, annyira tüzesen süt, mintha nem is november hatodika lenne, hanem az elmúlt forró nyár egyik ittfelejtett, hőségától izzó napja. Az időjárás már régen nem alkalmazkodik a nap-tárhoz... Jó lenne, ha lenne egy kis árnyék, habár a lombok már ősziösen megritkultak, a lehullott falevelek pedig a lába előtt, az úton kergetőznek a lustán moccanó szellő biztatására. Így aztán a szikrázó kék égről a nap éles sugarai szabadon nyilaznak le a novemberi földre. No meg persze a fejére. A fák teljesen elvesztették az időérzéküket ebben a szélsőséges, megváltozott, ősznek nevezett évszakban.

Megáll, mintha a fákat nézegetné, de valójában inkább csak úgy tesz. A lábát pihenteti, mert minden egyes lépésnél egyre kínzóbban fáj. Szandált kellett volna húznom, nem cipőt – szidja magát bosszankodva –, habár a lábának teljesen mindegy volna, abban is ugyanígy fájna. Ez a kis vékony, derékig érő kabátka is kegyetlenül melegíti. Nagyot sóhajt: jó lenne egy pad valahol a közelben, ahol kicsit megpihenhetne...

Éppen egy gesztenyefa alatt álldogál, a rozsdásodó levelek között még látni néhány szélről megtépzott, üresen hintázó vadgesztenye burkot, a külső ágakon pedig egyenes derékkal fehér gyertyák, gesztenyevirágok, nyújtózkodnak az ég felé. Még ilyet – csodálkozik rá az öreg fára. Olvasta valahol, hogy Afrikában van olyan banánfa, amelyiknek egyik ága érett banánfűrtöket dajkál, a másik ágán meg új termést ígérő virágok pompáznak. Lám, itt is így van, nem is kell a messzi Afrikába menni csodát látni. Kár, hogy az Európába érkező afrikai migránsokra nem gyakorol semmilyen hatást ez a látvány, nem ébreszti fel bennük a honvágyat. Pedig, valljuk be, ez cseppet sem lenne baj, sőt! Nehéz táskáját a lába mellől felemelve, megcsörrennek benne az üvegmécsesek: na, nehogy már összetörjetelek nekem, mielőtt kiérek veletek a temetőbe! Sóhajtva gondolja: a „völegényemhez” megyek, neki viszem a mécseseket. Egykor ezen a napon én mindig virágot kaptam tőle...

Lassan tovább indul: ma van az esküvőnk 56. évfordulója. Akkor is gyönyörű napos idő volt, de szelíden sütött, nem perzselte... Igen, langymeleg, szép november eleji nap volt. Kabát nélkül mentek az anyakönyvvezetőtől a fényképészhez. Az emberek összesűgtak a hátunk mögött: nagyon szép pár! Ezt az anyja mondta el neki később, amikor már beletörődött a házasságukba. Istenem, hogy telhetett el közben ennyi sok év! Két hét híján harminc évet éltek meg együtt. Azután, az azóta eltelt huszonhat évet már nélküle... Egyedül... Persze vannak gyerekei, unokái... Fiai megnősültek, élők a maguk életét. Neki meg ez jutott... Hihetetlen!

Keserves fintorba húzódik a szája: ma megint ő megy a völegényhez. Virág helyett üvegmécsest tesz a sírjára. Nincs benne harag, már mindenért megbocsátott. Ha fiatalon volna az emberekben az a bölcsesség, ami csak idős korban adatik meg, biztosan több békesség lenne ezen a földön. A családokban élő házastársak jóval toleránsabbak lennének egymás iránt, sok mindent elnéznének egymásnak, több dolog fölött átsiklanának...

Ők valójában jól éltek, igazán szerették egymást, anyagiakban sem volt hiány. Talán neki, a nőnek, a feleségnek kellett volna elnézőbbnek lennie. Elmereng a gondolaton: egy másik nőt játszva le tudott volna győzni, ha az lett volna a gyakori konfliktusok kiváltó oka. Am ez a téma soha fel nem merült közöttük. Egyszer sem! Az alkohol! Az volt az alattomos ellenfél és a végén a győztes. Igen, akkor hiányzott belőle az azóta már meglévő, későn jött bölcsesség, amely segíthetett volna másként kezelni a férje gyengeségét, emberi gyarlóságát.

Gyönyörű a temető, nemrég volt a halottak napja. A sírokat beborító virágszőnyegek különleges szépsége, sokszínűsége most feledtetni a temetők fölött máskor ott lengedező elmúlásra emlékeztető fájdalom szomorú érzését.

Már rég nem kapok tőled virágot ezen a napon... Én sem hoztam most... Csak az emlékezés mécseseit. A fellobbanó gyertyalángba nézve az asszony nem törli le az arcát, hagyja, hogy szabad folyása legyen a szeméből elinduló, álláig lecsurgó könny-pataknak. A könnycseppek férje sírjára hullva megülnek egy hatalmas krizantém szirmain, s mint drágakövek, szikrát vetnek a délutáni napfényben. A nő felnéz a felhőtlen, ragyogó kék égre, ahol feje fölött két kiterjesztett szárnyú, nagytestű vadászölyv köröz egymás mögött, láthatatlan óriásköröket róva. Szomorú mosollyal suttozja maga elé: ugye, te is látod? Milyen szépek, mennyire tökéletesek így, együtt, ketten... Hogy szeretted a természetet, az őszi tájat, mégis elmentél, egyetlen szempillantás alatt, mindent magad mögött hagyva. Lám, ők nem hagyják el egymást. Párosan keríngenek, együtt, ott fenn, a végtelenben... Én magányosan járom a földi utamat, ki tudja meddig... A madarak az ég kupoláján lassan eltávolodnak a temető közeléből, s eltűnnek szeme elől a rozsdásodó, szőlővel borított Csicsóhegy mögött. Az asszony kezével sokáig simogatja a naptól meleg márványkeresztet, férje fejfáját. Aztán nehéz szívvel, lehajtott fejjel, a sírok között kanyargó ösvényre szegezett tekintettel elindul haza. Az üres házba, ahol sok-sok éve csak egy régi esküvői fénykép várja őt szobája falán.

Weinrauch Katalin

Weinrauch Katalin

Novemberi gyász

Novemberi szürkéségben
madárjaj jön, suhanva száll,
éjsötét tollazatukra
eső pereg, épp csak szítál.

Erkélyem előtt repülnek,
hallom szárnyuk suhogását,
szelet kavár a madárszárny,
s nem érzem simogatását...

Kelet felől, Tiszán túlról
vonuló nagy madárcsapat...
Hadsereg jött egykor onnan,
szovjet tankok... Nem madarak...

Pókezüstjén messze elszállt
október szülte szép remény...
Tankok alatt vért sírt a kő,
a megtorlás vad volt, s kemény...

Sok éve már e nap, gyásznap.
Félfarbocon zászoló búsul,
van gyász, amely örökké tart
van seb, ami be nem gyógyul.

November negyedik napján
nép skandalta utca hosszat:
magyar népnek szabadságot
Ám az ágyuk, halált hoztak!

Segítségben bíztak, hitték:
velünk van a szabad világ!
Együtt érző szólam volt sok,
s jött ígélet... éteren át:

szabadságukért harcolnak,
itt élnek már ezer éve...
nem rokon nép, maguk vannak...
lássuk, megússzák-e élve...

Kívülállókként drukoltak:
védje meg a magyar magát!
Angol, német vagy francia,
értük vonja ki a kardját?!

Vérükkel s az életükkel
fizetett sok felnőtt, gyermek...
Sortűz elől menekülve
hagyták el a szülőföldet...

... és a novemberi éjben,
sötét Volgában lapulva,
Tiszán túlra ment „ukázért”
a magyar nép árulója.

Kisvárdai, 2020. november 4.

Gratulálunk az elismerésekhez!

Szöllősy Tibor író lapunk 2005-ben történt megalapításától fogva tagja a folyóirat szerkesztőbizottságának. Olvasóink visszajelzései arról tanúskodnak, hogy interjúit, beszámolóit, tollrajzait mindig nagy érdeklődés övezi. Hadd örvendeztessük meg a *Kárpátaljai Hírmondó* barátait néhány vele kapcsolatos jó hírrel.

Szöllősy Tibor Técsőről Nyírmadára áttelepülve kereste a kapcsolódási pontokat, így talált rá a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége és a „Mosolyvirág” Nagycsaládosok Debreceni Egyesülete szellemi műhelyére. Minden évben részt vett az általuk meghirdetett Kárpát-medencei *Életmesék* szépirodalmi pályázaton, többször kiérdemelve a

zsűri elismerését: diplomát, emlékérmeket, értékes ajándékokat. Minősített írásai napvilágot láttak az évente kiadott *Életmesék* kötetekben.

Az ismert író részt vett az év elején meghirdetett Gion Nándor novellapályázaton, amelyen a *Kiadásra ajánlott* kategóriában első lett az alább olvasható *Hideg van* című novellával. Szöllősy Tibor díjnyertes írása megrázó, elgondolkodtató, a lélek elszürkülésének láttelepe.

További sikereket kívánunk a szerzőnek, aki emberként is, magyarként is öregbítette szülőföldünk jó hírét.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

A felvételen: Szöllősy Tibor utóbbi két évben kiérdemelt elismeréseivel. A díjon a következő olvasható: *Kárpát-medencei Életmesék írói pályázat Hűségdíj dr. Szöllősy Tibor részére Debrecen, 2020.*

Hideg van

Egyre hidegebb. Fázunk. A minap megfagyott egy fiatalember. A lakásában, az ágyában, otthon. Ivott. Hazament, nem csukta be az ablakot, úgy feküdt le. Ha becsukta volna, ügyis lehült volna. A lakásban épp olyan hideg volt, mint kint. Ismert mesterember volt. A temetésén néhányan lézengetek: az udvaron, a koporsó körül. A temetőbe alig páran kísérték ki. Mert hideg volt – aznap. Aznap is. De azelőtt is.

Egyre fagyosabbá lesz körülöttünk minden. Dideregnek a fűtőtestek, a radiátorok bordái. A kályhák csempéinek érintése dermeszti az ujjakat. A kelő nap is kisebb lett. Fázik. Összehúzza magát. Spórolja melegét. Zsenge sugarai árván ácsorognak a város utcáin. Alig találkoznak valakivel. Azok is sietnek, rohannak. Nem mosolyognak felé, rá, egymásra.

A mosoly is fázik, lefagyott az emberek arcáról. Nem hiányolják, nem igénylik. Nem várja el, nem kell a szomszédnak, a volt barátnak, ismerősnek. A kollégának, a tanítónak, a főnöknek, a boltos-

nak, a volt osztálytársnak. Gyakoroljuk a hétrétalakzatot. Lehorgasztott fővel sietünk, ne lássuk a szembejövőt. Szempilláink ölelkeznek, óvjuk szemünket. Azok is fáznak. Nem állít meg egy „Hogy vagy?”-ra senki. Nem bánjuk, így jó. Ha meg kellene állni – még jobban fáznánk. Tudja, érzi a szembejövő is. Próbálkozást sem tesz. Mi se. Nem kell kezét fogni. Már régen nem szorítunk kezét. Csak fogunk, fogtunk. Megérintettük egymás tenyerét. Most már így sem. Mert le kellene húzni a kesztyűt. Az ujjak olyanok lettek, mint a jégcsapok. Az anya se fogja gyermeke kezét. Az iskolai füzetekben kevesebb a betű, a szavak, a mondatok. Formátlanok, már-már olvashatatlanok. Fázik a tinta a tollakban, a kéz, mely vezeti. Az órák is összezsugorodtak. Fáznak.

Libabőrös a beteg, az orvos, a szike. Jégvárta van az emlékből csurranó tején. Koppán a kenyér morzsjája.

A források vize dideregve fordul Viszsa. Befelé. Az ajkak hátát fordítanak a

gondolatoknak. Rövidebb, halkabb lett a Miatyánk. Csendes, néma a telefon, belefagyott az üzenet.

Jégvirágosak az ablakok. Nem nézünk ki, ne lássanak be. Nem várunk vendéget, nem járunk vendégségbe. Ne kelljen ajtót nyitni. A koldulót ajtón keresztül üzzük el. Ne jöjjön be még több hideg. Nem csókolózunk, az ajkak szederjesek. Az ereken sóhajtáskor rian a vörös folyadék. Didereg a szív, ritkábban dobban.

Egyre késik a postás, majd elmarad. Kétszer már nem is csenget. Fáznak a hírek, összezsugorodnak, nem járnak messzire. Nem is várjuk azokat, ne kelljen válaszolni.

Megrövidültek fekhelyeink, ágyaink. Összegombolyodva reszketünk. Nem nyújtózkodunk. Hibernálódtak a petesejtek, fészkeikben dideregnek.

Nem az új évet várjuk/vártuk. Valami újat a következőben.

„Ki hideget ad, subát is ad” – gondolkodunk, reméljük. Nem fog adni. Nincs neki. Ő is fázik, egyre hidegebb van.

Írták, mondták

„Semmit nem lehet megtanítani egy embernek. Csak segíteni abban, hogy rátaláljon önmagán belül.”

Galileo Galilei

„Az álmok valóra is válhatnak, különben a természet nem ösztönözné bennünket arra, hogy álmodjunk.”

John Updike

„Az élet az, ami megtörténik veled, miközben azzal vagy elfoglalva, hogy egyéb terveket szövögtessz.”

John Lennon

„Nem az állam- vagy miniszterelnök

vezeti az országot. Ez sokkal inkább egy tiszteletbeli pozíció. Vagy mint a zsoké. Fontos, de a pénz a lóra tesszük, nem a zsokéra. Ő csak az a kis fickó, akit visz magával.”

Jess Walter

„A fiatalság mércéje nem az életkor, hanem a szellem és a lélek állapota: az akarat- és képzelőerő, az érzelmek intenzitása, a jókedv és a kalandvágy győzelme a lustaságon. Csak az öregszi meg, aki lemond eszményeiről. Az évek múlásával ráncossá lesz az arcod, de ha kiállsz benned a lelkesedés, akkor lelked ráncosodik meg. Gondok, kétségek, az önbizalom hiánya, reménytelenség: mind hosszú évek, melyek nemcsak a testet húzzák le a föld porába, hanem a lelket

is. Az ember – akár tizenhat éves, akár hatvanhat – csodára szomjazik, elámul a csillagok örökkévalóságán, a gondolatok és a dolgok szépségén: nem fél a kockázattól: gyermeki kíváncsisággal várja: mi lesz holnap: szabadon örül mindennek. Olyan fiatal vagy, mint a reményeid, olyan öreg, mint a kétségeid. Olyan fiatal, mint önbizalmad, olyan öreg, mint a félelmed. Fiatal, mint a hited, öreg, mint a csüggedésed. Fiatal vagy, amíg befogadod a szépség, az öröm, a merészség, a nagyság – az ember, a Föld, a végtelenség hírnökeit. Csak akkor öregszi meg, ha már nem szárnyalsz, és hagyod, hogy a pesszimizmus és a cinizmus megdermeszse a szívedet.”

Albert Schweitzer

Elvesztett Ungvár

A görögök temploma

Ungvár minden korban soknemzetiségű volt. Ezt bizonyítani fogjuk egy viszonylag nagy görög és szerb közösség történetével, amelyek egyesítették az erőfeszítéseiket egy pravoszláv (ortodox) templom építése érdekében a városban. Hogyan kerültek ide görögök, és hová tűntek – megtudhatják a továbbiakban.

A központban lévő Volosin utca legmagasabb pontján áll Nagy Szent Bazil egykori kolostorának fenséges épülete, amelyben napjainkban az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Fizika Kara található. 1912-ben olyan területen építették, amely már régóta fontos egyházi jelentőséggel bírt az ungváriak számára. Pontosabban a város lakóinak azon része számára, akik görögnek nevezték magukat.

A görögök az 1740-es években kezdtek letelepedni Ungváron. Magyarország felől jöttek hozzánk a jobb élet reményében, oda pedig a törökök által megszállt Macedóniából menekültek. Először meglehetősen nagy görög kolóniák alakultak ki a magyar városokban – Debrecen, Miskolc és Tokaj –, majd később a görög kereskedők alkalmasszerűen az ungvári nagy vásárookra is ellátogattak, ahová a hegyvidékiek gyapjút, az ugocsaiak pedig bort hoztak. Végül néhány család véglegesen ideköltözött. A XVIII. század közepén Ungváron már 35 görög család élt. Ez nem tűnhet soknak, de ha figyelembe vesszük, hogy akkoriban a városban csupán mintegy 250 család élt, akkor láthatjuk, hogy ez eléggé számottevő.

A görög nagyon vallásos nép. Mivel saját lelkészük nem volt, 1768-ig egy római katolikus pap szolgált a közösségben, amiért évente 8 aranyat kapott. A továbbiakban a közösség átváltozott a görögkatolikusokhoz, és a Ceholnya

utcában lévő templomba jártak. Bár a görögkatolikusok szertartása hasonló volt a görög ortodox egyházéhoz, az itt letelepedett közösség mégis szeretett volna saját, ortodox templomot építeni. Minden évben számos kérelmet intéztek a városvezetéshez, sőt még magához a királyhoz is írtak levelet.

Üdvözlét Ungvárról

Csak 1785-ben kapták meg a Kassai Kamara értesítését, amelyben engedélyezték, hogy templomot építsenek, és legyen saját papjuk.

Az ungvári görögök nagyszerű kereskedők voltak, ennek megfelelően gazdag emberek is. 1765-ben már kezdtek pénzt gyűjteni a templom építésére. A közösség Tolnay István ungvári lakostól vett is egy földterület a Nagy (jelenleg Volosin) utca végében.

Elég gyorsan, mindössze két év alatt a közösség felépítette az egykori Tolnay telken a kis templomot magas toronnyal, valamint házakat a pap, a diakónus és a kántor részére. Egyes forrásokban megemlítik, hogy míg az építés tartott, a közösség az ideiglenes fatemplomba járt misére, amelyben Koszta atya szolgált. A görögökön kívül úgyszintén ide járt misére néhány szerb és orosz. A gyülekezetben Grafiodi/Grafjodi, Paun, Kajla, Mauni, Marina, Vlahovics, Iovanovics, Tomaszevski családnévűek is voltak.

Az asszimiláció révén a közösségben lévő szintizta görögök száma csökkent, viszont egyre több lett a szerb. Még olyan időszak is volt, amikor a görög egyházi közösség nagyobb részét épp a szerbek alkották, de fennállásának 120 évben az ungvári templomot mégis mindig görög templomnak nevezték. A gyülekezet utolsó papja, Bojaric Szvetoszlav atya is szerb volt, 1881-ig szolgált itt. A későbbiekben a megfogyatkozott ungvári egyházközség a miskolci gyülekezet része lett, ezért az ottani Motij Aurel pap járt ide szolgálatot teljesíteni. Ő volt az, aki eltemette a régi görög templom mellé a helyi egyházközség utolsó vezetőjét, a szerb származású Mihailovics Demetert.

1900-ban a közösségnek a kurátorán, a helyi újságíró, Iovanovics Ioannon kívül csak 7 gyülekezeti tagja volt, azok is valamennyien özvegyasszonyok. A miséken szinte senki nem volt jelen, énekelni a görögkatolikus kántortanító-képző diákjait hívták meg. A képző akkoriban a várral szemben, az UNE jelenlegi Jogtudományi

Karának épületében működött. Így tehát 1902-ben az ungvári görög egyházközségnek nem volt más választása, minthogy hivatalosan is bejelentse tevékenységének megszűntetését.

Egykor a görög ortodox egyház jelentős tulajdonnal rendelkező Ungváron: egy nagy házzal a központi Rasin (most Korzó) utcában, amelyet bérbe adtak, valamint hatalmas földterületekkel és szőlőkkel. Még a templomi harangokat is Velencéből rendelte a közösség

■ (az ezüstharangot a művészi díszítéssel valóban Velencéből szállították Ungvárra, a kis- és a nagyharangot pedig Lázár György helyi mester készítette). A közösség még jóval a hivatalos felszámolás előtt értékesíteni kezdte a teljes ingatlant, leg-

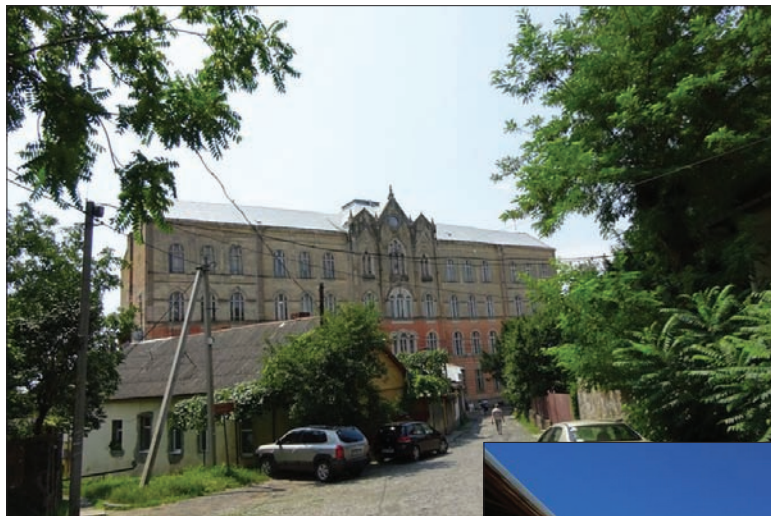
nagy hibája volt, akik azt remélték, hogy szétesztják egymás között az egyházi vagyongyűjteményből származó pénzt. Az állam azonban úgy határozott, hogy mivel az egyházközség hivatalosan már nem létezett, az értékesítésből befolyó pénz az államkincstár illetéke. Végül így is történt.

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyenek sohasem sikerült teljesítenie az ígéretét, hogy évente egyszer ortodox szerzartás szerint tart misét, és

megőrzi a görögök sírjait. 1907-ben egy nagy tűz elpusztította a házakat a régi Ungvárnak ezen a részén. Leégett az egykori ortodox templom tornya is, a nagy- és a kisharangok egyaránt megolvadtak (a velencei ezüst eltűnt, nem lehet tudni, hogy hová lett).

1911-ben azon a területen, amelyet a bíróság mégis a görögkatolikus egyházmegyeének ítél meg, elkezdődött a bazilita kolostor építése. A templom ekkor üresen állt. A kolostor a régi parókia épületének helyén épült fel 1912-ben, de az udvarán lévő templom helyreállítása csak 1923-ban kezdődött meg. Feltételezhető, hogy az új templom a régi fundamentumára épült, bár az 1930-as években azt írták a lapokban, hogy a régi templom falai még mindig láthatóak a kolostor udvarán.

A felújított templomot 1924 nyarán szentelték Nagy Szent Bazil tiszteletére. A lelkipásztori feladatokat az akkori bazilita

utoljára a templomot és a plébánia épületét adták el. Az értékesítési folyamat 1900-ban kezdődött. Az evangélikus egyház 70 ezer aranyat ígért a görög egyházközségnek a területért, míg a görögkatolikusok csak 16 ezer aranyat tudtak a megvásárlásra fordítani. Bármennyire is furcsa, a közösség a görögkatolikusok javára lemondott a sokkal nagyobb összegről. Feltételként csak azt szabták, hogy évente egyszer a templomban görög misét kell tartani, és a templom körül lévő sírokat nem fogják háborgatni (ismeretes, hogy a görög templom körül volt egy régi temető, amelybe a görög és a szerb közösségek tagjait temették).

Amíg a részletek megoldásra kerültek, a közösség hivatalosan megszüntette tevékenységét. Ez, mint később kiderült, a hét görög és szerb család leszármazottainak

bentlakásos iskola prefektusa, Pavlo Hojdics vállalta magára.

A templom falai között jelenleg az UNE Fizika Karának nagy előadóterme található. Ami a régi görög templom falait illeti, az egyetemi épület hátsó udvarában nincs egyetlen kőkerítés vagy falmaradvány sem. Mint ahogyan az ungvári görögök és szerbek régi temetőjére utaló nyomok sem maradtak fenn.

Tetyana Literáti

Fordította: Rehó Viktória

A képeken: a görög templom 1912 előtt; Nagy Szent Bazil kolostora a felújított templommal; az egykori bazilita kolostor épületében napjainkban az Ungvári Nemzeti Egyetem Fizika Kara található; az egykori templom és kolostor a kert felől; a templomból kialakított nagy fizikai előadóterem.

A Beregszászt félkörben védő szőlőhegyekről

Nem oly nagy gond, nyugtathatnánk azokat, akik amiatt aggódnak, hogy a Beregszászt félkörben védő, egykor csodálatosan rendben tartott, szakszerűen gondozott szőlőtáblák neve hamarosan a feledés homályába vész. Hisz szerencsére a különböző korokban készült, precízen összeállított katonai térképek a dűlőneveket mindörökké megőrzik az utókornak. Am ha nem lépünk gyorsan, éppen azoknak a családoknak a neve kerül feledésbe, akik ezeket a parcellákat szorgos, verejtékes munkával évtizedeken át művelték. Ezért is vagyunk hálásak mindenkinek, aki segít ébren tartani a kollektív emlékezetet. Mint ahogy teszi ezt a hetvenes éveinek végét taposó Kabáci László, aki a szovjet érában évtizedeken át dolgozott a beregszászi szovhozüzemben.

Levelében így ír: „A hegyek, dűlők sorát mivel is lehetne kezdeni, mint Schönborn gróf intézőjének, Pál Győzőnek az Arдай-hegyen elterülő birtokával és nagyszerű, kétszintes pincéjével, ahol ma a földrengést jelző állomás működik. A birtok legnagyobb részét a Bakator szőlők foglalták el, ezek a táblák a hegy alsó részén, a szoknyája mentén húzódtak. Mivel bőven termett, ezért nevezték el a szegény ember szőlőjének. Feljebb a Saszla, vagy ahogy erre felé mondják, a Gyöngyszőlő termett. Legfelül pedig a Kokondának nevezett rész Rizlinggel volt betelepítve. Itt már olyan köves volt a talaj, hogy a szőlőt nem hagyományos, hanem csak rákláb kapával lehetett megművelni.”

Mielőtt folytatnánk a dűlők számbavételét, idézzünk fel egy történetet, amely már vidékünknek Magyarországhoz való visszacsatolása után történt. A mai autóiskola, a korábbi DOSZA, ahol a szovjet érában évtizedeken át a szovjet hadsereg

egyik rádiós csoportja működött, nos, a magyar érában ez Illyésházy nyugalmazott tábornok rezidenciája volt. Ekkor esett meg az a csúfság, hogy betörők jártak a nyáron üresen álló borházban. A csendőrök hamar megtalálták a tetteseket, három környékbeli legényt, akiket fogdába zártak, és táviratoztak Illyésházynak. A tábornok rövid időn belül megérkezett Budapestről, s csakhamar eléje vezették az elkövetőket, akik megszeppenne álltak az ősz hajú, díszegyenruhába öltözött hadfi előtt. Illyésházy odalépett a legidősebb legényhez, és kemény hangon rászólt:

– Fiam, volt maga már katona?

A megszólított, ha lehet, még jobban le-sütötte a szemét, s alig hallhatóan válaszolt:

– Kérem alásan, nem voltam.

– Nos – emelte fel a hangját a tábornok –, tudjátok meg, ti gazfickók, hogy Magyarországban négy sarka van, s az egyik sarkában én állok.

A beregardóiak azóta is, ha a társaságnak jelezni akarják – akár csak viccesen vagy félig komolyan is –, hogy mennyire fontos személyek ők, Illyésházy ezen mondatát emlegetik.

A kolhoz óvodájának – a kétszintes épület a múlt század negyvenes éveinek elején épült – egykor Pócsi ügyvéd uram volt a tulajdonosa. Nem messze található a szovhoz brigádháza, amelyet mostanra jelentős részben átépítettek, itt terült el a nagybégányi Pogány földesúr birtoka. Tudni kell, hogy a Rózsás, más néven a Csipkegödör az Arдай-hegy folytatása. A Sárók-hegytől a város felé húzódott a Grádics. Ez már a mai Pacsirta étterem környéke, itt húzódott a Linner család kőfalakkal megtámasztott, teraszosan megművelt 7,5 hektár szőlője. A Benda család szőlői is a közelben terültek el. A boryár sisaktornyas épülete fölött találjuk a város szőlejét.

„Lépünk egy nagyot – írja a levélíró –, és már az Amfiteátrum környékén járunk. Itt van a hegyvonulat egyik kiemelkedő része, amelyet a híres Kalmár-dűlő néven illettek a régiek, és a tetején állt valamikor az árvaház épülete.”

Visszább a Csipás-dűlő, amelyen keresztül a Kígyósrá vezető országút húzódik, mellette a Böndőbánya. Itt állott egykoron Kontnak, az egyik beregszászi téglagyár tulajdonosának a borháza és a pincéje. Sokan ismerik a régiek által ma is emlegetett Hubert korcsmát – a Munkácsi és a Lónyai utca találkozásánál. Tudni kell, Hubert uramnak a Böndőbánya környékén volt egy takaros borháza és gondosan rendben tartott szőlője. A dűlőt a környékbeliek Csepegő néven emlegették.

Nem messze ettől található a Heő-dűlő, ahol a híres gyermekorvosnak, Hartmannak volt a szőlője. A Rivaj, a Rigó, a Csillagos már a Kishegy környékén húzódott, Tórafüggőnek pedig a hegynek azt a részét nevezték, ahol most a Kishegy étterem rendezkedett be. A Veresbég Muzsaly elején található, Nagyarányosként pedig a Veresbég fölötti részt emlegették eleink. A Felsőarányos egy Fricse nevű magyar tábornok tulajdona volt. A Messzelátó a Nagyhegy tetején húzódott.

Idézzük fel a dűlőneveket újból, ajánlja levelében Kabáci László. Csipkegödör, Szila, Rigó, Szarka, Mócsi, Csiga, Vasbika, Kóporos, Mezőgrádics, Felsőarányos, Nagyarányos, Dajbóc, Messzelátó, Teje, Rivaj, Veresbég, Csillagos, Kistelek, Tórafüggő, Heő, Darvas, Böndőbánya, Hőbörgő, Maró. Csak remélni tudjuk, hogy talán élnek még közöttünk olyan idősebb emberek, akik elolvassa ezeket a dűlőneveket, felelevenítenek néhány szép régi történetet.

Kovács Elemér
Fotó: Bunda Szabolcs

Cserkésztalálkozó Budapesten

Augusztus 24-től 27-vel bezárólag került sor a XXVI. Magyar Öregcserkész Találkozóra a magyar fővárosban. A

merősök vagyunk. Aliz nyolc éves korában került a csodálatos természeti adottságokkal megáldott Venezuelába, hogy aztán sok évet töltsön ott, de immár egy évtizede Budapesten él. Mint budapesti illetőségű polgára a magyar honnak – ahogy ő fogalmazott – Munkácson is járt már.

Ami a találkozó programját illeti, az előadások témái nagy vonalakban a következők voltak: „Trianon –100” (tekintve, hogy a találkozót a járvány miatt a múlt évben nem lehetett megtartani); vallásaitikai témakör; cserkészszervezési tennivalók.

Dr. Bóna Zoltán református lelkész nagyon érdekes értekezést tartott arról, hogy keresztény országok politikusi hogyan voltak képesek egy másik keresztény ország vezetését és lakosságát úgy megalázni, mint ahogyan az Trianonban történt. Varga Péter, a I. Budai Cserkészkerület elnöke kiemelten szervezési problémákról beszélt, hangsúlyozva minden esetben a csapatépítés fontosságát, illetve vázolta a cserkészmozgalom előtt álló feladatokat, nemegyszer segélykérő hangnemben. Miklós atya, ny. váci római katolikus püspök többek közt a jelenlegi állapotokat vette górcső alá, miszerint a járvány elmúltával sem fog változni a civilizált világ polgárainak hozzáállása a világ dolgaihoz: ott fogják folytatni, ahol másfél éve abbahagyták...

Még sok élményemet szerettem volna megosztani a tisztelt olvasóval, de helyszűke miatt nincs mindenre lehetőség. Egyet azonban nem szeretnék kihagyni:

pandémia miatt a múlt évben elmaradt az összejövetel. Megszokott jelenség, hogy a résztvevők mintegy felét a határon túliak teszik ki, így egyfajta szenzációnak számított, hogy az idén a magyarországiakon kívül egymagam képviseltem az egész Kárpát-medencét. Ennek persze több oka is lehetett: a járványtól való félelem, a beoltottság hiánya, a nem megfelelő kommunikáció a budapesti csúcsvezetéssel és még ki tudja, milyen más ismeretlen akadályt nem tudott leküzdeni a máskor oly lelkes cserkésztestvérség. Tekintettel arra, hogy csak magam voltam külszázági, a rendezők az elejétől a végéig nagy becsben tartottak.

„Külföldiek” azért mégiscsak voltak: Sára és Gábor idős házaspár Brazíliából, egy úr Argentínából, ők rövid élménybeszámolót tartva, ahogy jöttek, úgy mentek is. Számomra a legkedvesebb a dél-amerikai Fedor Aliz volt, akivel évek óta jó is-

megajándékoztam Ugricki Gábort, a Magyar Öregcserkészcsapat parancsnokát a *Kárpátalja magyar szemmel* című, friss kiadású útikönyvvel, amelynek szerkesztője dr. Tarpai József, a munkácsi Magyar Ház igazgatója. A kiadvány, mondanom sem kell, a vezetőség és a tagság körében egyaránt nagy érdeklődést keltett.

Végezetül a felvidéki dunaszerdahelyi illetőségű Csémi Szilárd és felesége, Ildikó jóvoltából a cserkésztest alapítójáról elnevezett, Budapesten, a Római-parton található Baden-Powell Villa nagytermében Esterházy János, a boldoggá avatásra jelölt politikus életét bemutató vándor fotókiállítás tekinthettek meg az egybegyűlteket. Mint ismeretes, Esterházy János 1957-ben egy csehszlovák börtönben halt meg, és a mai napig sem rehabilitálták.

Befejezőként marad a cserkészköszönés: „Jó munkát!”.

Fedeles Jenő

Budapest–Munkács

A képeken: Fedor Aliz és Fedeles Jenő; Varga Péter előadását tartja.

Küldjön egy képet!

A mellékelt fotót Dalmay Árpádtól, a Beregszászi Alapítvány kuratóriumi elnökétől kaptuk. A fénykép 1931. augusztus 16-án készült Beregszászon, a református egyház harangünnepélyén. Egry Ferenc kisgejőci harangöntő két harangját akkor avatták fel és helyezték el a toronyban. A felvétel érdekessége, hogy azt Linner Bertalan, a híres sebészorvos készítette, akinek egyik hobbija volt a fényképezés.

Június

Június 2. A Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum udvarán mutatták be Fülöp Lajos helytörténész, görögkatolikus presbiter Ungvárról szóló könyvét. Az *Ungvár–Uzhorod–Užhorod. Az én szülővárosom* című ukrán nyelvű kötet mintegy 30 év kutatómunkájának eredménye. Az eseményen az Erdélyi Béla születésének 130. évfordulója alkalmából összeállított tárlatot is megtekinthették a résztvevők.

Június 2. Ortutay Elemér születésének napján tartották meg az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium, valamint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Görögkatolikus Lelkésziségeinek hagyományteremtő tanévzáró ünnepségét. Az ünnepség a szakkollégium névadójának tiszteletére állított emléktáblánál kezdődött a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium udvarán, ahol a megjelent vendégek, a kollégium diákjai és munkatársai panachidával emlékeztek meg a huszonegy éve elhunyt Ortutay Elemér atyáról. A tanévzáró hálaadó imaórával folytatódott, amelyet Luscsák Nílus, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye segédpüspöke és Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Magyar Esperesi Kerületének püspöki helynöke tartott. Ezt követően Marosi István atya, a GörögKör és az Ortutay-szakkollégium vezetője köszöntötte a megjelent vendégeket, valamint értékelte a tanévet.

Június 2. Magyarország Ungvári Főkonzulátusán megnyílt Soltész Péter Magyar Ezüst Erdemkeresztrel kitüntetett, Hollósy Simon-díjas festőművész, a MÉKK Munkácsy Mihály Egyesületének alelnöke alkotásait bemutató kiállítás.

Június 4. Második alkalommal zárta sikeresen klasszikus zenei zongoraképzését a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány. A foglalkozások során 23 művészpálya bővíthette tudását Várnagy Andrea Liszt Ferenc-díjas és Budapest Márka-díjas magyar zongoraművész mentorálásával. A záró hangversenyen Váradai Natália, a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány igazgatója, Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul, Csernicskó István, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, Várnagy Andrea művésznő, a ZeneVarázslat program szakmai referense mondott köszöntőbeszédet. Ezt követően kezdetét vette a magas színvonalú hangverseny, ahol a diákok bemutatták munkájuk gyümölcsét.

Június 4. A Momentum Doctorandus (MD) szervezet tagjai Beregszászon, a Fedák Sári Kulturális Központban Doctorandus-estet rendeztek. A résztvevőket a szervezet elnöke, Fazekas Andrea köszöntötte. Sin Edina, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Jótékonyági Alapítvány igazgatója ismertette a központ munkáját. Az est Magyarország Innovációs

és Technológiai Minisztériumának támogatásával jött létre.

Június 4. A trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulója alkalmából tervezett, de a pandémia miatt csak idén megvalósult emlékműavatást és koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottak az ungvári járási Gálócson. A rendezvény a római katolikus templomban tartott ünnepi misével vette kezdetét, majd az úrnapi körmenet után Pekár Tünde, a KMKSZ Gálócsi Alapszervezetének elnöke szervezésében emlékünneprégre került sor.

Június 11. A Rimay János Alapítvány által első ízben megszervezett Rimay Nemzetközi Költészeti Fesztivál keretében költők látogattak el Beregszászra. A fesztivál június 9-én vette kezdetét a program központi helyszínén, Sáros-patakon, majd június 13-ig további 8 helyszínen – Tokajban, Sátoraljaújhelyen, Miskolcon, Szerencsen, Kisvárdán, Királyhelmeccen, Beregszászon és Szatmárnémetiben – tartottak programokat a szervezők. A beregszászi állomás helyszíne Magyarország Beregszászi Konzulátusának Munkácsy Mihály kiállítóterme volt, vendégei Vári Fábian László Kossuth-díjas költő, író, néprajzkutató, műfordító, Marcsák Gergely költő, Mihályi Molnár László költő, publicista és Papp Ferenc, a Rimay János Alapítvány elnöke voltak.

Június 13. Hetedik alkalommal hirdette meg a *Szól a fülemüle* népzenei és néptánc tehetségkutatót a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány. A 7 és 16 év közötti jelentkezők négy kategóriában – hangszeres szóló, hangszeres együttes, páros tánc, néptánc együttes – mérték össze tudásukat. Ezt megelőzően a fiatalok edzőtáborban vettek részt a beregszászi Pásztor Ferenc Községi és Zarándokház területén.

Június 15. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet szervezésében klasszikus zenei koncertre került sor Beregszászon. Az eseményen Bach és Beethoven világklasszis zeneszerzők művei csendültek fel a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola diákjainak közreműködésével. Az esemény megnyitóján Orosz Ildikó, a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet elnöke mondott köszöntő beszédet.

Június 16. Bartók Béla születésének 140. évfordulója alkalmából ünnepi koncertet adott a Magyar Melódiák kamaraegyüttes (vezetője Havata Diana). Az eseménynek a Kárpátaljai Megyei Filharmónia adott otthont. Simon Rita műsorvezető konferálásaiból a nézők számos érdekes tényt ismerhettek meg Bartók Béla életéből és szakmai tevékenységéből. A művészek bemutatták a Nagyszőlősen először fellépett Bartók sokszínűségét, és megpróbálták közelebb hozni a nézőkhöz a disszonáns hangzású műveiről ismert zeneszerzőt.

Június 22–26. Megtartották a tizen-

ketedik Viski Népzenei és Néptánc tábor. Takács Zsuzsanna, a tábor főszervezője közlése szerint az ötnapos tábor célja a felső-Tisza-vidéki sórványmagyarok identitásának megőrzése a hagyományok által.

Június 24. A Kárpátaljai Rózsahölgyek Társasága ünnepélyes keretek között avatta fel Beregszász szülőtte, Osvát Erzsébet, a magyar gyermekirodalom egyik kiemelkedő alakja névtábláját a Budapest parkban. Az eseményen Mező Dianna, a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társaságának elnöke és, Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul mondott köszöntőbeszédet. Mező Dianna elnök asszony felolvasta Osvát Erzsébet unokájának, Sándor Tamásnak levelét, aki személyesen sajnos nem tudott jelen lenni az eseményen, de megköszönte, hogy szülőföldje nem felejtette el az egykori alkotót, aki oly híven ragaszkodott a szülőföldhöz, akinek verseiből egy letűnt, széttörtözött békebeli világot is megismerhetünk.

Június 24. Ismét a hagyományoknak megfelelően került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanévzáró és diplomaátadó ünnepségére a beregszászi református templomban. Az alkalmon az intézmény képzéseinek (a magyarországi kihelyezett képzésekkel együtt) összesen 274 végzős hallgatója kapta kézhez oklevelét. A megjelenteket Taracközi Ferenc, a Beregszászi Református Egyházközség vezető lelkésze köszöntötte. Csernicskó István rektor közlése szerint a tanév elején az alapképzés szintjén 814, a mesterképzésben pedig 127 hallgató kezdte el tanulmányait, összegezve a 2020–2021-es tanévben közel 6 ezer fő tanult az intézmény különböző szintű képzéseiben. Ünnepi beszédet mondott Hankó Balázs Zoltán, Magyarország Innovációs és Technológiai Minisztériumának felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára, Olekszij Petrov, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke. A végzősök fogadalomtétel után Csernicskó István rektor és Orosz Ildikó elnök asszony adták át a szakonként felvonuló végzősök diplomáit.

Június 25. Új, „Kárpátaljai” márka-jelzéssel indulnak a nagyvilágba a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége (elnök Virág László) égisze alatt azok a kézműves termékek, amelyek pályázat útján jelentkeznek, s terméküket méltónak (minőségben megfelelőnek) találják. A magyarországi támogatással és a Pulzus Rádió népszerűsítése mellett zajló kampány ráirányíthatja a figyelmet azokra a gazdasági/kézműipari termékekre, amelyekkel régióknak büszkélkedik.

Június 27. Tiszacsomán, a Honfoglalási Emlékparkban a hagyományos honfoglalási emlékünnepréget Rácz János, a KMKSZ Tiszacsomai Alapszervezetének elnöke nyitotta meg. Köszöntőbeszédet mondott Beke Mihály András beregszászi első beosztott magyar konzul, Babják Zoltán, a Beregszászi Kistérség pol-

gármestere, Gulácsy Géza, a KMKSZ alelnöke, a megyei tanács képviselője. A hivatalos megnyitó után fellépett a tiszacsomai Bokréta hagyományörző csoport, a mezőegecsei művelődési ház Tüzes Liliom néptáncgyűjtő csoportja és Gyöngykaláris gyermektáncscsoportja, a Kék Viola néptáncgyűjtő. Kész Barnabás néprajzkutató, történész *Íjjesztő népek öröksége* címmel tartott élő történelemórát, bemutatva az eurázsiai sztyepei nomád népek viseletét és fegyverzetét a szkítáktól a mongolokig.

Július

Július 1. Homoki Gábor festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás Magyarországi Beregszászi Konzulátusán.

Július 2. Magyarország megnyitotta az oltás lehetőségét a határai mentén élők számára is. Minden Kárpátalján élő 18 év feletti személy állampolgárságtól és nemzetiségtől függetlenül jogosult az oltásra. A kárpátaljaiak a záhonyi vasúti, valamint a barabási és a lónyai közúti határátkelőhelyre kihelyezett oltópontokon, oltóbuszokon kaphatják meg a vakcinát.

Július 2. Megtartotta soros munkatársi ülést a Szolyvai Emlékparkbizottság (elnök: Tóth Mihály, felelős titkár: Dupka György). Az eszmecsere előtt a bizottság tagjai fejet hajtottak a sztálinisták által meghurcolt magyar országgyűlési képviselők emlékkeresztjénél. A jelenlévők megtekintették az ugvári főkonzulátus támogatásával újra elkészített, Kárpátalja 1944 utáni tragédiáját bemutató szabadtéri kiállítást (a kiállítás anyagát korábban három ízben rongálták meg), valamint a Kárpátaljai Szövetség támogatásával felállított térfényképező kamerarendszert. Az ülésen a bizottság tagjai örömmel konstatálták, hogy a *Sztálinizmus Áldozatainak Kárpátaljai Emlékkiállítás*a a munkácsi várban és *Az egyházüldözés Kárpátalján 1944–1991* című kiállítás anyaga a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégiumban kapott méltó helyet.

Július 3. Kopriva Attila munkácsi festőművész 50. születésnapja alkalmából nyílt tárlat a Boksai József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban. A hetven festményből álló *Kvintesszencia* című kiállítás összegzi a jubiláló művész alkotói tevékenységét.

Július 5. Tizennegyedik alkalommal tartották meg a kárpátaljai népzenei és néptáncosok találkozóját Tiszapéterfalván. Az eseményre Csaptól Tecsőig érkeztek néptáncgyűjtősek, zenészek. A program egyben a 25. péterfalvai népzene, néptánc és kézműves tábor megnyitója is volt, amelyet idén a szervezők a karanténkorlátozások miatt szakkör formájában tartottak meg.

Július 5. A nagyszőlősi Révész Imre Galériában sor került a Magyarországon élő, de munkácsi származású költő és fes-

tőművész, Kopriva Nikolett *Átváltozások* című első egyéni tárlatára.

Július 5. A 10 éve elhunyt dr. Soós Kálmán, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola néhai rektora emléke előtt tisztelegve, halálának évfordulóján koszorúzással egybekötött megemlékezést szervezett a főiskola. Többek között megkoszorúzták Soós Kálmán mellszobrát a Rákóczi-főiskolán, megemlékezést istentiszteletet tartottak a szalókai református templomban, fejet hajtottak Soós Kálmán síremlékénél a szalókai temetőben. A rendezvénysorozat keretében levetítették az ugvári TV21 által Soós Kálmánról készített emlékfilmét.

Július 5–10. A „GENIUS” Jótékony-sági Alapítvány idén első alkalommal szervezte meg verstáborát a Kisgejőci Oktatási-Nevelési Központban. A tábor oktatói Kudlotyák Krisztina pedagógus, Gál Natália színművész, Ferenci Attila színművész, Tóth Péter Lóránt versvándor voltak.

Július 9. Ötödik alkalommal szervezték meg Viskén a Kárpátaljai Táncbájosok Találkozóját.

Július 12–16. A „GENIUS” Jótékony-sági Alapítvány negyedik alkalommal szervezte meg az Ung-vidéki Népzenei és Néptáncbájosok Találkozóját, amelynek idén a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola nagydobronyi részlege és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Egán Ede Szakképző Centrum Nagydobronyi Szakképzési Központja adott otthont.

Július 13. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének (UNE UMOTI) 22 diákja vette át az alap- és mesterképzés elvégzését igazoló oklevelet az egyetem Bercsényi Miklós Könyvtárában.

Július 18. Turul-ünnepséget tartottak a Tiszabökény határában emelt turulmadaras emlékoszlopnál. A kárpátaljai magyarság képviselői a Rákóczi-szabadságharc 1703 júliusában, a tiszaujlaki–tiszabecsi révnél vívott első győztes csatájára emlékeztek. Ünnepi beszédet mondott Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja, Olekszij Petrov, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke, Zubánics László, az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke, Jevhen Zsupán, a Kárpátaljai Ruszin Nemzeti Tanács elnöke, Barta József, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség alelnöke.

* Fontos tudni, hogy 118 évvel ezelőtt, a tiszabecsi győzelem 200. évfordulója alkalmából Sztálmár és Ugocsa megyék összefogásának köszönhetően már 1903. július folyamán megindult az emlékmű-építés, és szeptember 20-án felállították az első turulmadaras Rákóczi-emlékművet Tiszabökény–Tiszabecs–Tiszaujlak határában. A kezdeményezéshez 34 vármegye csatlakozott, egy-egy szekér földet küldtek a mesterséges domb kialakításához.

Az emlékhely a magyar összefogás és a nagyságos fejedelem iránti örökös tisztelet szimbólumává vált.

1945 tavaszán a tiszaujlaki túlbuzgó kommunisták kezdeményezésére földig rombolták az emlékművet, egy részét a tiszaujlaki szovjet emlékmű építéséhez használták fel. A tiltakozók közül kegyetlenül meghurcolták a Fábián család tagjait, akik a Rákóczi-ünnepségek lelkes szervezői voltak.

Harminckét évvel ezelőtt megtörtént a turulmadaras Rákóczi-emlékmű újra-állítása, ami a Határőr Agrárcég-Kolhoz legendás hírélnöke, Bíró Andor elvülhetetlen érdeme. Az 1989. július 16-ai történelmi avatóünnepséget követően a kárpátaljai magyarság és az anyaország képviselői minden évben július második vasárnapján ide zárandokolnak, és itt ünneplik II. Rákóczi Ferenc fejedelem első győztes csatájának emléknapját. A megbecsült emlékmű egyik emléktáblája fennhirdeti, hogy „A kuruc szabadságharc (1703–1711) első győztes ütközetének és az 1703. július 14–18. tiszai átkelés emlékére” állították.

Július 18. A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) kilencedszer szervezte meg hagyományörző fesztiválját a tiszapéterfalvai vidámparkban. A délután folyamán színpadra lépett a Napsugár hagyományörző gyermekcsoport, az Aprócska citerazenekar, a Csüllő néptáncgyűjtő, a técsői Neresen néptánccsoport, a téglási kultúrház hagyományörző csoportjai, a derceni Gyöngyösbokréta népi együttes, a Csipkés zenekar, a Pirospántlika és a Bokréta hagyományörző csoport, a Kék Viola néptánccsoport, a Gyöngykaláris tánccsoport és a Tüzes Liliom hagyományörző csoport, a Nagypaládi Művészeti Iskola citeraegyüttese, a tiszabökényi Tisza Csillag kórus, a Rusznaki ruszin népzenei együttes és a Kokas Banda. A programmal párhuzamosan a Széld Lovasközpont tartott fegyverbemutatót. Sátor mellett íjászkodásra is lehetőség nyílt. Több mint harminc kézműves ingyenes foglalkozásokkal várta az érdeklődőket, akik a hímzés, horgolás, gipszöntés, csuhéfonás, gyöngyfüzés, fafaragás, korongozás, üvegfestés és a gyertyaöntés fortélyait is elsajátíthatták.

Július 27. Fedák Sári életének epizódjait bemutató új előadást vitt színre Szűcs Nelli Jászai Mari-díjas művésznő *Dobronyi rózsát Zsazsának* címmel. A premierre a Nagydobronyi Magyar Ház kertjében került sor. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület felkérésére, a Nemzetpolitikai Allamtitkárság támogatásával megvalósuló előadás nagy sikert aratott a közönség körében. A Kárpátaljai KultúrKaraván szervezésében a későbbiekben Munkács, Tiszaujlakon és Beregszászon is láthatja a hazai közönség a vidékünkhez sok-sok szállal kötődő, nagyon is aktuális gondolatokat megfogalmazó darabot. ►

Augusztus

Augusztus 2–6. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány idén tizenegyedszer rendezte meg a Jankovics Mária Alkotótábort, amely során megannyi alkotási lehetőséget – rajzolás, festészet, szobrászat – kaptak a táborozók. Öt tanár – Kulin Ágnes, Néger Krisztina, Fekete Gabriella, Kalanics Éva és ifj. Hidi Endre – foglalkozott a gyerekekkel, akik a délelőtti órák során különböző tematikus foglalkozásokon vehettek részt.

Augusztus 5. Tóth Márta nagyszülősi vállalkozó magán-kiállítótermében nyílt meg a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) alapító tagjának, Réti Jánosnak *Bagolyalaplátból. Műzsák – Mítoszok – Faunok* című kiállítása, amelyen a festő-grafikus mintegy harminc alkotását tekinthették meg a művészetkedvelők.

Augusztus 11. Egy évnyi kihagyás után újra megrendezhette legnépszerűbb táborát a Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ). A KRISZ hétnek a Péterfalvai Református Líceum adott otthont. Közel 90 fiatal érkezett a táborba, akik az Értékek témakörében hallgathattak előadásokat, áhítatokat. Az előadások során megismerkedhettek a pénz, az önkéntesség, a család és az élet mint érték fogalmával, valamint ezek megélésével a keresztyén életben.

Augusztus 12–14. A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) és a Fiatal Írók Szövetsége (FISZ) első alkalommal szervezte meg közös nyári író-táborát Kárpátalján. Az eseménynek a makkosjánosi Helikon Hotel adott otthont. A tábor irodalmi városnézéssel indult Gálfi Dezső vezetésével. A sétán felkeresték azokat az emléktáblákat, amelyek beregszászi születésű vagy kötődésű irodalmároknak állítanak emléket. A háromnapos KVIT/FISZ Táborban a líraműhelyeket Marcsák Gergely és Nagy Tamás irányította, a prózafoglalkozásokat Kovács Eleonóra és Shrek Tímea. A forgatókönyvíró workshopot Bunda Fehér Rita vezette. A foglalkozásokon az elméleti ismeretek mellett nagy figyelmet fordítottak a szövegek elemzésére és a szerkesztésre. A táborban tartotta tisztújító közgyűlését a KVIT, ahol a tagok a leköszönő Csordás László után Marcsák Gergelyt választották meg a társaság elnökévé.

Augusztus 15. Nyolcadik alkalommal került megrendezésre Kárpátalján a *Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem* búzaösszeöntő ünnepség. A rendezvénynek hagyományosan a nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthon biztosított helyszínt. Az otthon is kedvezményezettje az akciónak. A program a magyarországi Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Magyar Gazdák Országos Szövetsége koordinálásában valósul meg, a helyi lebonyolításában pedig a Pro Agricultura Carpatika, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a történelmi

egyházak működnek közre. Idén 89 tonna 884 kilogrammnyi felajánlás érkezett 1222 gazdától.

Augusztus 16. Tizedik alkalommal szervezték meg a Keresztyén Balázs Olvasótábort Beregszászon, amelynek ideje témája az *Irodalom határok nélkül* volt. A helyszínt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola biztosította. A tábor ideje alatt az iskolások délelőtti órákban interaktív foglalkozásokon vettek részt, a délutánt pedig vetélkedők tarkították. Az itt töltött idő alatt az előadók különféle műfajok és tudományterületek bevonásával próbálták megcsinálni az olvasást, és segítettek abban, hogyan lehet különféle képpel értelmezni az olvasottakat. A tábor szervezője a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány volt.

Augusztus 20. Szent István-mellszobor avatására került sor Mezőkaszonban a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet kezdeményezésére. Turi Török Tibor alkotását Mezőkaszon parkjában állították fel. Az avatóbeszédet elhangzása után Szilágyi Mátyás főkonzul, Majnek Antal püspök és Orosz Ildikó elnök leplezte le államalapító királyunk szobrát.

* A tiszabökényi Árpád-házi Szent Erzsébet római katolikus plébánia kezdeményezésére, a Tiszaháti Tájmuzeum, a Tiszapéterfalvai Kistérség és dr. Dupka György történész, a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közössége (MEKK) elnöke, a Tiszabökényi Római Katolikus Egyházközség Egyháztanácsának világi elnöke szervezésében a Tiszaháti Tájmuzeum területén, a 2000-ben felállított, s idén felújított Hármaskút mellett, kettős kereszt emlékműnél megrendezték az ökumenikus liturgiával összekapcsolt 1. Tiszaháti Szent István-napot.

* A beregszászi római katolikus templomban megtartott Szent István-napi mise után a rendezvény a templomudvarban, a Szent István-szobornál folytatódott. Molnár János beregszászi esperes-plébános házigazdaként köszöntötte a jelenlévőket. Ezt követően Békésné dr. Lukács Angéla beregszászi konzul mondott ünnepi beszédet. Az ünnep egyik legfontosabb pillanata az új listából készült kenyerek megáldása volt. A rendezvény koszorúzással folytatódott, majd közösen elénekelték a Szózatot.

* Államalapító királyunk, Szent István ünnepén búcsút tartottak Tiszacsomán a helyi görögkatolikus templomban, ahol az apostoli király ereklyéjét őrzik. A templomban kiállították a Szent Korona másolatát. Az ünnepi szertartásra a Beregszászi Magyar Esperesi Kerület számos egyházközségéből érkeztek zarándokok. A szent liturgián a kerület papsága mellett részt vett Ihor Vozniak érsek metropolita és Luscsák Nílus, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye apostoli adminisztrátora is.

* A Tiszacsomai Honfoglalási Emlékparkban megemlékezéssel és fesztivállal

méltatták az augusztus 20-ai nemzeti ünnepet a KMKSZ szervezésében. A hivatalos megnyitón felszólalt Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja, Bakancsos László, az Ukrajnai Demokrata Szövetség elnökségi tagja, Barta József, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség alelnöke, majd elhelyezték a kegyelet koszorúit Szent István szobra előtt. A népzenei blokk nyitányán Orosz Ildikó, a Pro Cultura Subcarpathica elnöke mondott köszöntő beszédet.

Augusztus 22. Garanyi József beregszászi festő születésének századik évfordulója alkalmából jubileumi kiállításra került sor a beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokházban.

Augusztus 28. Huszonötödik alkalommal szervezett magyar nyelvi tábort szörvényben élő gyerekek számára a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja, az *Irka*, melynek az aknaszlatinai Bolyai János Líceum adott otthont.

Augusztus 28. Mezőgecsében idén 11. alkalommal rendezték meg a szilvalekvárfőző fesztivált. Mester András, Mezőgecsé elöljárója, a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács elnöke, a rendezvény főszervezője közlése szerint a fesztivál célja, hogy felélessze és ápolja a térségre jellemző hagyományainkat, illetve népszerűsítse a kárpátaljai szilvalekvárt. Ezenkívül idén először szervezték meg a Mezőgecséi Vásárt, ahol bárki áruba bocsáthatta a termékeit, amit ezentúl, ha igény lesz rá, havonta szeretnének megrendezni.

Augusztus 29. Eszenyben Micz bán napok néven hetedik alkalommal rendeztek nagyszabású kulturális seregszemlét Szabó Tibor szervezésében. Az író-olvasó találkozó vendége volt dr. Zubánics László történész, Kovács Eleonóra irodalmár, a KVIT tagja. Kovács Sándor, a falu születője, aki néhány évvel ezelőtt könyvet írt a településről, beszámolt legújabb kutatási eredményeiről, régi térképeken mutatta be, hogy a folyószabályozási munkálatok miként alakították át Eszeny község határát.

Augusztus 29. A Baranyai (Baraninci) kistérséghez tartozó Nagylázon (Veliki Lazi) Plotényi Nándor születésének évfordulója kapcsán találkozót szerveztek. Az eseményen részt vett Bacskai József, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának vezetője, Kuti László első beosztott konzul, Jurij Maruszjak, a kistérség polgármestere, Fegyir Sándor, megyei képviselő. A találkozó résztvevői meglátogatták a kastélyt, a Plotényi család múzeumát, valamint a híres zenész szüleinek sírját. Szó esett a Baranyai kistérségben élő magyarok kulturális és oktatási hagyományainak megőrzéséről. A találkozó eredményeként úgy döntöttek, hogy közös erőfeszítéseket tesznek a Plotényi-kastély helyreállításáért érdekében.

Összeállította:

Dupka György és Zubánics László

Gratulálunk!

Elismerések

* Magyarország miniszterelnöke 2020-ban **Kallós Zoltán Külhoni Magyarságért Díjat** adományozott **id. Hidi Endre** keramikumművésznek a kárpátaljai magyar képzőművészetben elért kiemelkedő színvonalú alkotói tevékenységéért, illetve a kárpátaljai magyarság megmaradásáért és a magyar közösség érdekében folytatott közéleti tevékenysége elismeréséül. A díjat Bujdosó János, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának főosztályvezetője adta át a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanévzáró és diplomaátadó ünnepségen.

* Az újságírók napja alkalmából elismeréseket adtak át Kárpátalján. Az idei kitüntetettek között volt **Dunda György**, a Kárpáti Igaz Szó lapigazgatója, aki a Kárpátaljai Megyei Tanács oklevelét vehette át. **Szabó Sándor** lapszerkesztő, illetve **Kulin Zoltán**, a TV21 Ungvár vezérigazgatója munkáját a megyei állami közigazgatás méltatta.

* Idén kilencedik alkalommal rendezték meg a Buzánszky Jenő Labdarúgó Kupát. A torna megnyitója alkalmából a magyarországi Niké sportegyesület elismerésben részesítette **Várdi Natáliát**, a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány igazgatóját az elmúlt kilenc évben a torna népszerűsítése érdekében végzett munkájáért.

* Ader János, Magyarország köztársasági elnöke a *Magyar Érdemrend középkeresztje* kitüntetést adományozta **Majnek Antalnak**, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye püspökének. A díjat Budapesten, a Karmelita kolostorban adta át Semjén Zoltán nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes augusztus 19-én.

* Nyolc kárpátaljai magyar személy vehetett át magas állami kitüntetést Magyarország nemzeti ünnepén. A rendezvénynek a beregárdói Perényi Kultúrkúria

adott otthont. Az ünnepségen Kuti László, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának első beosztott konzulja, valamint Szilágyi Mátyás beregszászi főkonzul adták át a magyar állami kitüntetéseket azon személyeknek, akik munkásságukkal, életükkel sokat tettek a kárpátaljai magyarság megmaradásáért, nyelvének megőrzéséért és érdekeinek képviseletéért.

– A *Magyar Érdemrend lovagkeresztjét* vehette át **Zsukovszky Miklós**, a Beregi Református Egyházmegye esperese, a Derceni Egyházi Önkéntes Tűzoltóság vezetője.

– **Szeles Emmát**, a Viski Kölcsey Ferenc Középfiskola igazgatóhelyettesét *Magyar Arany Érdemkereszt* tüntették ki.

– *Magyar Ezüst Érdemkeresztet* vehetett át **Kudron Zoltán**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Nagyszőlősi Alapszervezetének elnöke; **Mészáros Györgyi**, a Técsői Magyar Tannyelvű Líceum tanára, az Ukrajnai Magyar Nemzeti Tanács alelnöke; **Palkó Katalin**, a KMKSZ Tiszasalamoni Alapszervezetének elnöke; **Popovicsné Palójtay Márta**, a Család és Élet Egyesület vezetője; **Berlanyuk (Nagy) Anikó**, a Magyar Melódiák Kamaragyüttes énekes, aki a magyar operettek és nóták széles körű megismertetését szolgáló előadó-művészeti tevékenységének elismeréseként kapta a magas állami kitüntetést.

– Akadályoztatása miatt a későbbiek során veheti majd át magyar állami kitüntetését **Hrabár Tamás**, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye nyugalmazott áldozópapja, akinek a kárpátaljai magyar görögkatolikus közösség anyanyelvének ápolását szolgáló munkája, valamint a fiatal papság számára példaértékű életútja elismeréseként Magyarország köztársasági elnöke a *Magyar Arany Érdemkereszt* kitüntetést adományozta.

* A Magyar Írószövetség *Debüt-díjat* adományozott vers kategóriában **Kopriva Nikolett** költőnek *Amire csak a fák emlékeznek* című kötetéért.

Átadták az idei Bonis Bona díjakat

Bonis bona discere, azaz jólót jól tanulni – tartja a latin közmondás. Ennek szellemében 57 díjazott vehette át Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszterétől és Rácz Zsófia fiatalokért felelős helyettes államtitkártól a Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díjat a Budapest Music Centerben megrendezett gálán.

A 2013 tavaszán alapított Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díjat a családokért felelős tárca nélküli miniszter szakmai felügyelete alá tartozó Nemzeti Tehetség Központ a Nemzeti Tehetség Program keretében hirdette meg, amelynek egyik fő célja, hogy erkölcsi és anyagi elismerésben részesítse azokat a tehetséggondozásban kiemelkedő munkát végző magyarországi és határon túli magyar nemzetiségű szak-

embereket, tehetségsegítőket és tehetséggondozó szervezeteket, akik munkájuk során megmagasolnák sokat tesznek a nemzet tehetségeinek kibontakoztatása érdekében.

A Bonis Bona-díjakat azok a köznevelési intézménynek vagy civil szervezetnek dolgozó pedagógusok vehették át, akik legalább öt évre visszamenően tehetséggondozó munkát végeztek, jellemző rájuk az értékteljesítő pedagógiai attitűd és a kötelezőnél többet tesznek tanítványaikért.

Az elismerést öt kategóriában lehet elnyerni: Kiváló tehetséggondozó, Kiváló tehetségfejlesztő, Kiváló tehetségsegítő, Kiváló tehetséggondozó szervezet és Életműdíj. Az első három kategóriában, amely 400 000 forint összegű díjazással jár, a díj odaítéléséhez nyílt pályázat

keretében ajánlások szükségesek, melyeket egy-egy jelölt esetében két ajánló közösen készít el. Az ajánlók lehetnek intézményvezetők, kollégák, szülők és tanítványok is. A Kiváló tehetséggondozó szervezet és Életműdíj kategória 1 000 000 forint összegű díjazással jár.

Ebben az évben két kategóriában is van kárpátaljai díjazott. A Kiváló tehetségsegítő kategória egyik díjazottja Dobsa Beáta, a Mathias Corvinus Collegium Fialat Tehetség Program (MCC FIT) beregszászi régióvezetője.

A Kiváló tehetséggondozó szervezet kategória díjazottjai között van a kárpátaljai magyar doktoranduszok szervezete, a Momentum Doctorandus (elnöke: Fazekas Andrea).

Gratulálunk a díjazottaknak!

„A rajzolás a legjobb terápia”

Kovács Éva beregszászi festőművész, a **Bereg Alkotóegyesület** egyik alapító tagja már gyermekkorában észrevette maga körül a szépet, a természet és az épített örökség csodáit, érdeklődött a festészet és a zene iránt is. Bár könyvelő diplomát szerzett, több mint harminc éve kápráztat el minket gyönyörű tájképeivel, csendéleteivel és portréival, rajzsakkörreire pedig a kisebbek is elcsodálhatják az ecsetvonás alapjait.

– *Kitől tanulta a festészet alapjait?*

– Már egész fiatal koromban sokat rajzoltam, festettem kedvtelésből. Garanyi József festőművész meglátta bennem a tehetséget, és tanítványává fogadott. Sokat köszönhetek neki.

– *Milyen témájú képeket fest szívesen? Milyen technikát használ?*

– Festményeim tematikája elsősorban a minket körülölelő természet, szeretem a csendéleteket, az élővilágot. Legkedvesebb témáim a virágok, erdők, hegyek, vizek. Kedvelem a plein air festészetet. Főleg olajfestékekkel, de akrillal, pasztellkréttával, gouache-sal, akvarelllel is szívesen dolgozok.

– *Mit jelent az Ön számára a festészet?*

– A festészet számomra az önkifejezés legfontosabb módja. A festményeim keresztül hangulatokat, érzéseket, emlékeket közvetítek. „Mindig önmagunkat tükrözzük vissza, bármit hozunk is létre” – mondja Goethe. Azt szeretném elérni, hogy az emberek elfelejtkezzenek a napi gondjaikról, és legalább egy kis időre beleszőpjenek az általam megörökített pillanatba, legyen az az érintetlen természet, egy kedves városrészlet vagy éppen egy táncosnő mozgása. A mai napig vallom, hogy a rajzolás és alkotás fejleszti a széperzéket és a képzeletet, felébreszti a kreativitást. A rajzolás a legjobb terápia!

– *Úgy tudom, a festészet mellett a jótékonykodás is fontos szerepet tölt be az életében.*

– Igen, szívesen adakozok nemes célokra alkotásaimból. Régebben támogattam a Beregi Hírlap hetilap nyereményjátékait. A Kárpátaljai Rózsahölgyek, illetve a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet jótékonyági báljára is ajánlottam fel festményt, az árverésen befolyt összegből mindkét esetben rászoruló gyerekeket támogattak. Büszke vagyok arra, hogy 2019-ben és 2020-ban részt vehettem a beregszászi Linner Bertalan kórház gyermekosztályának dekorálásában, amikor is színes mesefigurákkal rajzoltuk tele a folyosók falait. Fontos számomra, hogy a magam módján örömet tudjak szerezni másoknak.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Kovács Éva festőművész

Nap-virág

Szakura – a tavasz öröme

Téli alkony

Öreg házak, Beregszász

– Hol láthatta alkotásait a közönség?

– Az elmúlt években több városban is volt kiállításom, így többek között Beregszász, Huszt, Ungvár, Hatvan, Zalaegerszeg, Budapest érdeklődő közönsége ismerhette meg munkáimat. Egyéni és csoportos tárlaton is szívesen bemutatom műveimet. Emellett a szabadtéri kiállítások is inspirációt nyújtanak számomra.

– Korábban rajzsakkört is vezetett.

– Nagyon szeretek gyerekekkel foglalkozni, úgy gondolom, hogy mindenki tehetséges valamiben, csak észre kell venni, és segíteni kell a kibontakoztatásában. A fő szempont: szeressenek alkotni. Évekig vezettem rajzsakkört Beregszászon 8–15 éves fiatalok számára. Különleges témákat találtam ki, hogy élvezetesebbé tegyem az óráimat, például festettünk fodrászüzletben, kávézóban, a város utcáin, terein, sőt még a temetőben is. Szeretek örömet vinni az életükbe, arra tanítva őket, ne csak nézzenek, lássanak is.

– Mivel foglalkozik szabadidejében? Hogyan tud teltekezni?

– A festészet az életem fontos része, ezért folyamatosan rajzolok, alkotok. Imádok az unokámmal közösen festeni. Ezenkívül egy népszerű gasztroblogot is vezetek 2008-tól. Szeretek kirándulni, olvasni, kertészkedni. Mindez együtt feltölt.

– Mit üzen olvasóinknak?

– Bátran fogjanak hozzá a rajzoláshoz, a művészet terápia, meditáció. Mindenki képes rá, hiszen a rajzolás alapjai ugyanúgy megtanulhatók, mint egy idegen nyelv. Ha valaki tehetséges, az nem elég, tovább kell fejleszteni és használni azt a képességet, amellyel születünk. A rajzolás megnyugtató, örömet okoz. Szerencsés esetben nemcsak magunknak, hanem másoknak is.

Kurmay Anita

Vadvirágok

A nesz mélyi református templom

Vízpart